

ЦЕМЕНТАРНИЦА “УСЈЕ“ АД – СКОПЈЕ

Годишен извештај

Консолидирани финансиски извештаи и

Консолидирана годишна сметка

за годината завршена на 31 декември 2018

ЦЕМЕНТАРНИЦА "УСЈЕ" АД - СКОПЈЕ

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА 2018 ГОДИНА

Скопје, февруари 2019

СОДРЖИНА

1.	ОПШТО	3
2.	ПРОДАЖБА	3
3.	ТЕКОВНИ ОПЕРАЦИИ	3
4.	БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА	4
5.	КОРПОРАТИВНА ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ	5
6.	ЖИВОТНА СРЕДИНА	6
7.	ОСТАНАТИ ОБЕЛОДЕНУВАЊА	9
8.	КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ	10

1. ОПШТО

Цементарница Усје АД Скопје ("Друштвото" или „Усје“) е основана во Република Македонија со седиште на ул. Борис Трајковски 94, Скопје.

Главна дејност на Друштвото е производство и трговија со цемент, пакуван цемент, готов бетон, клинкер и други слични производи.

2. ПРОДАЖБА

Цемент

И покрај фактот што пролонгираната политичка криза сериозно ја погоди економијата на земјата и доведе до економска стагнација во 2017 година, економијата на земјата полаку се опорави во 2018 година и беше постигнат порастот на БДП од 2,8% поради солидните резултати од извозот, инвестициите и потрошувачката. Во 2018 година беше потпишан финален договор со Република Грција за решавање на "спорот за името" и се очекува неговата имплементација да донесе економски придобивки за земјата.

И покрај тоа што политичката ситуација до одреден степен се стабилизира, ревизијата на владата врз сите договори за јавни градежни работи/лиценци доведе до проценето намалување на вкупната потрошувачка на цемент на пазарот за околу 3 до 4 % наспроти минатата година. Ова главно се должи на ниската реализација на главните инфраструктурни проекти и целосното блокирано издавање на градежни дозволи во двете најатрактивни општини во Скопје. УСЈЕ се справи подобро од трендот на пазарот на цемент и ја заврши годината со умерено намалување од 1,6% во споредба со минатата година, поддржано од успешното работење на нејзините дистрибутивни терминали.

Намалувањето на домашната продажба на цемент беше компензирано со зголемениот извоз од 4,8% на косовскиот пазар, што резултираше вкупната продажба на УСЈЕ практично да е на исто ниво со бројките од минатата година.

Како резултат на тоа, и покрај фактот што бруто приходите на УСЈЕ од продажба на домашен пазар се намалија за 1% во споредба со претходната година, зголемените приходи од извоз придонесоа вкупните приходи од продажба на цемент маргинално да се зголемат за 0,3%. Дополнително, приходите на УСЈЕ беа зголемени и од продажбата на цврсти горива главно на домашниот пазар.

Сепак зголемените цени на горивото за печките и електричната енергија во 2018 година резултираше со намалување на EBITDA на УСЈЕ за 4,5% во споредба со 2017 година.

Вертикална поврзаност

Продажбата на готовиот бетон се намали за 48% во споредба со 2017 година. Причините за овој драстичен пад се мултидимензионални и главно се должи на значително намалените градежни активности во скопскиот регион и на неповолните комерцијални услови диктирани од пазарот. И покрај овој пад, бетонската база ја заврши година без загуба, поради намалувањето на фиксните трошоци.

Домашната продажба на агрегати покажа многу подобри резултати, со зголемување од 24,3% во споредба со 2017 година.

3. ТЕКОВНИ ОПЕРАЦИИ

Работата на печките во 2018 година ја следеа побарувачката со акцент ставен на оптимизирање на залихите и работниот капитал во текот на годината. Во текот на 2018 година, просечниот фактор на искористеност на печките беше во рамките на 75%, додека мелниците за цемент работеа со многу

помал фактор на искористеност од приближно 33%, со што се рефлектира потенцијалот на УСЈЕ во случај на пораст на побарувачката во иднина.

Во 2018, УСЈЕ продолжи да користи јаглен како главно гориво. Користењето на лигнитот во мешавината на горивото делумно придонесе за намалување на цената на горивото. Инсталирањето на опремата за косогорување на алтернативни горива овозможи воведување на оризова арпа и RDF, кои во иднина се очекува да придонесат за подобрување на трошокот за гориво.

Во споредба со претходната година, уделот на клинкер во цементот беше практично стабилен. Дополнително, со континуирано оптимизирање на процесните параметри, УСЈЕ успеа да ја намали специфичната потрошувачка на електрична енергија. Сето ова придонесе за намалување на емисиите на CO₂ /т цемент.

4. БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА

И во текот на оваа година УСЈЕ продолжи со добрите практики од претходните години, со цел понатамошно развивање на севкупните здравствени и безбедносни перформанси. Дополнително воведовме и некои нови практики преземени од искуството во Групацијата ТИТАН.

Во 2018 година, Групацијата Титан му додели на УСЈЕ награда за Најдобри иницијативи за здравје и безбедност и континуирано подобрување во 2017 година. Оваа награда ја потврдува посветеноста на УСЈЕ за одржување и подобрување на својот систем за безбедност и здравје при работа.

Подигнување на свеста за безбедност и здравје при работа преку развој на културата и прифаќање на дополнителните барања како „нормален“ дел од работата се основните предуслови за воспоставување на одржлив систем за безбедност и здравје при работа. Во оваа смисла, секој поединец е подеднакво важен и преку директен пристап, слушање и почитување на нивното мислење, нивно посеопфатно инволвирање, претставуваат главни алатки за да се достигне ова ниво.

Непосредните интерактивни обуки остануваат една од најдобрите алатки за подигнување на свеста и учењето. Следствено, нашите вработени се здобија со 3873 часа обука (14.7 часа/работник), а изведувачите имаа 892 часа (4.0 часа/работник). Овие вредности се на приближно исто ниво со минатогодишните.

Ова година работниците пријавија 390 безбедносни инциденти. Од овие 390 пријави, како и од 34 внатрешни аудита и 38 безбедносни прошетки, вкупно 904 корективни мерки произлегоа од кои 76% беа реализирани до крајот на годината.

Оваа година поголем фокус беше ставен на истрага на инциденти со спроведување на 35 истраги, со главен фокус на анализа на суштинските причини.

Воедно, добрите резултати од аспект на безбедност и здравје при работа беа потврдени и од неколку надворешни контроли. ТИТАН Групацијата направи три контроли, ЕРМ (надворешен ревизор) направи една контрола за верификација на годишниот консолидиран групациски извештај, а Еуроцерт изврши контролен надзор на ОХСАС системот.

Како континуирано подобрување на процесите на ОХСАС системот, повеќе од десетина процедури беа ревидирани и неколку нови упатства беа воведени.

Севкупната безбедност во фабриката дополнително беше зајакната со имплементацијата на повеќе проекти и тоа во кранските хали, лифтовите на допол кулата, итн.

Во текот на 2018 година се случија пет полесни повреди без сериозни последици, во кои беа вклучени двајца наши вработени и тројца изведувачи, и се случија две фатални несреќи надвор од фабриката во кои беа вклучени 1 превозник и 1 изведувач.

5. КОРПОРАТИВНА ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ

И оваа година продолжуваме да ги прошируваме нашите активности за соработка, учејќи од нашите засегнати страни и продлабочувајќи ги партнерствата на сите нивоа. Оваа заложба за постојано подобрување ни овозможува да ги интегрираме потребите на засегнатите страни во нашата стратегија и повеќекратно да ја зголемиме вредноста што ја создаваме и ја споделуваме со нив.

Годишен Извештај за одржлив развој усогласен со критериумите на Глобалниот договор на ОН

Нашиот активен ангажман со сите наши засегнати страни ја негува одржливоста на нашиот бизнис, следејќи ги принципите на транспарентност, отворен дијалог и соработка. Нашиот пристап кон одржливоста е составен дел на нашиот бизнис и со оглед на тоа нашиот Годишен Извештај за Одржлив Развој („ГИОР“), објавен во 2018 година, во целост ги презентира нашите напори за одржливост, општествени и еколошки перформанси. ГИОР е во согласност со критериумите на Глобалниот договор на ОН, во склад е со принципите на UNGC и ги вклучува финансиски резултати на Друштвото. Воедно, материјалноста на ГИОР беше ревидирана и потврдена од независна ревизорска компанија. Исто така, ГИОР беше дистрибуиран до повеќе од 100 претставници од нашите засегнати страни, вклучувајќи ја и локалната заедница, потрошувачите, изведувачите и добавувачите, други бизниси, како и претставници од локалните и државните власти.

Вклучување на засегнатите страни- Отворени денови во УСЈЕ

Следејќи ја нашата политика за транспарентност, УСЈЕ организираше пет отворени денови во 2018 година со што им беше дадена можност на нашите засегнати страни да ја посетат фабриката, да научат за нашиот производствен процес, нашата посветеност за постојано подобрување преку највисоките стандарди на работење, како и воведување на алтернативни горива во мешавината на горивата. Градоначалникот на Град Скопје Петре Шилегов, Заменик Министерот за животна средина, советници од општина Аеродром, претставници од невладини организации, граѓани, медиуми и други заинтересирани страни ја посетија нашата фабрика.

Исто така, претставници на медиумите учествуваа на едукативна работилница на тема "Енергија на иднината" во Струмица, која беше организирана од страна на УСЈЕ.

Соработка со универзитетите- зголемување на вработливоста на младите

Во согласност со нашите континуирани напори за промовирање на образованието на млади талентирани професионалци, како и нашата посветеност за тесна соработка со образовните институции, УСЈЕ иницираше и поддржа извонредни проекти поврзани со развојот на таленти.

Меѓу другото, УСЈЕ објави натпревар за студентите на Архитектонскиот факултет во Скопје за развој на архитектонски решенија за реконструкција на фасадните површини на нашите силоси преку доставување на предлози за обработка на надворешниот дел, решение за боја и ноќно осветлување. Сите учесници добија симболична награда за учество во натпреварот, а притоа УСЈЕ избра 4 решенија за изработка на идејни проекти.

Во соработка со Технолошко-металуршкиот факултет, Универзитет "Св. Кирил и Методиј" во Скопје, УСЈЕ го поддржа докторскиот курс на SARCOS COST-RILEM. Понатаму, УСЈЕ им овозможи пристап на младите истражувачи до нејзината современа лабораториска опрема и експертиза од нашиот искусен персонал. Исто така, УСЈЕ донираше нова и користена опрема за потребите на практичните вежби за студентите на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје (ФЕИТ). УСЈЕ цврсто верува дека опремата ќе придонесе за натамошно подобрување на условите за студирање на ФЕИТ, како и дека ќе помогне во процесот на учење и практичното искуство на студентите.

УСЈЕ беше дел од Саемот за вработување во просториите на Машинскиот факултет во организација на БЕСТ-Одбор на европски студенти по технологија и "Денови на кариера" на Универзитетот Американ колеџ Скопје.

Како потписник на Pact4Youth во 2018 година во УСЈЕ вкупно 43 практиканти извршија пракса во различни сектори.

Проекти за соработка со заедницата

Следејќи ја нашата стратешка определба за градење и одржување на силни локални партнерства и одговорајќи на потребите на нашата заедница и општеството, во 2018 година Друштвото продолжи со своите заеднички акциони програми.

Во рамките на проектот "Партнерство со училиштата" УСЈЕ обезбеди нова енергетска ефикасна фасада за основното училиште "Кирил Пејчиновиќ" во општина Кисела Вода во Скопје. Со новата фасада, целосниот изглед на училиштето беше реставриран и енергетските заштеди беа проценети на околу 30 проценти.

УСЈЕ, како значаен фактор на бизнис заедницата во нашата општина со целосна посветеност учествуваше во формирањето на бизнис асоцијација, Совет на претприемачи во општина Кисела Вода. Неговата главна цел е да ги собере стопанствениците од локалната заедница кои ќе учествуваат и придонесат за понатамошен развој на општината. Г-дин Борис Хрисафов, Главен Извршен Директор на Цементарница УСЈЕ АД Скопје, беше избран за претседател на Советот. Главната задача на овој Совет е да ги идентификува проблемите и тешкотиите со кои се соочуваат компаниите со цел подобрување на бизнис климата. Советот, исто така, ќе овозможи заеднички проекти, како и подигнување на општествената одговорност на компаниите, од кои најголема корист ќе имаат граѓаните на општината.

УСЈЕ донираше градежни материјали за да помогне во изградбата на сензорна градина за да им служи на учениците и професорите во Училиштето за лица со оштетен вид Димитар Влахов, лоцирано во општина Кисела Вода. Градината е отворена училница кои им помага на ученици да ги развијат сите свои сетили. Претставници на УСЈЕ беа дел од волонтерскиот ден во Сензорната градина и зедоа учество во акција за садење дрвца и обложување на дрвените конструкции.

Ангажираност на вработените

УСЈЕ верува во континуирираниот развој на своите вработени. Нашата цел е да промовираме доживотно учење и да ги зајакнеме професионалните вештини и компетенции на нашите луѓе кои се потребни за да се соочат со идните предизвици. Друштвото продолжи со своите напори за обука и развој на своите вработени, со посебен фокус на здравјето и безбедноста, животната средина, техничко знаење, како и меки вештини.

Во 2018 година, Друштвото организираше вкупно 10.431 часови за обука на сите вработени, вклучувајќи ги обуките од областа на безбедност и здравје при работа и 892 часа за обука на изведувачите.

Во 2018 година, ТИТАН Групацијата лансираше нова групациска онлине платформа UniTe people. UniTe people е базирана на SAP SuccessFactors, еден од водечките софтверски решенија за управување со човечки капитал базирани на облак, прилагоден да ги задоволи нашите потреби. Платформата ќе и овозможи на нашата Компанија и на нашите вработени да го подобрат искуството на вработените во врска со процесите на луѓето и да ги поедностават нашите активности поврзани со секојдневниот живот.

6. ЖИВОТНА СРЕДИНА

УСЈЕ, како дел од ТИТАН Групацијата, е посветен на одржлив развој и континуирано минимизирање на влијанијата врз околината. Активностите поврзани со заштитата на животната средина се вклучени во сите наши активности. Во овој контекст, некои од проектите реализирани во текот на 2018 година се наведени подолу:

Зелен појас

Во рамките на проектот Зелен појас, во 2018 година вкупно беа засадени 42902 садници. На финалните етапи на површинскиот коп за лапорец беа засадени 41744 дрвја, додека на површинскиот коп за лапорец во Говрлево 290 садници, а на зелените површини во кругот на фабриката беа засадени вкупно 635 растенија (дрвја, цвеќиња и грмушки). Со зголемувањето на зелените површини, позитивно придонесуваме за намалување на фугитивната прашина и визуелните влијанија кон соседните резиденцијални објекти.

Минимизирање на бучавата

УСЈЕ продолжува да го спроведува Акциониот план за намалување на бучавата во нејзина близина и за таа цел во 2018 година се извршени следните активности:

- Поставен е пригушувач на вентилатор на филтер за одпрашување на силоси кој се наоѓа на повисока позиција на одделение за пакување бр.2 и бр.3;
- Поставени се акустични решетки (желузини) на отворите за вентилација каде што се наоѓа мелница за цемент бр. 6;
- Поставени се акустични решетки (желузини) на отворите за вентилација каде што се наоѓаат дувалки за транспорт на цврсто гориво (во близина на вертикална мелница за гориво);
- Затворање на утоварни станици на силоси 15-16, 08, и 10 со лимени бариери;
- Инсталирана е акустична изолација на 4 дувалки под силоси за складирање на сировинско брашно на линија 3 и линија 4, како и други помали активности препорачани во Студијата за намалување на бучавата, сите во рамките на одобрените финансиски ресурси.
-

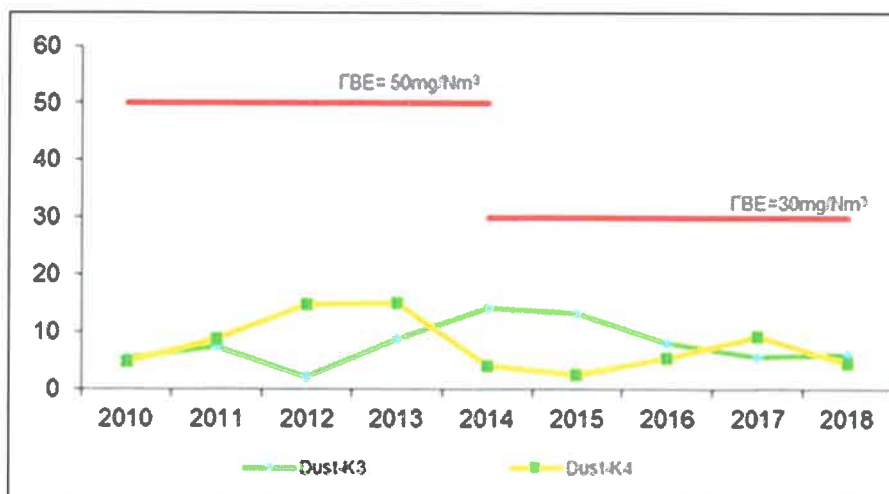
Планирано е инвестициите за минимизирање на бучавата да продолжат и во 2019 година.

Измерената бучава на мониторинг местата на периметарот на фабриката и копот за лапор не ги надминуваат наведените дозволени лимити.

Емисии на воздух

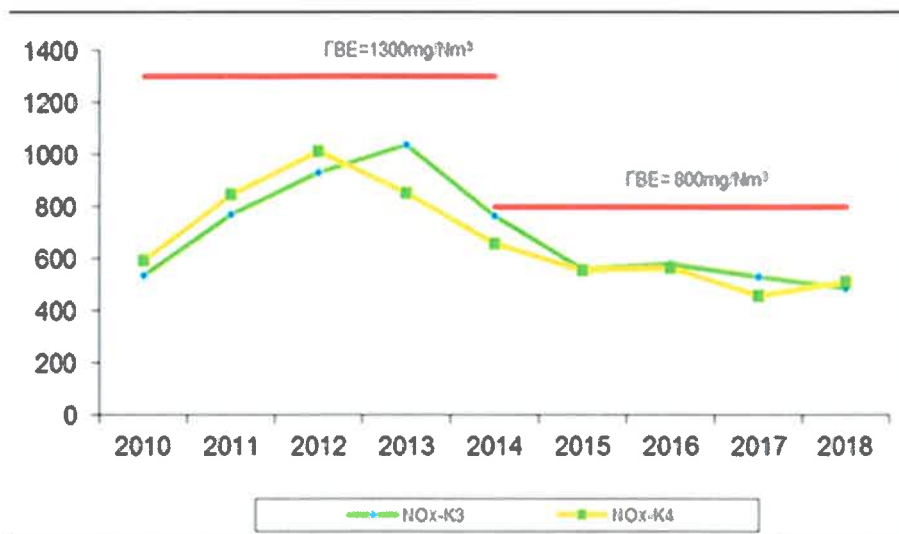
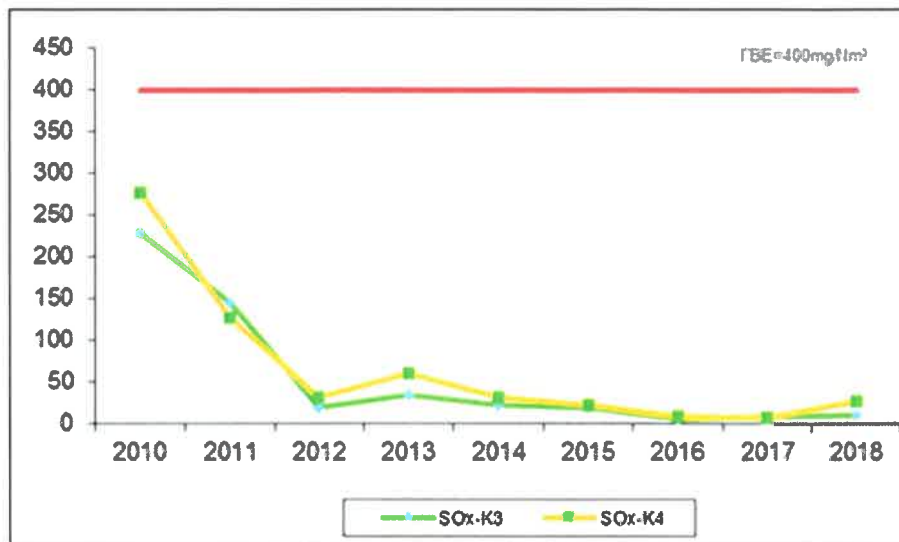
Следењето на емисиите во воздухот е предуслов за контрола и ублажување на можните влијанија од производството на цемент врз животната средина. УСЈЕ користи независен 24-часовен систем за постојано следење на емисиите, кој овозможува внимателно следење на емисиите во реално време и навремено преземање на соодветни корективни мерки. УСЈЕ како општествено одговорна компанија редовно ги објавува месечните извештаи од мерењата на емисии во воздухот на својата интернет страница.

Годишниот просек на емисиите на воздух од главните извори на емисии, се прикажани на следните графикони:

*ГВЕ=50 mg/Nm³ – Гранична вредност за емисија според Национално законодавство за емисии

**ГВЕ=30 mg/Nm³ – Гранична вредност за емисија прифатена од УСЈЕ во А-ИСКЗ

Намалување на фугитивни емисии на прашина

Следејќи го Акциониот план за минимизирање на фугитивната прашина, во 2018 година во фабриката на УСЈЕ беа завршени следните активности, кои опфаќаат индивидуални или комбинирани мерки:

- Модификација на систем за транспорт на варовник и песок во хала;
- Затворање на утоварни станици на силоси 15-16, 08, и 10 со лимени бариери;
- Подобрвање на системот за транспорт на материјали до мелници за цемент;
- Монтажа на филтер за отпашување на сипка за клинкер Б;
- Промена на филтер вреќи на линија 4.
- Редовна контрола и промена на помошни филтри за отпашување;
- Обновување на пристапните патишта во фабриката - континуирана активност;
- Создавање на зелен појас околу фабриката и површинските копови.

Во согласност со А-интегрирана еколошка дозвола за сообразност со оперативниот план, независна овластена лабораторија изврши мерења на PM10 на периметарот на фабриката. Повторно беше потврдено дека нема директна корелација помеѓу работењето на фабриката на УСЈЕ и измерените вредности на PM10 во амбиентниот воздух. Овие вредности главно зависат од временските услови.

Употреба на алтернативни горива

Во 2018 УСЈЕ воведе нова, современа технологија која овозможува замена на одреден процент од класичните фосилни горива, кои се користат за загревање на печките, со алтернативни горива. За оваа цел, УСЈЕ досега инвестираше 1,5 милиони евра за потребната опрема, и започна со пробна работа. Воведувањето на алтернативни горива е во согласност со А-интегрираната еколошка дозвола за сообразност со оперативниот план. Во овој процес ги користиме најдобрите светски искуства, и докажани ефикасни технологии и опрема.

7. ОСТАНАТИ ОБЕЛОДЕНУВАЊА

Раководството на УСЈЕ е цврсто посветено да продолжи со интеграцијата на новите правила и практики во работењето на Друштвото, кои промовираат транспарентност, одговорност, доверливост, одржлив развој и корпоративна општествена одговорност во секој аспект и област на активност на Друштвото и целата нејзина мрежа на односи со акционерите, вработените, добавувачите, изведувачите и општеството. Согласно сето погоре наведено, УСЈЕ како дополнување ги обелоденува следниве информации:

1. УСЈЕ има два извршни членови на Одборот на директори, и тоа Главен Извршен Директор и Извршен Директор, и пет неизвршни членови од кои двајца се независни.
2. Главниот Извршен Директор и Извршниот Директор не добиваат никакви примања врз основа на нивното членство во Одборот на директори. Вкупните примања (плата, надоместоци на плата, бонуси, осигурувања и други примања) на извршните членови на Одборот на директори и на останатите членови на клучниот персонал на Друштвото во 2018 година изнесуваат 82.426 илјади денари. Никој од петте неизвршни членови немаат примања врз основа на нивното членство во Одборот на директори.
3. На 6 јуни 2018 година, Собранието на акционери донесе Одлука за распределба на дивидендата за 2017 година согласно законските одредби предвидени во Законот за трговски друштва. Објавената дивиденда изнесува 860.898 илјади денари односно 1.527 денари по акција, која се состои од 785.706 илјади денари профит од 2017 и 75.192 илјади денари неискористена реинвестирана добивка од 2016 година. Преостанатиот профит од 2017 во износ од 307.666 илјади денари е реинвестирана односно се искористи новото даночно поттикнување за инвестициските вложувања на друштвото.
4. Извори на средства на Друштвото се неговите оперативни готовински приливи.
5. Финансиските резултати за 2018 година се составен дел на Финансиските извештаи на Групацијата и Друштвото за годината што завршува за 31 декември 2018 година.
6. Следствено на претходното, Политиката на управување со финансискиот ризик детално е објаснета во Забелешка 19 кон Финансиските извештаи на Групацијата и Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2018 година.
7. Во јуни 2018, Друштвото отвори нова подружници во Струмица за дистрибуција на производите во источниот дел од државата. Во јануари 2018 Друштвото ја затвори подружницата во Битола.
8. Во поглед на зделките со поврзаните субјекти, на 28 декември 2017 УСЈЕ склучи договор за револвинг кредитен лимит со Шарццем Ш.П.К. Косово ("Заемопримачот") во износ од 6.900 илјади евра. Договорот е склучен за максимален период до 30 април 2018 година, а каматната стапка е утврдена на 5,50 проценти п.а.. Револвинг кредитната линија целосно беше отплатена од страна на заемопримачот до договорениот период.

Бидејќи горенаведената револвинг кредитна линија беше затворена, на крајот на октомври 2018 година Друштвото склучи нова Договор за револвинг кредитен линија со Шарццем Ш.П.К. Косово ("Заемопримачот") во износ од 7.300 илјади евра. До 31 декември 2018 година не е извршено повлекување на кредитната линија.

9. Во текот на 2018 година, освен за горенаведената зделка со заинтересирана страна, сите останати трансакции со заинтересираните страни се реализирани со редовен тек на работење на Друштвото (Забелешка 17 кон Финансиските извештаи на Групацјата и Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2018 година).
10. УСЈЕ ги споделува Визијата и Политиката на Корпоративна Општествена Одговорност (КОО) на Титан Групацјата, да се води бизнисот на еден етички и општествено одговорен начин со тоа што ќе се постигне помалку штета и ќе се поттикнува да се прави повеќе добро.

8. КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ

Почитувањето на човековите права и заштитата на правата на лицата кои пријавуваат незаконско или несоодветно однесување е суштински дел од пристапот на УСЈЕ кон доброто корпоративно управување. Усвоивме правилник за пријавување на поплаки, инциденти или прашања што се во согласност со Кодексот на однесување и политиките на ТИТАН. УСЈЕ направи дополнителен чекор со воведување на правилник наменет за заштита на правата на укажувачите и назначи овластено лице, кое е одговорно за примање пријави од укажувачите. Во новиот правилник се утврдени постапките за пријавување, вклучувајќи ги чекорите што треба да се преземат за да се заштити анонимноста на оние што укажуваат на одредено однесување. Во 2018 година, шест "жолти" сандачиња беа поставени на различни позиции во фабриката, каде што вработените и другите засегнати страни може да пријават било каков инцидент или случај што тие го сметаат за несоодветен. Нашите вработени беа целосно информирани и обучени за постапката за известување и нивните права кои произлегуваат од Правилникот за заштита на укажувачите.

Во 2018 година, по обемниот дијалог со Синдикатот, УСЈЕ го потпиша новиот Колективен договор со кој се регулираат правата, обврските и одговорностите на вработените и работодавачот што произлегуваат од работниот однос воспоставен со Уставот, Законот за работни односи и Општиот колективен договор.

Во текот на годината, Друштвото изврши интегрирање на двата системи, системот за управување со квалитет ISO 9001 и системот за управување со животната средина ISO 14000, со што се обезбедува подобро управување со процесите.

Функцијата на внатрешната ревизија вклучува спроведување на мониторинг и усогласеност со внатрешната регулатива на Друштвото, Кодексот на однесување, Статутот и важечките закони и истата известува до Одборот на директори за било какви ситуации на конфликт на интереси поврзани со членовите на Одборот на директори или извршните директори на Друштвото, ако такви ситуации може да се идентификуваат.

Во согласност со Годишниот план за внатрешна ревизија, во текот на 2018 година беа спроведени две (2) ревизии за следење во Секторот за Готов бетон и агрегати и во магацинот во УСЈЕ.

Комитетот за КОО одржа 4 редовни состаноци во текот на 2018 година. Тој и понатаму останува движечка сила и иницијатор за сите активности за КОО кои ги водиме како корпоративна општествено одговорна компанија.

Константинос Дердемезис

Претседател на Одбор на директори

ЦЕМЕНТАРНИЦА “УСЈЕ” АД - СКОПЈЕ

Консолидирани финансиски извештаи

31 декември 2018 година

Независно ревизорско мислење.....	2
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНА ДОБИВКА	4
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКА СОСТОЈБА	5
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИ ТЕКОВИ.....	6
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО ГЛАВНИНАТА	7
1. Општи информации за Групацијата	8
2.1 Основа за подготовка на финансиските извештаи	8
2.2 Значајни сметководствени политики.....	9
2.3 Значајни сметководствени проценки.....	22
3. Приходи и трошоци.....	23
4. Данок на добивка.....	27
5. Заработувачка по акција	28
6. Недвижности, постројки и опрема.....	29
7. Вложувања во недвижности.....	30
8. Истражување за и вреднување на минерални ресурси	32
9. Залихи.....	33
10. Побарувања од купувачи и останати побарувања.....	33
11. Пари и парични средства.....	34
12. Акционерски капитал.....	34
13. Останати резерви.....	35
14. Долгорочни резервации за отпремнини	36
15. Обврски спрема добавувачи и останати обврски.....	39
16. Превземени и потенцијални обврски	39
17. Трансакции со поврзани страни.....	41
18. Трошоци според природа	44
19. Управување со финансискиот ризик	44
20. Последователни настани.....	48

ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

Главен извршен директор

Борис Хрисафов

Седиште

Борис Трајковски бр. 94
1000 Скопје
Република Северна Македонија

Адвокати

Адвокатска канцеларија Поленак - надворешен адвокат
Адвокатска канцеларија Димитров - надворешен адвокат
Адвокатско друштво Чакмакова Адвокати Скопје- - надворешен адвокат

Банки

Комерцијална Банка АД - Скопје
Стопанска Банка АД - Скопје
НЛБ Банка АД - Скопје
Силк Роуд Банка АД - Скопје
Охридска Банка АД - Скопје
ПроКредит Банка АД - Скопје
Шпаркасе Банка Македонија АД - Скопје
Халкбанка АД - Скопје

Ревизори

Прајсвотерхаускуперс Ревизија ДОО - Скопје
Бул. 8-ми Септември бр. 16, Хипериум бизнис центар, II кат
1000 Скопје
Република Северна Македонија

Извештај на независниот ревизор

До акционерите на Цементарница Усје АД Скопје

Извештај за консолидираните финансиски извештаи

Ние извршивме ревизија на приложените консолидирани финансиски извештаи на Цементарница Усје АД Скопје и нејзината подружница („Групацијата“), коишто го вклучуваат консолидираниот извештај за финансиска состојба заклучно со 31 декември 2018 година, и консолидираното извештај за сеопфатна добивка, консолидираниот извештај за промени во главнината и консолидираниот извештај за парични текови за годината којашто завршува тогаш и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки информации.

Одговорност на раководството за консолидираните финансиски извештаи

Раководството е одговорно за подготвувањето и објективното презентирање на овие консолидирани финансиски извештаи во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија, и интерната контрола којашто е релевантна за подготвувањето на консолидирани финансиски извештаи кои што се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие консолидирани финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Стандардите за ревизија прифатени во Република Северна Македонија („Стандардите“). Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали консолидираните финансиски извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во консолидираните финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на консолидираните финансиски извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на консолидираните финансиски извештаи на ентитетот за да обликува ревизорски постапки коишто се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефикасноста на интерната контрола на ентитетот.

Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на раководството, како и оценка на севкупното презентирање на консолидираните финансиски извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се достатни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според нашето мислење, консолидираните финансиски извештаи објективно ја презентираат, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Групацијата заклучно со 31 декември 2018 година, како и на нејзината финансиска успешност и нејзините парични текови за годината којашто завршува тогаш во согласност со Сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија.

Извештај за други правни и регулаторни барања

Годишниот извештај е подготвен од страна на Раководството во согласност со барањата на Законот за Трговски Друштва, член 384.

Раководството е исто така одговорно за подготвувањето на Годишната сметка и Годишниот извештај на Цементарница Усје АД Скопје, кои се одобрени од Одборот на директори на 27 февруари 2019 година.

Според барањата на Законот за Ревизија, известуваме дека историските информации прикажани во Годишниот извештај подготвен од страна на Раководството на Цементарница Усје АД Скопје, во согласност со член 384 од Законот за Трговски Друштва е конзистентен во сите материјални аспекти со финансиските информации прикажани во Консолидираната годишната сметка и ревидираните консолидирани финансиски извештаи на Групацијата на крајот на 31 декември 2018 година и за годината која завршува тогаш.

Петко Димитров
Управител

ПРАЈСВОТЕРХАУСКУПЕРС РЕВИЗИЈА ДОО Скопје

8 април 2019 година
Скопје, Република Северна Македонија

Драган Давитков
Овластен ревизор

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНА ДОБИВКА

За годината што завршува на 31 декември 2018 година

		Белешки	2018 МКД'000	2017 МКД'000
Приходи од продажба	3а		4.172.634	4.149.542
Останати приходи	3б		97.578	99.511
Трошоци на продадени производи	3в		(2.870.401)	(2.778.158)
Бруто добивка			1.399.811	1.470.895
Останати оперативни приходи	3г		102.351	97.449
Останати оперативни трошоци	3д		(164.405)	(182.823)
Трошоци за продажба и маркетинг	3ѓ		(35.948)	(35.950)
Административни трошоци	3е		(170.132)	(163.538)
Добивка од оперативни активности			1.131.677	1.186.033
Приходи од финансирање			5.698	6.791
Курсни разлики, нето			3.222	5.488
Трошоци од финансирање			(1.071)	(1.256)
Нето приходи од финансирање	3ж		7.849	11.023
Добивка пред оданочување			1.139.526	1.197.056
Данок на добивка	4		(92.366)	(103.637)
Добивка за годината			1.047.160	1.093.419
Останата сеопфатна добивка				
<i>Останата сеопфатна добивка која не се рекласификува во билансот на успех во последователните периоди:</i>				
Ревалоризационен вишок - Вложивања во недвижности	7		9.844	-
Курсни разлики од продажба на подружници			-	-
Вкупно сеопфатна добивка за годината			1.057.004	1.093.419
Добивка за годината распределна на:				
Акционерски капитал на матичната компанија			993.127	1.036.999
Неконтролирано учество			54.033	56.420
			1.047.160	1.093.419
<i>Заработувачка по акција</i>				
Основна, вкупна сеопфатна заработувачка по акција која се однесува на имателите на акции на матичното друштво	5		1,88	1,94
Вкупно сеопфатна добивка за годината распределна на:				
Акционерски капитал на матичната компанија			1.002.463	1.036.999
Неконтролирано учество			54.541	56.420

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКА СОСТОЈБА
за 31 декември 2018 година

	Белешки	2018 МКД'000	2017 МКД'000
СРЕДСТВА			
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	6	2.423.837	2.289.939
Вложувања во недвижности	7	187.396	168.498
Средства за истражување и вреднување	8	4.183	4.183
Одложено даночно побарување		7	-
		2.615.423	2.462.620
Тековни средства			
Залихи	9	707.936	672.241
Побарувања од купувачи и останати побарувања	10	504.729	506.682
Побарување за повеќе платен данок на добивка		15.564	25.062
Пари и парични средства	11	931.271	829.932
		2.159.500	2.033.917
ВКУПНО СРЕДСТВА		4.774.923	4.496.537
КАПИТАЛ И ОБВРСКИ			
Капитал и резерви			
Акционерски капитал	12	1.747.730	1.747.730
Акумулирана добивка		1.048.280	1.094.492
Останати резерви	13	547.917	538.150
Реинвестирана добивка		801.080	568.606
		4.145.007	3.948.978
Нетековни обврски			
Долгорочни резервации за отпремнини	14	46.177	54.111
Резервација за ревитализација на рудниците		10.612	10.612
		56.789	64.723
Тековни обврски			
Обврски спрема добавувачи и останати обврски	15	546.547	454.321
Обврски по позајмица		-	1.887
Резервација за неискористен годишен одмор		10.139	10.321
Тековен дел на долгорочни резервации за отпремнини	14	6.707	5.298
Обврска за данок на добивка		8.869	10.755
Обврска за дивиденда		865	254
		573.127	482.836
ВКУПЕН КАПИТАЛ И ОБВРСКИ		4.774.923	4.496.537

Потпишано од страна на овластени лица на Друштвото на 27 февруари 2019 година:

Борис Хрисафов

Главен извршен директор

Составувач, овластен сметководител со број на уверение 102613:

Барлакоска Габриела

Раководител на локално сметководство

Никос Моусурас

Финансов директор

Барлакоска Габриела

Раководител на локално сметководство

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИ ТЕКОВИ
За годината што завршува на 31 декември 2018 година

Белешка

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
<i>Парични текови од оперативни активности</i>		
Добивка пред оданочување	1.139.526	1.197.056
<i>Исправки за:</i>		
Добивка од продажба на НПО	(4.925)	-
Амортизација на НПО	155.776	162.586
Актуарска (добивка)/загуба, нето	(337)	5.613
Приход од камати	(5.698)	(6.791)
Отпис на застарена залиха	3.152	9.991
Кусок на залиха	(183)	456
Добивки од вреднување, нето	(9.054)	(2.150)
Трошок за пресметани придобивки од автоден	-	(14.757)
Трошок за камати	1.071	1.256
Отпис на застарени побарувања	1.654	608
Нето сегашна вредност на продадени и отпишани НПО	19	-
Оперативна добивка пред промени во оперативниот капитал	1.281.001	1.353.868
(Зголемување) / намалување на побарувања од купувачи и останати побарувања	315	(118.053)
Зголемување на залихите	(38.847)	(16.691)
Зголемување на обврски спрема добавувачи и останати обврски	84.674	62.765
Парични средства генерирани од оперативни активности	1.327.143	1.281.889
Платени камати	(1.071)	(1.256)
Платен данок на добивка	(84.753)	(104.588)
Нето парични текови од оперативни активности	1.241.319	1.176.045
<i>Парични текови од инвестициони активности</i>		
Набавка на недвижности, постројки и опрема	(289.958)	(263.154)
Средства за истражување и вреднување	-	(15.169)
Примања од продажба на НПО	4.646	-
Примени приходи од камата	5.698	6.791
Дадена позајмица	-	1.901
Нето парични текови генерирани од (користени во) инвестициони активности	(279.614)	(269.631)
<i>Парични текови од финансиски активности</i>		
Дивиденда платена на акционери во Групацијата	(816.437)	(892.894)
Дивиденда платена на малцинските акционери	(43.851)	(48.612)
Нето парични текови користени во финансиски активности	(860.288)	(941.506)
Нето зголемување на пари и парични средства	101.417	(35.092)
Нето курсни разлики	(78)	1
Пари и парични средства на 1 јануари	829.932	865.023
Пари и парични средства на 31 декември	931.271	829.932

11

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО ГЛАВНИНАТА

За годината што завршува на 31 декември 2018

	Акционерски капитал	Останати резерви Белешка 13	Реинвестира- на добивка	Акумулира- на добивка	Вкупно
	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000
На 1 јануари 2018 година	1.747.730	538.150	568.606	1.094.492	3.948.978
Добивка за годината	-	-	-	1.047.160	1.047.160
Останата сеопфатна добивка (Белешка 7)	-	9.844	-	-	9.844
Останата сеопфатна добивка (курсни разлики)	-	77	-	-	77
Вкупно сеопфатна добивка	-	9.844	-	1.047.160	1.057.004
Објавени дивиденд, нето	-	-	-	(860.898)	(860.898)
Пренос во акумулирана добивка	-	-	(75.192)	75.192	-
Пренос од акумулирана добивка	-	-	307.666	(307.666)	-
На 31 декември 2018 година	1.747.730	547.917	801.080	1.048.280	4.145.007

На ден 06 јуни 2018 година Собранието на акционери донесе Одлука за распределба на дивидендата за 2017 година согласно законските одредби предвидени во Законот за трговски друштва. Објавената дивиденда изнесува 860.898 илјади денари и се состои од 785.706 илјади денари добивка од 2017 година и 75.192 илјади денари неискористена реинвестирана добивка од 2016 година. Преостанатата добивка од 2017 година, 307.666 илјади денари е реинвестирана односно се искористи даночното поттикнување за инвестициските вложувања на друштвото во 2018 година.

За годината што завршува на 31 декември 2017

	Акционерски капитал	Останати резерви Белешка 13	Реинвестира- на добивка	Акумулира- на добивка	Вкупно
	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000
На 1 јануари 2017 година	1.747.730	538.150	308.760	1.202.438	3.797.078
Добивка за годината	-	-	-	1.093.419	1.093.419
Останата сеопфатна добивка (Белешка 7)	-	-	-	-	-
Останата сеопфатна добивка (курсни разлики)	-	-	-	-	-
Вкупно сеопфатна добивка	-	-	-	1.093.419	1.093.418
Објавени дивиденд, нето	-	-	-	(941.519)	(941.519)
Пренос во акумулирана добивка	-	-	(32.232)	32.232	-
Пренос од акумулирана добивка	-	-	292.078	(292.078)	-
На 31 декември 2017 година	1.747.730	538.150	568.606	1.094.492	3.948.978

1. Општи информации за Групацијата

Цементарница “Усје” АД - Скопје (“Друштвото”) е основано во Република Македонија, со регистрирано седиште на Борис Трајковски бр.94, Скопје. Друштвото заклучно со известувачкиот период има една подружница, TROJAN CEM EOOD Бугарија во 100% сопственост на Друштвото.

Основната дејност на Друштвото е производство и трговија со цемент, усјемал, готов бетон, клинкер и други производи од цемент. Основната дејност на подружницата во Бугарија е услуги за поддршка на продажбата во Бугарија.

Друштвото е контролирано од Titan Cement Netherlands B.V. со седиште во Холандија, кој поседува 94,84% од акциите на Друштвото. Крајната матична компанија на Друштвото е Titan Cement Company S.A. – Греее која котира на атинската берза.

Официјално од 1 јули 2013 година, Цементарница “Усје” АД - Скопје стана котирачко друштво на Македонската берза (под оддел Задолжителна котација). Котираните друштва имаат постојано обврски да ги објавуваат сите ценовно чувствителни информации, информации потребни за проценка на моменталната состојба на друштвата.

Бројот на вработени на Групацијата на 31 декември 2018 година е 258 (2017: 275 вработени).

Финансиските извештаи на Групацијата за годината што завршува на 31 декември 2018 година се одобрени од страна на Одборот на директори на 27 февруари 2019 година. Овие финансиски извештаи се предмет на одобрување од Собранието на акционери на Групацијата.

2.1 Основа за подготовка на финансиските извештаи

Консолидираните финансиските извештаи на Цементарница Усје А.Д. - Скопје и нејзината подружница (“Групацијата”) беа подготвени во согласност со Законот за трговски друштва (Службен весник на Република Македонија број 28/04 со измените 84/05, 25/07, 87/08, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/2013, 119/2013 и 187/2013, 38/2014, 41/2014, 138/2014, 88/2015, 192/2015, 6/2016, 30/2016 и 61/2016, 61/2016, 64/18, 120/18, и 239/18) и сметководствените принципи (“македонски ОПСП”), кои се во согласност со новиот Правилник за водење на сметководство објавен на 29 декември 2009 година (Службен весник на Република Македонија 159/09, 164/10 и 107/11) применлив од 1 јануари 2010 година. Овој Правилник ги содржи ажурираните и соодветно преведените Меѓународни стандарди за финансиско известување т.е. основниот текст на Меѓународните стандарди за финансиско известување вклучувајќи ги и ПКТ и КТМФИ како што се објавени од страна на ИАСБ заклучно со 1 јануари 2009 година.

Во периодот заклучно со 31 декември 2009 година во примена беа меѓународните сметководствени стандарди објавени во Службен весник на Република Македонија како што следи:

- Ревидираните меѓународни сметководствени стандарди, МСС 1 до МСС 39 беа објавени на 30 декември 2004 година, претходните со важност од 5 ноември 1999 година. Датумот на стапување во сила на сите ревидирани стандарди е 1 јануари 2005 година. Меѓународните сметководствени стандарди, МСС 40 и МСС 41 се објавени и стапуваат во сила на 1 јануари 2005 година.
- На 10 февруари 2005 година е објавен меѓународниот стандард за финансиско известување 1. Датата на стапување во сила е 17 февруари 2005 година.
- На 29 декември 2005 година се објавени Меѓународните стандарди за финансиско известување, МСФИ 2 до МСФИ 7. Датумот на стапување во сила е 30 декември 2005 година.

МСФИ 9, МСФИ 10, МСФИ 11, МСФИ 12, МСФИ 13, МСФИ 14, МСФИ 15, МСФИ 16, МСФИ 17, КТМФИ 18, КТМФИ 19, КТМФИ 20 и КТМФИ 21 не се вклучени во Правилникот за сметководство и не се применети од страна на Групацијата.

2.1 Основа за подготовка на финансиските извештаи (продолжува)

Консолидираните финансиски извештаи на Групацијата беа подготвени врз основа на историска набавна вредност. Консолидираните финансиски извештаи на Групацијата се презентирани во македонски денари (МКД) која е функционална и пресентациска валута на Друштвото и сите износи се заокружени во најблискиот износ во илјади ('000) освен ако не е поинаку наведено.

Финансиските извештаи се подготвени на пресметковна основа и принцип на континуитет.

Консолидираните финансиски извештаи се состојат од финансиски извештаи на Друштвото и неговата подружница TROJAN CEM EOOD Бугарија во 100% сопственост на Групацијата. Финансиски извештаи на подружницата се подготвени за истата година на известување како и извештаите на матичната команија, користејќи консистентни сметководствени политики.

Исто така, на 28 јули 2015 година Групацијата регистрира склад во село Оровник (во близина на градот Охрид) за стратешко присуство на своите производи во југозападниот дел на земјата. За истата цел, на 3 Август 2017 година Групацијата регистрира склад во Битола, а на 11 јуни 2018 година регистрира склад и во Струмица. Складот во Битола беше затворен во јануари 2018 година.

Сите меѓукомпаниски салда, трансакции, приходи и трошоци и добивки и загуби кои произлегуваат од трансакциите во рамките на Групацијата, а кои се евидентираат како средства целосно се елиминирани за TROJAN CEM EOOD Бугарија заклучно со 31 декември 2018 година. Подружницата е целосно консолидирана од датумот на превземањето, кој всушност е датум на кој Групацијата ја стекнала контролата, и продолжува да се консолидира се до датумот до кој таквата контрола ќе постои.

2.2 Значајни сметководствени политики

а. Вложувања во подружници

Подружници се сите ентитети во кои Друштвото има моќ да владее со финансиските и оперативните политики, главно пропратена со сопственост на повеќе од една половина од гласачките права. Постоенето и ефектот од потенцијалните гласачки права кои што во моментот се на располагање или пак можат да се конвертираат се земаат во предвид при утврдување дали Друштвото има контрола над ентитетот.

в. Оперативни сегменти

Оперативните сегменти се компоненти кои се ангажираат во деловното работење кои можат да заработат приходи и кои предизвикуваат трошоци, кои оперативни резултати се редовно следени од страна на раководството и за кои финансиски информации се достапни.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

в. Оперативни сегменти (продолжува)

Раководството е лице или група на лица кои алоцираат ресурси и кои ги проценуваат перформансите на Групацијата.

Функциите на раководството се извршуваат од страна на Бордот на директори на Групацијата. Интерното известување во рамките на Групацијата кое се презентира на Раководството е на ниво на Групацијата како еден оперативен сегмент. Одлуките донесени од страна на Раководството се базирани на примени извештаи презентирани како еден оперативен сегмент.

г. Преведување на странски валути

Групацијата ги подготвува финансиските извештаи во македонски денари, кои се функционална и презентирачка валута на Групацијата за локални законски потреби. Секој ентитет во Групацијата определува сопствена функционална валута и елементите на финансиските извештаи за секој ентитет се мерат користејќи ја таа валута.

Трансакциите во странски валути иницијално се евидентираат во функционална валута по курсот кој е важечки на денот на трансакцијата. Монетарните и немонетарните средства и обврски деноминирани во странски валути се сведени во функционалната валута по курс кој е важечки на датумот на известување. Сите разлики се пренесени во билансот на успех.

Функционалните валути на странските операции, Тројан Цем - Бугарија е евро. На секој датум на известување, средствата и обврските на оваа подружница се сведени преку конверзија на евра во валутата на презентирање на Цементарница УСЈЕ АД (македонски денар) по курс кој важи на датумот на известување (2017: МКД 61,4907 за 1 ЕУР; 2016: МКД 61,4812 за 1 ЕУР), а неговиот биланс на успех е сведен по пондериран просечен годишен курс (2017: МКД 61,6039 за 1 ЕУР; 2016: МКД 61,5996 за 1 ЕУР). Курсните разлики кои произлегуваат од ова сведување се пренесени директно во останата сеопфатна добивка. При продажба на странскиот ентитет кумулативот од овие разлики признати во останата сеопфатна добивка кој се однесува на соодветниот странски ентитет се признава во билансот на успех.

д. Недвижности, постројки и опрема

Недвижности, постројки и опрема, се евидентираат како што следи:

- За средствата набавени до 31 декември 1998 година, ревалоризацијата направена во согласност со претходните ОПСП, на датумот на прифаќање на МСФР од страна на Групацијата (1 јануари 2004 година) е прифатена како претпоставен трошок бидејќи ревалоризацијата беше приближно еднаква на трошокот за амортизација според МСФР коригиран за порастот на индексот на цени на индустриските производители.
- Средствата набавени по 31 декември 1998 година се евидентираат по набавна вредност намалени за акумулираната амортизација и последователните акумулирани загуби поради обезвредување.

Набавките се евидентираат по набавна вредност. Набавната вредност претставува набавна цена од добавувачот заедно со сите трошоци настанати при ставање во употреба на новата недвижност, постројка и опрема.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)**д. Недвижности, постројки и опрема (продолжува)**

Последователните трошоци се вклучени во сметководствената вредност на средството или се признаваат како посебно средство, соодветно, само кога е веројатно дека идните економски користи поврзани со предметот ќе бидат извесни за Групацијата и трошокот може веродостојно да се измери. Сите останати поправки и одржување се признаваат во Билансот на успех за време на финансискиот период во кој тие се направени.

Ставките на недвижности, постројки и опрема кои се отпишуваат или оттуѓуваат се елиминираат од извештајот за финансиска состојба, заедно со соодветната акумулирана амортизација. Добивките или загубите од отуѓувањето се определуваат со споредување на приходот со сметководствената вредност. Тие се вклучуваат во добивката или загубата.

Амортизацијата на недвижностите, постројките и опремата е утврдена за да се отпише набавната вредност или проценетата вредност на недвижностите, постројките и опремата врз основа на право-пропорционална метода во текот на проценетиот корисен век на употреба на средствата. Основните амортизациони стапки се следните:

Згради	2,5 -10%
Опрема	5 - 25%

Земјата се евидентира во извештајот за финансиска состојба по набавната вредност намалена за исправките поради обезвреднување и не се амортизира, бидејќи се претпоставува дека има неограничен век на траење, освен за рудниците кои се амортизираат врз основа на степенот на исцрпеност. Исцрпеноста се евидентира како процес на материјално извлекување, а се користи методот на единица на производство.

Методите на амортизација, корисниот век на употреба и резидуалната вредност на средствата се проценуваат на секој датум на известување.

ѓ. Вложувања во недвижности

Вложувањата во недвижности, главно се состои од земјиште, производни објекти со деловни канцеларии и градежен објект - ресторан и кафекуварница кои немаат своја намена, и се чуваат за долгорочно изнајмување и не се користат од страна на Групацијата. Вложувањата во недвижности се водат по фер вредност, односно пазарна, која ги одразува пазарните услови на денот на известување. Добивките или загубите кои произлегуваат од промените во фер вредноста на вложувањата во недвижности се составен дел на билансот на успех во периодот во кој истите настануваат, вклучувајќи ги и соодветните даночни ефекти. Пазарната вредност се одредува на основа на проценка спроведена од независни проценители кои го користат методот на приходи и моделот на пазарни услови како основни модели на проценки кои се општо прифатени во Европската пракса.

Вложувањата во недвижности се депризнаваат кога ќе бидат оттуѓени или кога тие трајно ќе бидат повлечени од употреба, а идна економска корист не се очекува од нивната продажба. Разликата помеѓу нето приливите од продажба и сметководствената вредност на средството се признава во билансот на успех во периодот кога средството е депризнаено.

Преносот во или од вложувања во недвижности се прави кога има промена во употребата на средството. За пренос од вложување во недвижност во средство кое се користи од страна на Групацијата, набавната вредност во последователната евиденција на средството е објективната вредност на тоа средство на датумот кога е направен преносот.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)**ѓ. Вложувања во недвижности (продолжува)**

Доколку средство кое се користи од страна на Групацијата се пренесе во вложувања во недвижности, вредноста на тоа средство се утврдува во согласност со политиката за недвижности, постројки и опрема до датумот кога е направен преносот. Групацијата треба да ја третира секоја разлика на датумот помеѓу сметководствената вредност на недвижностите во согласност со МСС 16 и нивната објективна вредност, на ист начин како и ревалоризацијата во согласност со МСС 16.

е. Средства за истражување и вреднување

Издатоците за истражување и вреднување (географски врзано за концесијата, дозволата или одобрената рударска лиценца) се капитализираат и се признаваат како средство доколку е одлучено од страна на раководството дека рударските активности економски се оправдани и може да се развијат за комерцијално производство. На крајот на периодот на известување, овие трошоци ги вклучуваат трошоците за стекнување на концесии за детални геолошки истражувања. Сите други издатоци за истражување и вреднување се признаваат како трошок во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

Административните и општи трошоци поврзани со истражувањата и вреднувањата се признаваат како трошоци во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

ж. Финансиски инструменти - иницијално признавање и последователно мерење**Финансиски средства***Иницијално признавање*

Според МСС 39, финансиските средства се класифицираат како финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата, заеми и побарувања, инвестиции кои се чуваат до доспевање, финансиски средства расположливи за продажба или деривативи определени како хеџинг инструменти во ефективен хеџинг, соодветно. Групацијата ја утврдува класификацијата на финансиските средства при иницијалното признавање. Финансиските средства иницијално се признаваат по објективна вредност плус директно поврзаните трансакциони трошоци, во случај кога вложувањата се вреднуваат по вредност која е различна од објективната вредност преку добивка или загуба. Набавката или продажбата на финансиските средства кои подразбираат испорака на средства во временски период утврден со правна регулатива или пазарна спогодба (редовен начин на набавка) се признаваат на датумот на трансакцијата т.е. датумот на кој Групацијата се обврзува да купи или продаде средство.

Финансиските средства на Групацијата вклучуваат пари и парични средства и краткорочни депозити, побарувања од купувачи и останати побарувања.

Последователни мерења

Последователните мерења на финансиските средства зависат од нивната класификација, како што следи:

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)**ж. Финансиски инструменти - иницијално признавање и последователно мерење (продолжува)****Финансиски средства (продолжува)****Финансиски средства евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба**

Финансиски средства евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба вклучуваат финансиски средства расположливи за тргување и финансиски средства утврдени при иницијалното признавање по објективна вредност преку добивка или загуба. Финансиските средства се класифицирани како расположливи за тргување доколку се набават со цел продажба во блиска иднина. Оваа категорија ги вклучува финансиските инструменти - деривативи кои не ги исполнуваат критериумите за употреба во сметководство на хеџинг како што е дефинирано во МСС 39. Групацијата нема определено финансиски средства по објективна вредност преку добивка или загуба.

Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се недеривативни финансиски средства со фиксни или утврдливи плаќања, кои не котираат на активниот пазар. Овие финансиски средства се сведуваат по амортизирана набавна вредност со користење на метод на ефективна каматна стапка. Добивките и загубите се признаваат во билансот на успех во моментот кога заемите и побарувањата се анулираат или им се намалува вредноста поради обезвреднување, како и преку процесот на амортизација.

Вложувања кои се чуваат до доспевање

Недеривативните финансиски средства со фиксни или определени плаќања и со фиксен датум на доспевање се класифицираат како вложувања кои се чуваат до доспевање, доколку Групацијата има намера и можност да ги чува до доспевање. По иницијалното мерење, вложувањата кои се чуваат до доспевање се вреднуваат по амортизирана набавна вредност со користење на методата на ефективна каматна стапка. Овој метод користи ефективна каматна стапка која прецизно ги дисконтира проценетите идни парични приливи низ очекуваниот век на финансиското средство до нето сметководствената вредност на финансиското средство. Добивките и загубите се евидентираат во билансот на успех во моментот кога вложувањата се анулираат или им се намалува вредноста поради обезвреднување, како и низ процесот на амортизација.

Групацијата нема вложувања кои ги чува до доспевање во годините што завршуваат на 31 декември 2018 година и 2017 година.

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се недеривативни финансиски средства кои се определени како расположливи за продажба или не се класифицирани во претходните три категории. По иницијалното мерење, финансиските средства расположливи за продажба се мерат по објективна вредност со евидентирање на нереализираните добивки или загуби евидентирани директно во капиталот се додека вложувањето е анулирано, кога кумулативната добивка или загуба евидентирана во капиталот се признава во билансот на успех, или е утврдено обезвреднување, кога кумулативната загуба евидентирана во капиталот се признава во билансот на успех.

Групацијата нема вложувања расположливи за продажба во годините што завршуваат на 31 декември 2018 година и 2017 година.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

ж. Финансиски инструменти - иницијално признавање и последователно мерење (продолжува)

Финансиски средства (продолжува)

Депризнавање

Финансиските средства (или, доколку е соодветно дел од финансиско средство или дел од група на слични финансиски средства) се депризнаваат доколку:

- правото за прием на парични приливи од средството е истечено; или
- Групацијата ги има префрлено своите права за прием на парични приливи во целосен износ без значајно одложување на трето лице преку „аранжмани на посредник” и или (а) Групацијата има префрлено значителен дел од сите ризици и користи од средството, или (б) Групацијата нема префрлено ниту задржано значителен дел од сите ризици и користи од средството, но ја има префрлено контролата на средството.

Намалување на вредноста поради обезвреднување

Групацијата на секој датум на известување утврдува дали постои објективен доказ дека финансиското средство или група на финансиски средства се обезвреднети. Финансиското средство или група на финансиски средства се смета за обезвреднето ако, и само ако, постои објективен доказ за намалување на вредноста поради обезвреднување како резултат на еден или повеќе настани кои настануваат по иницијалното признавање на средството („настан на загуба”) и тој настан за загуба има влијание на проценетите идни парични приливи на финансиското средство или на група на финансиски средства кои може со сигурност да се проценат. Доказот за обезвреднување може да вклучува индикатори дека должниците или група на должници се соочуваат со значителни финансиски проблеми, неисполнување на обврските за исплата на камата или враќање на главницата, веројатноста дека ќе објават стечај или друга финансиска реорганизација и каде што постојат видливи индикации за мерливо намалување на проценетите идни парични текови, како што се промени во областа на економските услови кои доведуваат до неуспех.

Загуба поради обезвреднување во однос на финансиските средства вреднувани по амортизационен трошок се пресметуваат како разлика помеѓу нивната сметководствена вредност и сегашната вредност на проценетите идни парични приливи дисконтирана по оригинална ефективна каматна стапка. Поединечните значителни финансиски средства се тестираат за намалување на вредноста поради обезвреднување поединечно. Останатите финансиски средства се проценуваат заедно во групи кои имаат слични карактеристики во врска со кредитниот ризик.

Сите загуби поради обезвреднување се признаваат во билансот на успех. Загубата поради обезвреднување може да се анулира доколку може објективно да се поврзе со настанот по признавањето на загубата поради обезвреднување. За финансиските средства кои се вреднуваат по амортизирана набавна вредност, анулирањето се признава во добивката или загубата.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

ж. Финансиски инструменти - иницијално признавање и последователно мерење (продолжува)

Финансиски обврски

Иницијално признавање

Според МСС 39, финансиските обврски се класифицираат како финансиски обврски по објективна вредност преку добивка или загуба, како заеми и позајмици или како деривативи кои служат како хеџинг инструменти со ефективен хеџинг, соодветно. Групацијата ја определува класификацијата на финансиските обврски при иницијалното признавање. Финансиските обврски иницијално се признаваат по објективна вредност, плус директно поврзаните трошоци на трансакцијата доколку се класифицираат како заеми и позајмици.

Финансиските обврски на Групацијата вклучуваат обврски спрема добавувачите и други обврски.

Последователно мерење

Мерењето на финансиските обврски зависи од нивната класификација како што следи:

Финансиски обврски евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба

Финансиските обврски евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба вклучуваат финансиски обврски расположливи за тргување и финансиски обврски одредени по објективна вредност преку добивка или загуба при иницијалното признавање. Финансиските обврски се класифицираат како расположливи за тргување доколку се набавени со цел продажба во блиска иднина. Оваа категорија вклучува деривативни финансиски инструменти кои не ги исполнуваат сметководствените услови за хеџинг определени според МСС 39. Добивките и загубите од обврските кои се чуваат за тргување се признаваат во билансот на успех. Групацијата нема одредено финансиски обврски по објективна вредност преку добивка или загуба.

Заеми и позајмици

По иницијалното признавање, каматоносните заеми и позајмици последователно се мерат низ процесот на нивна амортизација со користење на метод на ефективна каматна стапка. Добивките и загубите се признаваат во билансот на успех кога обврските се анулираат, како и низ процесот на нивна амортизација.

Депризнавање

Финансиската обврска се де-признава кога задолжението за обврската е подмилено, поништено или престанува да важи.

Кога постоечка финансиска обврска е заменета со друга од ист заемодавател по значително поразлични услови, или пак условите на постоечката обврска значително се променети, таква размена или измена се третира како де-признавање на оригиналната обврска и признавање на новата обврска, а разликата на соодветните сметководствени износи се признава во билансот на успех.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

ж. Финансиски инструменти - иницијално признавање и последователно мерење (продолжува)

Финансиски обврски (продолжува)

Нетирање на финансиските инструменти

Финансиските средства и финансиските обврски се нетираат и нето износот е презентираан во консолидираниот извештајот за финансиската состојба, ако и само ако, постои применливо законско право за нетирање на евидентираниот износ и постои намера да се порамни на нето основа, или да се признаат средствата или да се порамнат обврските истовремено.

з. Залихи

Залихите се вреднуваат според пониската вредност од набавната и нето реализационата вредност. Набавната вредност се утврдува според методот на просечни цени. Цената на чинење на готовите производи и производството во тек вклучува сировини, директна работна сила, останати директни трошоци и поврзани производствени режиски трошоци, исклучувајќи ги продажните и административните трошоци. Нето реализационата вредност е проценетата продажна цена во редовниот тек на работењето, намалена за предвидените трошоци за довршување и предвидените трошоци за да се изврши продажбата.

Ситниот инвентар се отпишува 100% при ставање во употреба.

с. Пари и парични средства

Парите и паричните средства вклучуваат готовина во благајна, парични средства во банки и депозити со рок на доспевање до три месеци или помалку.

и. Акционерски капитал

Обични акции се класифицирани во капитал.

ј. Даноци

Данок на добивка

Данокот на добивка за периодот се состои од тековен и одложен данок. Данокот се признава со добивката или загубата, освен за делот кој се однесува на ставки прикажани во останати сеопфатни приходи или директно во капиталот. Во тој случај, данокот се признава во останати сеопфатни приходи или директно во капиталот, соодветно.

Тековен Данок на добивка

Тековниот данок на добивка е пресметан врз основа на даночните закони усвоени пред или по датумот на извештајот за финансиската состојба, во земјите каде што Групацијата и неговата подружница работат и генерираат оданочлив приход. Раководството периодично ги проценува заземените позиции во однос на даночни поврати, земајќи ги предвид деловите од даночната регулатива кои што се подложни на толкување. Како резултат на истите, каде што е соодветно, се утврдуваат резервации врз основа на износите кои се очекуваат да бидат платени на даночните власти.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)**ј. Даноци (продолжува)***Одложен данок на добивка*

Одложениот данок на добивка се признава на привремените разлики кои произлегуваат помеѓу даночната основица на средствата и обврските и нивните нето сегашни вредности во консолидираните финансиски извештаи. Меѓутоа, обврските за одложениот данок на добивка не се признаени ако произлегуваат од иницијалното признавање на гудвил; одложен данок на добивка сметководствено не се прикажува, доколку произлегуваат од иницијално признавање на средство или обврска во трансакција надвор од бизнис комбинација која во времето на трансакцијата не влијае ниту на сметководствената, ниту на оданочливата добивка или загуба.

Одложениот данок на добивка се утврдува користејќи даночни стапки (и закони) кои што биле донесени до, или последователно донесени по датумот на издавање на извештајот за финансиска состојба и се очекува да се употребат кога поврзаното средство или обврска на одложен данок на добивка ќе се подмирени.

Одложени даночни средства се признаваат само до нивото до кое е веројатно дека идни даночни добивки ќе бидат расположливи, во однос на кои, привремените разлики ќе може да бидат искористени. Одложените даночни средства и обврски се нетираат кога за тоа има правно применливо право за нетирање на тековни даночни средства во однос на тековни даночни обврски и кога одложените даночни средства и обврски се однесуваат на данок на добивка спрема ист даночен регулатор за истиот даночен ентитет или различни даночни ентитети каде има интенција да се подмират салдата на нето основа.

к. Користи за вработените*Пензии*

Групацијата, во нормалниот тек на работењето, врши уплата на придонесите на вработените за пензии, здравство, вработување и персонален данок на доход кои се пресметани со примена на законските стапки кои се важечки во земјата во текот на годината на бруто платите. Групацијата ги врши овие уплати во владините здравствени и пензиски фондови.

Трошокот за овие уплати се прикажува во билансот на успех во истиот период во кој е прикажан и поврзаниот трошок за платите.

Групацијата не работи според било каква друга пензиска шема или план за надоместоци од пензионирање и поради тоа нема никакви дополнителни обврски по овие основи.

Надоместоци за престанок на работен однос и надоместоци од пензии

Надоместоците за престанок на работен однос на вработениот ќе престане пред нормалниот рок за пензионирање или кога вработениот ќе прифати доброволно да замине во замена за овој надоместок. Групацијата признава надоместок за престанок на работен однос во случај кога има одлука за престанок на работниот однос на одредени вработени без можност за повлекување на одлуката или кога постои доброволно пријавување од вработените за престанок на нивниот работен однос.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

к. Користи за вработените (продолжува)

Според потпишаниот колективен договор, Групацијата е обврзана да исплати отпремнини во износ кој е еднаков на шест просечни републички плати и помеѓу една и три просечни републички плати да бидат исплатени како јубилејни награди. Бројот на просечните републички плати за јубилејните награди одговара на вкупниот број на години на служба од страна на вработените како што е презентирано во табелата подолу:

Вкупно број на години служба	Број на плати
10	1
20	3
30	3
35 (жени)	3
40 (мажи)	3

Дефинираните користи се пресметуваат годишно од страна на независни актуари со примена на кредитната метода за проектирана единица. Согласно моделот, веројатноста дека паричниот одлив ќе се реализира, е изведена со користење на три декременти и тоа: смрт, инвалидитет и прекин на работен однос. Таблицата на веројатност е конструирана со помош на користење претпоставки за: веројатноста за смрт на вработениот до датумот на кој треба да се пензионира, веројатноста дека вработениот предвремено ќе се пензионира како последица на инвалидитет и веројатноста дека вработениот ќе го прекине работниот однос во Компанијата пред датумот на пензионирање. Сегашната вредност на обврската за дефинирани користи се утврдува со дисконтирање на проценетите идни парични одливи со користење на есконтната стапка од приносите на државните обврзници издадени во Македонија во 2018 година и класифицирани по рочност.

Надоместоци за стипендии на деца на вработени

Почнувајќи од 31 декември 2009 година, во актуарската пресметка е вклучена и пресметката на надоместоците за стипендии кои ги обезбедува Групацијата на децата на вработените кои се на редовни додипломски и последипломски студии, како и на децата на починатите вработени додека се средношколци.

Дополнителни користи при пензионирање

Почнувајќи од 31 декември 2013 година, актуарската пресметка беше дополнета со пресметка на сегашната вредност на идните користи за ново воведената долгорочна корист за одредена категорија на вработени - дополнителни користи при пензионирање. Пресметката е направена врз основа на просечни параметри на споменатата популација и вкупно очекуваниот износ за исплата, доставен од страна на Групацијата.

Актуарските добивки и загуби кои произлегуваат како резултат на искусни проценки и промени во актуарските претпоставки се признаваат како приходи или трошоци во периодот кога истите настанале.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)**л. Резервации**

Резервирањата се признаваат и пресметуваат кога Групацијата има сегашна законска или договорена обврска како резултат на минати настани, и кога е веројатно дека ќе биде потребен одлив на средства за да се подмири обврската; и кога може да биде направена реална проценка на износот. Резервациите на Групацијата се состојат од резервации за отпремнини, јубилејни награди, стипендии и ревитализација на рудниците. Резервациите не се признаваат за идни оперативни загуби.

Онаму каде што постојат голем број на слични обврски, веројатноста дека ќе биде потребен одлив на средства за да се подмират обврските, се одредува со земање во предвид на класата на обврските како една целина. Резервации се признаваат дури и кога веројатноста дека одлив на средства ќе биде потребно е многу мала, а се однесува на било која ставка вклучена во истата класа на обврски.

Резервациите се вреднуваат по сегашната вредност на очекуваните издатоци кои се потребни да настанат со цел да се подмири обврската со употреба на pre-tax стапка која ги отсликува тековно пазарните проценки на временската вредност на парите и поврзаните специфични ризици на дадените обврски. Зголемувањето на резервациите како резултат на временските растојанија се признаваат како трошоци по камати.

љ. Признавање на приходите

Приходите се признаваат до степенот до кој е веројатно дека Групацијата ќе има прилив на идни економски користи и тие користи можат веродостојно да се измерат. Приходот се вреднува според објективната вредност на примениот надомест или побарувањето за продадени добра и услуги намален за одобрените дисконти, рабати и данокот на додадена вредност. Следниве специфични критериуми исто така треба да бидат задоволени пред приходот да биде признат:

Продажба на стоки

Приходите се признаваат кога значајниот ризик од доделување на сопственоста на стоките ќе се пренесе на купувачот.

Давање на услуги

Надоместоци од обезбедени услуги се признаваат за периодот во кој услугите се дадени и прифатени од купувачот.

Приходи од камати

Каматите по депозити се пресметуваат по истекување на орочувањето на истите.

Приходи од закупнина

Приходи од закупнина се однесуваат на приходите остварени од оперативен наем од вложувањата во недвижности и се признаваат на праволиниска основа во текот на целиот период на наемот.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)**м. Наеми**

Наемите со кои значаен дел од ризикот и наградите од сопственоста се задржани од страна на наемодавачот се класифицира како оперативен наем. Плаќањата направени по основ на оперативниот наем (нето од било какви поттикнувања од страна на наемодавателот) се признаваат во билансот на успех на праволиниска основа во текот на периодот на наемот.

н. Распределба на дивиденди

Распределбата на дивидендите на акционерите на Групацијата се признава како обврска во финансиските извештаи во периодот во кој се одобрени дивидендите од страна на акционерите на Групацијата.

њ. Настаните после датумот на известување

Настаните после датумот на известување, кои обезбедуваат евиденција за состојбата која постои на датумот на известување, се третираат како корективни настани во овие финансиски извештаи. Оние кои се индикативни на состојбата која произлегува после датумот на известување имаат третман на некорективни настани.

о. Управување со финансискиот ризик*Сметководствени проценки и претпоставки*

Групацијата прави проценки и претпоставки кои се однесуваат на иднината. Резултираките сметководствени проценки, по дефиниција многу ретко се идентични со актуелните резултати. Проценките и претпоставките кои влијаат значително на предизвикување материјални корекции до сегашните вредности на средствата и обврските во рамките на идната финасиска година се презентирани подолу.

Резервација за ревитализација на рудниците

Друштвата што вршат експлоатација на минерални сировини од рудниците потребно е истите на крајот од нивниот век на експлоатација да ги вратат во првобитна состојба, односно во онаква какви што биле на почетокот пред да бидат експлоатирани, што е во согласност со законската регулатива односно со Законот за екологија применлив во земјата во која друштвата работат (да се врати земјиштето во првобитна состојба после три години откако ќе се затвори рудникот и откако ќе заврши неговата експлоатација), и тоа до ниво кое е во законските рамки и до ниво кое е во согласност со политиката и праксата која се води за заштита на животната средина.

Резервацијата за ревитализација на рудниците ја одразува сегашната вредност на очекуваните идни трошоци за рекултивизација кои се очекува да настанат за оние делови од рудниците кои биле експлоатирани со датумот на известување. Резервацијата претставува сегашна вредност на очекувани идни одливи на пари кои се очекува дека ќе настанат за ревитализација на рудниците. Ова вклучува и одредување на вредноста на основа на проектот за ревитализација, дисконтните стапки и очекувани инфлационски стапки. Резервациите се преоценуваат на секој известувачки датум и се корегира со цел да ја одрази сегашната вредност на идните трошоци потребни за да се исполни обврската.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)**о. Управување со финансискиот ризик (продолжува)**

Сегашната вредност на очекуваните трошоци за реставрирање (тоа е оригиналната проценка како и промените во сметководствените проценки) се признава во извештајот за сеопфатна добивка освен ако не се поврзани со основните средства кои се наоѓаат и се поврзани со рудниците, при нивното првично признавање во кој случај, трошоците се капитализираат и амортизираат во текот на нивниот век на употреба.

Секоја промена во нето сегашната вредност на исправката за ревитализација на рудниците во текот на временското растојание се признава како финасиски трошоци во извештајот за сеопфатна добивка.

Користи за вработените

Сегашната вредност на обврската за пензионирање зависи од голем број на фактори кои се одредуваат на годишна основа со употреба на голем број на претпоставки. Употребените претпоставки во одредувањето на нето ефектот (трошок или приход) за пензионирање вклучува дисконтни стапки. Било какви промени во овие претпоставки ќе се одразат на сегашната вредност на обврската за пензионирање и другите бенефици за вработените.

Групацијата користи претпоставена годишна дисконтна стапка. Тоа е каматна стапка која би требало да се употребува со цел да ја одрази сегашната вредност на претпоставените идни парични одливи кои се очекува да настанат со цел да се подмират обврските за дефинираните користи. Во одредувањето на соодветна дисконтна стапка, Групацијата ја употребува дисконтна стапка на Народна Банка на Република Македонија во отсуство на пазар на висококвалитени корпоративни обврзници или државни обврзници кои се деноминирани во валута во која бенефициите ќе бидат исплатени, и кои имаат услови за доспевање приближни на условите на поврзани обврски за пензионирање.

Останатите клучни претпоставки за пресметка на обврската за пензионирање во еден дел се засниваат на тековните пазарни услови.

Објективна вредност

Паричните средства и паричните еквиваленти, побарувањата од купувачите и другите тековни финансиски средства главно имаат краткорочна рочност. Номиналната вредност намалена за проценетите загуби поради оштетување на средствата и обврските со рок на доспевање помалку од една година е приближна на нивната објективна вредност. Финансиските обврски вклучени во категоријата, Обврски спрема добавувачи и останати обврски главно имаат краткорочна рочност. Поради оваа причина, нивната сметководствена вредност на датумот на известување е приближна на нивната објективна вредност. Објективната вредност на долгорочните финансиски обврски се утврдува со користење на техника на вреднување на дисконтирани парични текови.

п. Определување на објективните вредности

Голем број на сметководствени политики и обелоденувања бараат определување на објективната вредност, како за финансиските и нефинансиските средства така и за обврските. Објективните вредности се определуваат за мерење и/или за обелоденувачки цели на основа на повеќе методи. Онаму каде што е возможно, понатамошни информации во делот на претпоставките земени при одредување на објективната вредност се обелоденуваат во забелешките поврзани со конкретните средства или обврски.

2.3 Значајни сметководствени проценки

Сметководствените проценки направени од страна на Групацијата постојано се следат и се базираат на претходно искуство и останати фактори, вклучувајќи предвидување на идни настани кои се оценуваат како разумни во дадените услови.

а. Значајни сметководствени проценки

Групацијата прави проценки и претпоставки за во иднина. Проценките постојано се следат, а се базираат врз основа на минати искуства и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идните настани. Најзначајните проценки и претпоставки се прикажани подолу.

Корисен век на средствата

Корисниот век на средствата се утврдува врз основа на минато искуство со слични средства, како и идниот технолошки развој и промени на економските и индустриските фактори. Покрај тоа, како основен водич се користат сметководствените политики за амортизациони стапки пропишани од страна на даночната регулатива. Соодветноста на проценетиот корисен век се оценува годишно, или кога постојат индикации за значителни промени на проценките.

Поради значителното учество на средствата кои се амортизираат во вкупните средства, влијанието на евентуални промени во овие претпоставки може да биде материјално за финансиската позиција и резултатот од активностите. Доколку трошокот за депрецијација се намали/ зголеми за 1% ова ќе резултира со промена во годишниот трошок за амортизација во износ од приближни 1.554 илјади денари (2017: 1.626 илјади денари).

Потенцијално оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Групацијата ја проценува потребата од оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства секогаш кога постои причина дека сметководствената вредност може значително да ја надминува надоместливата вредност и кога оштетувањето е предвидено. Надоместливата вредност се утврдува со помош на пресметки на употребната вредност, при што се користат широк обем на проценки и фактори кои влијаат врз неа.

Покрај тоа, Групацијата ги зема во предвид идните приходи и трошоци, макроекономските индикации, технолошката застареност, прекин на активностите и други промени на факторите кои можат да доведат до оштетување. Доколку се идентификува оштетување со калкулацијата на употребната вредност, исто така се утврдува разликата меѓу објективната вредност и трошоците за продажба, со цел да се пресмета точниот износ на оштетување. Бидејќи оваа пресметка е субјективна, износот на потенцијалното оштетување може значително да се разликува од резултатите од овие калкулации.

Исправка на вредноста на побарувањата од купувачите и останати побарувања

Калкулацијата за исправка на спорни побарувања се пресметува врз основа на проценетите загуби од неспособноста на купувачите да ги исплатат бараните износи.

Резервации

Резервациите генерално се субјективни, посебно во случај на судски спорови. Групацијата ја проценува можноста за негативен настан, како резултат на минати настани и доколку таа изнесува над педесет проценти, Групацијата во целост ја прикажува обврската. Групацијата вообичаено извршува разумна проценка, но поради високото ниво на несигурност, во некои случаи евалуацијата можно е да се разликува од крајниот ефект на судскиот спор.

3. Приходи и трошоци

а. Приходи од продажба

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
<i>Бруто приходи од продажба</i>		
Домашен пазар	2.819.619	2.747.770
Странски пазар	1.353.015	1.401.772
	4.172.634	4.149.542
Домашен пазар		
Приходи од цемент	2.562.087	2.569.605
Приходи од петрол кокс и јаглен	172.278	29.534
Приходи од препродажба на стоки	70.895	98.171
Приходи од готов бетон	35.109	68.157
Приходи од варовник	19.838	18.029
Рабати и попусти	(40.588)	(35.726)
	2.819.619	2.747.770
Странски пазар		
Приходи од цемент	887.018	850.848
Приходи од петрол кокс и јаглен	380.568	374.599
Приходи од клинкер	130.198	203.391
Приходи од препродажба на стоки	10.857	27.787
Приходи од варовник	3.955	-
Рабати и попусти	(59.581)	(54.853)
	1.353.015	1.401.772

б. Останати приходи

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
Превоз на цемент - поврзани страни	43.952	37.955
Превоз од трети лица	37.941	39.854
Превоз на клинкер - поврзани страни	14.735	18.135
Услуги	926	3.494
Адитиви	24	73
	97.578	99.511

3. Приходи и трошоци (продолжува)

в. Трошоци на продадени производи

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
Варијабилни трошоци	1.476.139	1.342.894
Трошоци на продадени трговски стоки	549.420	504.952
Фиксни трошоци	419.084	424.657
Трошоци во секторот за пакување	162.248	178.509
Амортизација	147.196	155.508
Транспортни услуги	127.130	109.893
Движење на залихи, нето	(10.816)	61.745
	2.870.401	2.778.158

Варијабилни трошоци содржат гориво за печките, електрична енергија, сировини, трошоци за концесии итн.

Фиксни трошоци содржат трошоци за плата, услуги за одржување (машинско, електро и градежно), обезбедување, контрола на квалитетот на производите, калибрација, интелектуални услуги итн.

г. Останати оперативни приходи

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
Приходи од продажба на материјали и сировини	33.016	43.916
Приходи од закупнина	15.879	16.712
Вишоци	12.696	7.011
Актуарски добивки и ослободување на резервациите за вработените	9.134	7.724
Добивки од вредносно усогласување на вложувања во недвижности	9.054	6.638
Приходи од продадени палети во транзит	5.591	7.445
Добивки од продажба на основни средства	4.926	-
Останати приходи	12.055	8.003
	102.351	97.449

Приходите од продажба на материјали и сировини во износ од 33.016 илјади денари се однесуваат на 32.205 илјади денари продадени цигли, кугли итн на поврзани страни и 811 илјади денари продадени на трети лица.

Приходи од закупнина во износ од 15.879 илјади денари се состои од објекти дадени под закуп во износ од 10.566 илјади денари, земјиште дадено под закуп во износ од 2.220 илјади денари, пумпи за готов бетон и цистерни за превоз на цемент во износ од 563 илјади денари се на трети лица, и земјиште дадено под закуп во износ од 2.530 илјади денари на поврзани страни.

Вишокот на производи во износ од 12.696 илјади денари се состои од 8.754 илјади денари поврзани со недовршеното производство, како и вишок на пепел, гипс и фе додаток и тоа констатирано и утврдено за време на спроведувањето на годишниот попис со состојба 31 декември 2018 година и 3.943 илјади денари кои се констатирани во текот на редовните активности на групацијата.

3. Приходи и трошоци (продолжува)

г. Останати оперативни приходи (продолжува)

Актуарските добивки и ослободување на неискористената резервација за користите на вработените во износ од 9.134 илјади денари се однесуваат и се резултат на искусствените проценки и промени во актуарските претпоставки пресметани на годишно ниво од страна на независни актуари со употреба на проектирана метода (види забелешка 14).

Добивката од вредносно усогласување на вложувања во недвижности во износ од 9.054 илјади денари се однесува на повторна процена на вложувањата во недвижности (види забелешка 7) со состојба на 31 декември 2018 година, која се признава директно во билансот на успех на групацијата.

д. Останати оперативни трошоци

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
Агенциска провизија	63.806	62.718
Набавна вредност на продадени материјали и сировини	31.691	42.196
Надоместок за користење на Хоризонталниот млин	16.115	-
Кало, растур, крш, расипување и кусок на стоки	12.452	1.117
Трошоци за реструктурирање	9.778	13.628
Актуарски загуби и поврзани трошоци за вработените	8.797	13.338
Набавна вредност на продадени палети во транзит	5.591	7.445
Расход на застарени залихи по попис	3.152	9.991
Вредносно усогласување на вложувања во недвижности	-	4.488
Ослободување на пресметаниот приход за автоден	-	14.757
Останати трошоци	13.023	13.145
	164.405	182.823

Агенциска провизија во износ од 63.806 илјади денари се однесува на надоместок на Цемент Плус за посредување во продажните зделки на Косовскиот пазар и изнаоѓање на купувачи на истиот.

Набавната вредност на продадени материјали и сировини во износ од 31.691 илјади денари се однесува на 31.093 илјади денари продадени цигли, кугли, итн на поврзани страни и 598 илјади денари продадени на трети лица. Приходот е признаен во останати оперативни приходи (види Забелешка 3 г).

Надоместок за користење на Хоризонталниот млин во износ од 16.115 илјади денари се однесува на годишен надоместок платен на SHARRCEM SH.P.K Косово за доработка/мелење на петрол коксот.

Кало, растур, крш, расипување и кусок на стоки во износ од 12.452 илјади денари се состои од 11.597 илјади денари нормиран износ на сировинско брашно, туф, петрол кокс, јаглен и лигнит и 855 илјади денари кусок на потрошни материјали констатирани за време на редовно спроведениот попис со 31 декември 2018 година.

Трошокот за реструктурирање во износ од 9.778 илјади денари е поврзано со спогодбено заминување на вработените во пензија.

Износот од 8.797 илјади денари се однесува на актуарските загуби и дополнителните финансиски трошоци за тековни услуги кои произлегуваат од искусствените проценки и промени во актуарските претпоставки пресметани на годишно ниво од страна на независни актуари со употреба на проектирана метода (види Забелешка 14).

3. Приходи и трошоци (продолжува)

ѓ. Трошоци за маркетинг и продажба

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
Реклама, пропаганда и репрезентација	5.635	5.004
Амортизација	2.376	1.976
Останати трошоци	27.937	28.970
	35.948	35.950

Останати трошоци содржат плата и други надоместоци, режиски трошоци, компјутерски услуги итн.

е. Административни трошоци

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
Надомест за менаџмент поддршка и др.надоместоци	78.624	88.429
Реклама, пропаганда и репрезентација	14.378	11.853
Амортизација	6.204	5.102
Останати трошоци	70.926	58.154
	170.132	163.538

Надомест за менаџмент поддршка и др.надоместоци се состои од 75.052 илјади денари за обезбедени услуги за менаџмент поддршка и 3.572 илјади денари за ревизија и правни трошоци. Поконкретно, услугите за менаџмент поддршка се однесуваат на инженерски и технолошки услуги, набавки, финансиски услуги, информатичка технологија, правни услуги, човечки ресурси, корпоративна и општествена одговорност, корпоративни комуникациски услуги итн.

Останати трошоци содржат плата и други надоместоци, режиски трошоци, компјутерски услуги, одржување на возила итн.

ж. Нето приходи од финансирање

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
Приходи од камата	5.698	6.791
Банкарски услуги	(1.049)	(1.100)
Трошоци за камати	(22)	(156)
Негативни курсни разлики, нето	3.222	5.488
	7.849	11.023

4. Данок на добивка

Данокот на добивка се состои од:

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
Тековен данок	92.373	103.632
Одложен данок	(7)	5
	92.366	103.637

Заклучно со 31 декември 2017, пресметката на данокот на добивка на непризнати расходи е како што следува:

	2017 МКД'000
Добивка пред оданочување	1.197.004
Данок според законска даночна стапка од 10%	119.700
Данок на непризнати расходи:	6.571
Останати надоместоци на вработените	2.510
Трошоци кои не се поврзани со главната дејност	169
Трошоци за репрезентација	746
Пенали, затезни камати и данок по задршка	18
Трошоци за спонзорства и донаци	226
Трошоци за стипендии	318
Исправка на вредност на ненаплатени побарувања	2.584
Намалено за:	
Реинвестирана добивка	(21.689)
Донации во спорт	(950)
	103.632
Ефективна даночна стапка	8,6%

Заклучно со 31 декември 2018, пресметката на данокот на добивка на непризнати расходи е како што следува:

	2018 МКД'000
Добивка пред оданочување	1.140.923
Данок според законска даночна стапка од 10%	114.092
Данок на непризнати расходи:	4.602
Останати надоместоци на вработените	2.454
Трошоци кои не се поврзани со главната дејност на друштвото	197
Трошоци за репрезентација	784
Пенали, затезни камати и данок по задршка	11
Трошоци за спонзорства и донаци	260
Трошоци за стипендии	303
Останато	593
Намалено за:	
Реинвестирана добивка	(26.321)
Одложен данок	(7)
	92.366
Ефективна даночна стапка	8%

4. Данок на добивка (продолжува)

Во продолжение, Групацијата има одложен данок кој произлегува од нејзината подружница, Trojan Cem Eood, Бугарија, во износ од 7 илјади денари за 2018 година.

Периодите кои остануваат отворени за контрола од страна на даночните органи во однос на даночните обврски е 5 до 10 години, почнувајќи од датумот на поднесениот даночен извештај. Системот на оданочување е во процес на континуирана контрола и дополнување. Сепак, сеуште постои различно толкување на фискалното законодавство. Даночните власти може да имаат различни пристапи кон одредени прашања во различни околности и да проценат дополнителни даночни обврски заедно со дополнителни камати и казни. Групацијата не очекува последици кои можат да резултираат со потенцијална материјална одговорност во овој поглед.

Законот за данок на добивка во Република Северна Македонија е изменет и влегува во сила почнувајќи од 1 јануари 2019 година, и важи за фискалната 2019 година. Главно, промените се однесуваат на проширување на опсегот на категоријата на непризнаени расходи, понатаму, промени во даночниот третман на амортизацијата и промените во одредбите на трансферните цени. Осврнувајќи се на трошоците кои не се признаваат за даночни цели, бонусите (плаќањата) над максималната основа за пресметување и плаќање на придонесите ќе се третираат како непризнаени расходи. Оваа промена ќе има ефект врз данокот на добивка на Групацијата. Трошокот за амортизација ќе се третира како даночен одбиток, доколку трошокот се пресметува во рамките на пропишаните стапки на амортизација и правила. Покрај тоа, новите одредби се применливи за сите видови на трансакции со поврзани страни. Исто така, Групацијата мора да поднесе извештај за трансферните цени заедно со годишната пријава за данокот на добивка. За пресметување на можните ефекти врз данокот на добивка и финансиските средства на Групацијата, потребни се Правилници за амортизација и трансферни цени, кои сè уште не се објавени.

5. Заработувачка по акција

Основната заработувачка по акција е пресметана, добивката која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво поделена со вкупниот број на акции.

	2018 MKD '000	2017 MKD '000
Добивката која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво:		
Тековни активности	1.047.160	1.093.419
Основна заработувачка (добивка) која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	1.047.160	1.093.419
Вкупен број на акции на имателите на матичното друштво	563.784	563.784

Белешки кон Консолидираните финансиските извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2018

6. Недвижности, постројки и опрема

31 декември 2018 година	Згради и земјиште МКД'000	Опрема МКД'000	Инвестиции во тек МКД'000	Вкупно МКД'000
Набавна вредност				
На 1 јануари 2018 година	3.439.032	4.538.816	286.995	8.264.843
Набавки	15.352	5.942	265.305	286.598
Трансфер од инвестиции во тек	93.109	145.683	(238.792)	-
Трансфер во вложувања во недвижности	(790)	-	-	(790)
Вложувања во туѓ имот	3.359	-	-	3.359
Курсни разлики од пренос во валута	(2)	(2)	-	(4)
Оттуѓување и отпис	(249)	(44.106)	(13)	(44.368)
На 31 декември 2018 година	3.549.811	4.646.333	313.495	8.509.639
Амортизација				
На 1 јануари 2018 година	2.171.561	3.803.343	-	5.974.904
Трошок за годината	28.217	127.559	-	155.776
Трансфер во вложувања во недвижности	(790)	-	-	(790)
Курсни разлики од пренос во валута	-	-	-	-
Оттуѓување и отпис	-	(44.088)	-	(44.088)
На 31 декември 2018 година	2.198.988	3.886.814	-	6.085.802
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2018 година	1.350.823	759.519	313.495	2.423.837
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2018 година	1.267.471	735.473	286.995	2.289.939
31 декември 2017 година	Згради и земјиште МКД'000	Опрема МКД'000	Инвестиции во тек МКД'000	Вкупно МКД'000
Набавна вредност				
На 1 јануари 2017 година	3.344.009	4.411.638	236.105	7.991.752
Набавки	38.187	-	215.461	253.648
Трансфер од инвестиции во тек	37.393	127.178	(164.571)	-
Трансфер во средства за истражување и вреднување	(5.742)	-	-	(5.742)
Трансфер од средства за истражување и вреднување	15.679	-	-	15.679
Вложувања во туѓ имот	9.506	-	-	9.506
Оттуѓување и отпис	-	-	-	-
На 31 декември 2017 година	3.439.032	4.538.816	286.995	8.264.843
Амортизација				
На 1 јануари 2017 година	2.144.914	3.667.405	-	5.812.319
Трошок за годината	26.647	135.938	-	162.585
Оттуѓување и отпис	-	-	-	-
На 31 декември 2017 година	2.171.561	3.803.343	-	5.974.904
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2017 година	1.267.471	735.474	286.995	2.289.939
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2017 година	1.199.095	744.233	236.105	2.179.433

7. Вложувања во недвижности

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
На 01 јануари	168.498	166.348
Добивка/ (Загуба) од корекција на објективната вредност, нето	9.054	2.150
Ревалоризациони резерви од преоценка на објективната вредност	9.844	-
На крајот на периодот/годината	187.396	168.498

Вложувањата во недвижности се водат по фер вредност, односно пазарна, која ги одразува пазарните услови на денот на известување. Добивките или загубите кои произлегуваат од промените во фер вредноста на вложувањата во недвижности се составен дел на билансот на успех во периодот во кој истите настануваат, вклучувајќи ги и соодветните даночни ефекти. Пазарната вредност се одредува на основа на проценка спроведена од независни проценители кои го користат методот на приходи и моделот на пазарни услови како основни модели на проценки кои се општо прифатени во Европската пракса.

Вложувањата во недвижности главно се состои од земјиште, производни објекти (усјепор и палети) и градежен објект - ресторан и кафекуварница кои немаат своја намена и се чуваат за долгорочно изнајмување и не се користат од страна на Групацијата.

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
Приходи од закуп кои произлегуваат од вложувањата во недвижности	15.316	15.446
Добивки кои произлегуваат од вложувања во недвижности по објективна вредност	15.316	15.446

Во текот на 2018 година, Групацијата ја промени намената на одредени имоти, односно делови од зграда, од имот користен од страна на Групацијата во вложувања во недвижности. Пред рекласификацијата, во Извештаите за финансиската состојба на Групацијата, средствата беа евидентирани по нивната набавна вредност намалена за акумулираната амортизација.

На 31 декември 2018 година Групацијата изврши повторна проценка на своите вложувања во недвижности преку проценката извршена од независен проценител, Грант Торнтон Консалтинг Доо Скопје, кој има призната и релевантна професионална квалификација и има скорешно искуство во локацијата и категоријата на вложувањата во недвижности кои се предмет на проценка. Проценката на вложувањата во недвижности е извршена во согласност со Меѓународните Стандарди за Процена.

7. Вложувања во недвижности (продолжува)

Методологијата применета и клучните влезни податоци во проценката на вложувањата во недвижности е како што следува:

Недвижности	Методологија	Влезни податоци	Рангови
Објекти	Приходен метод	Стапка на неискористеност	5%
		Оперативни трошоци	5%
		Целокупна директна стапка на капитализација	10,79%
Градежно земјиште	Пазарен пристап - метод на споредливи продажби	Понудени цени на споредливи земјишни парцели во регионот на општина Кисела Вода- Скопје и останати слични локации	30 до 70 еуро/м2

Значајните зголемувања (намалувања) во предвидените оперативни трошоци ќе предизвика значајна пониска односно повисока објективна вредност на недвижностите. Исто така, значајните зголемувања (намалувања) на стапката на капитализација во изолација ќе резултира во значајна пониска односно повисока објективна вредност на недвижностите.

Како резултат на проценката на 31 декември 2018 година, сметководствената вредност на вложувањата во недвижности на Групацијата е приспособена/зголемена во износ од 18.898 илјади денари. Дел од добивката во износ од 9.844 илјади денари, резултат на повторното мерење на објективната вредност во моментот кога дојде до промена на намената на средствата во текот на 2018 година од имот користен од страна на сопственикот во вложувања во недвижности е признаена во Останатата сеопфатна добивка и ќе биде прикажана во ревалоризационите резерви (види: Извештај за промени во главнината).

Останатата добивка во износ од 9.054 илјади денари беше признаена во добивката и загубата на Групацијата за годината која завршува на 31 декември 2018 година (види Белешка 3г и 3д). Мерењето на објективната вредност беше извршено со употреба на техники на проценка за кои најниското ниво на влезни податоци кои што се значајни за вреднувањето се необзервативни.

Во текот на 2018 година нема трансфери помеѓу средствата измерени со различни техники на вреднување.

8. Истражување за и вреднување на минерални ресурси

	<i>Истражување за и вреднување на минерални ресурси МКД'000</i>	<i>Вкупно МКД'000</i>
Набавна вредност		
На 1 јануари 2018 година	17.796	17.796
Зголемување	-	-
На 31 декември 2018	17.796	17.796
Амортизација		
На 1 јануари 2018 година	13.613	13.613
Промени во текот на годината	-	-
На 31 декември 2018	13.613	13.613
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2018 година	4.183	4.183
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2018 година	4.183	4.183

	<i>Истражување за и вреднување на минерални ресурси МКД'000</i>	<i>Вкупно МКД'000</i>
Набавна вредност		
На 1 јануари 2017 година	41.393	41.393
Зголемување	509	509
Трансфер од недвижности, постројки и опрема	5.742	5.742
Трансфер во недвижности, постројки и опрема	(5.742)	(5.742)
Трансфер во недвижности, постројки и опрема	(24.106)	(24.106)
На 31 декември 2017	17.796	17.796
Амортизација		
На 1 јануари 2017 година	22.041	22.041
Трансфер во недвижности, постројки и опрема	(8.428)	(8.428)
Промени во текот на годината	-	-
На 31 декември 2017	13.613	13.613
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2017 година	4.183	4.183
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2017 година	19.352	19.352

9. Залихи

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
Резервни делови	268.755	267.970
Суровини и гориво	180.620	188.981
Потрошни материјали	157.160	131.111
Производство во тек	43.126	50.470
Готови производи	44.865	18.571
Вреќи, фолии и палети	12.081	14.943
Трговски стоки за препродажба	777	155
Дадени аванси за набавка на залихи	552	40
	707.936	672.241

10. Побарувања од купувачи и останати побарувања

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
Побарувања од купувачи	449.249	436.522
Останати побарувања	36.625	49.252
Однапред платени трошоци	18.855	19.022
Дадени аванси на добавувачи	-	1.886
	504.729	506.682

Останати побарувања се однесуваат на побарувања за земјиште и основни средства дадени под закуп, пресметан приход за автоден, побарувања од рефактурирани трошоци за струја, природен гас и вода, однапред платено осигурување, пресметани приходи за камата од орочени депозити, побарувања за отуѓени основни средства итн.

Побарувања од купувачите се без каматни и вообичаено со валута на плаќање од 0 - 75 дена.

Со состојба на 31 декември, старосната анализа на побарувањата е како што следува:

	Вкупно	Ниту доспеани ниту обезвреднети	Доспено но неотпишано				
			< 30 дена	30-60 дена	60-90 дена	90-120 дена	>120 дена
2018	449.249	166.088	101.152	58.838	49.616	40.012	33.543
2017	436.522	186.794	125.911	94.053	16.423	5.914	7.427

11. Пари и парични средства

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
Депозити во банки	822.875	759.382
Парични средства во банка	108.390	70.546
Парични средства во благајна	6	4
	931.271	829.932

Депозити во банки се орочени депозити во различни банки во земјата со рок на достасување до 3 месеци. Ефективните каматни стапки на овие краткорочни депозити во банки се договараат од случај до случај.

12. Акционерски капитал

Одобрен, издаден и целосно уплатен акционерски капитал е:

Платени и предложени дивиденди

	Број на акции:	МКД '000
Титан Цемент Нетхерландс Б.В. - обични акции по 3.100 МКД за една акција	534.667	94,84%
Други акционери - обични акции по 3.100 МКД за една акција	29.117	5,16%
	563.784	100%

Акционерски капитал според судска регистрација	МКД'000
На 31 декември 2018 година и 31 декември 2017 година	1.747.730

Платени и предложени дивиденди

Објавени и платени во текот на годината што завршува на 31 декември 2017 година	МКД'000
Конечна дивиденда за 2016 година:	
МКД 1.670,00 за една акција	
Објавена	941.519
Платена	941.506

Објавени и платени во текот на годината што завршува на 31 декември 2018 година	
Конечна дивиденда за 2017 година:	
МКД 1.527,00 за една акција	
Објавена	860.898
Платена	860.287

Објавените и платени дивиденди за годината што завршува на 31 декември 2017 година и 2018 година целосно се однесуваат на дивиденди во пари на обичните акции.

13. Останати резерви

	<i>Ревалориза циони резерви на средствата МКД'000</i>	<i>Законски резерви МКД'000</i>	<i>Ревалоризацио ни резерви на вложувања во недвижности МКД'000</i>	<i>Резерви за курсни разлики</i>	<i>Вкупно МКД'000</i>
На 1 јануари 2017 година	268.551	174.772	94.825	2	538.150
Останата сеопфатна добивка (забелешка 7)	-	-	-	-	-
Курсни разлики	-	-	-	-	-
На 31 декември 2017 година	268.551	174.772	94.825	2	538.150
Останата сеопфатна добивка (забелешка 7)	-	-	9.844	-	9.844
Курсни разлики	-	-	-	(77)	(77)
На 31 декември 2018 година	268.551	174.772	104.669	(75)	547.917

Резерви за курсни разлики

Резервите за курсни разлики се користат за да се евидентираат курсните разлики кои произлегуваат од пренос во валута на финансиските извештаи на странската подружница.

Ревалоризациони резерви на вложувања во недвижности

Во текот на 2018 година, Групацијата ја промени намената на одредени имоти, односно делови од зграда, од имот користен од страна на друштвото во вложувања во недвижности. Пред рекласификацијата, во Извештаите за финансиската состојба на Групацијата, истите беа евидентирани по нивната набавна вредност намалена за акумулираната амортизација за делот од зградата.

Како резултат на проценката на 31 декември 2018 година, сметководствената вредност на вложувањата во недвижности на Групацијата е приспособена/зголемена во износ од 9.844 илјади денари, резултат на повторното мерење на објективната вредност во моментот кога дојде до промена на намената на средствата во текот на 2018 година од имот користен од страна на сопственикот во вложувања во недвижности и е признаена во Останатата сеопфатна добивка и тоа прикажана во Ревалоризационите резерви во линија, Останати резерви.

Законски резерви

Според Законот за Трговски Друштва во Република Северна Македонија, Друштвото е обврзано да има задолжителни законски резерви издвоени преку резервирања од нето добивката. Годишното издвојување за законски резерви треба да изнесува минимум 5% од добивката, освен доколку Друштвото има веќе издвоено резерви кои изнесуваат една десетина (1/10) од основниот акционерски капитал. Друштвото има достигнато потребното минимално ниво на законски резерви во претходните години и според тоа нема издвојувања за законски резерви во 2018 година.

Белешки кон Консолидираните финансиските извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2018

14. Долгорочни резервации за отпремнини

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
Отпремнини	11.206	17.731
Јубилејни годишни награди	14.508	17.994
Стипендии	21.645	19.446
Дополнителни користи при пензонирање	5.525	4.238
	52.884	59.409
<i>Анализирани како:</i>		
Нетековен дел	46.177	54.111
Тековен дел	6.707	5.298
	52.884	59.409

Движењата во текот на годината се како што следува:

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
На 01 јануари	59.409	59.028
Трошок за тековни услуги	4.043	8.143
Трошок за камата	2.253	1.902
Актуарска добивка или загуба, нето (признаена)	(6.632)	(1.395)
	59.073	67.678
Исплатено во текот на годината	(6.189)	(5.232)
(Добивки)/загуби, нето, од усогласување на актуарската пресметка	-	403
Ослободување на неискористена резервација	-	(3.440)
На 31 декември	52.884	59.409

Износите признаени во билансот на успех се како што следува:

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
Трошок за тековни услуги	4.043	8.143
Трошок за камата	2.253	1.902
Актуарска добивка или загуба (признаена)	(6.632)	(1.395)
(Добивки)/загуби, нето, од усогласување на актуарската пресметка	-	403
Ослободување на неискористена резервација	-	(3.440)
	(336)	5.613

Квантитативната анализа на осетливоста при промена на дисконтната стапка и стапката на пораст на плати заклучно со 31 декември 2018 и 2017 година, е како што следува:

14. Долгорочни резервации за отпремнини (продолжува)

2018

Претпоставки	Дисконтна стапка		Пораст на плати	
Ниво на осетливост	1% пораст	1% намалување	1% пораст	1% намалување
	Во %	Во %	Во %	Во %
<i>Отпремнини</i>				
Влијание на нето дефинираните користи на вработените	(6,5)	7,5	9,0	(7,9)
<i>Јубилејни награди</i>				
Влијание на нето дефинираните користи на вработените	(4,3)	5,0	5,6	(5,0)

2017

Претпоставки	Дисконтна стапка		Пораст на плати	
Ниво на осетливост	1% пораст	1% намалување	1% пораст	1% намалување
	Во %	Во %	Во %	Во %
<i>Отпремнини</i>				
Влијание на нето дефинираните користи на вработените	(7,18)	7,06	7,64	(7,99)
<i>Јубилејни награди</i>				
Влијание на нето дефинираните користи на вработените	(4,51)	4,65	4,12	(4,02)

Следниве исплати се очекувани користи кои треба да се реализираат во идните години:

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
Година 1	6.707	5.298
Година 2	6.589	7.966
Година 3	5.370	6.382
Година 4	6.006	6.301
Година 5	4.663	6.240
Години 6-10	20.081	26.903
Над 10 години	78.686	84.900

14. Долгорочни резервации за отпремнини (продолжува)

Основните актуарски претпоставки кои беа користени се како што следи:

- а) За проценување на смртноста кај вработените до датумот на нивно пензионирање користена е популациската Таблица на смртност на Република Хрватска 2010 -2012. Иако Државниот завод на статистика на Република Македонија на редовна основа објавува официјални таблици на смртност за Република Македонија, истите не се соодветни за правење актуарски проценки поради следните причини:
 - Македонските таблици на смртност не се изгладени и не ги задоволуваат актуарските својства кои би требало да ги задоволуваат одредени таблици на смртност,
 - Согласно актуарската струка и пракса, таблици на смртност се конструираат доколку во периодот за кој се конструирани имало попис на населението. Оттука имајќи предвид дека последниот попис на населението во Република Македонија се случил во 2002 година, овие таблици на смртност не се погодни за користење при правење актуарски проценки;
- б) Од анализата на податоците за сите вработени во Групацијата почнувајќи од 1953 година податоците ги класифицирав на податоци за прекин на работниот однос за лицата кои се вработиле во и после 1992 година и вработени кои се вработиле пред 1992 година. Причината за истото е различната динамика на прекинување на работниот однос во двете категории. Имено, видно од податоците, вработените кои се вработени во Групацијата пред 1992 година го прекинуваат работниот однос неколку години пред пензионирањето (после повеќе од 12 години работен стаж во Групацијата) и со тоа не добиваат надомест за отпремнина после пензионирање што не е случај со вработените после 1992 кои го прекинуваат работниот однос во периодот до остварување 12 години работен стаж. Категоријата на вработени пред 1992 година е моделирана до нејзиниот истек имајќи предвид дека од сите вработени кои биле активни на 31.12. во периодот 31.12.2013-2017, во просек 7% - 10% го прекинуваат работниот однос годишно. За категоријата на вработени во или после 1992, анализата на податоците покажува зависност меѓу стапката на прекин на работниот однос и работниот стаж на вработените во Групацијата;
- в) Пензионирањето на вработените и во иднина ќе се одвива согласно постојната законска регулатива (64 за мажи и 62 за жени);
- г) Поради недостаток на јавно достапни информации од релевантни институции, за стапката на заминување на вработените во предвремена пензија, моделот е креиран на начин да Друштвото исплаќа отпремнини при пензионирање само доколку вработениот замине во редовна пензија, односно користена е претпоставка дека стапката на инвалидност за сите вработени е 0. Од актуарската пракса, стапките кои се користат за проценка на интензитетот на појава на инвалидитет како последица од незгода се доволно ниски (помали од 0,01%) за да не предизвикаат значително отстапување на резултатите во однос на тоа кога таквата информација би била вклучена во моделот.
- д) За целите на моделите за: отпремнини при пензионирање, јубилејни награди и дополнителни користи при пензионирање, за сите вработени лица во Групацијата користена е стапка на данок на личен доход од 10% на бруто износите кои ќе бидат исплатени. За стипендиите на децата на вработените користена е стапка на данок на личен доход од 0%.
- ѓ) Во основно и во средно образование ќе се запишат сите деца на вработените кои ќе починат, а кои ги исполнуваат старосните ограничувања. На додипломски студии ќе се запишат 86% од децата на вработените (вклучително и вработените кои ќе починат), а кои ги исполнуваат старосните ограничувања. На постдипломски студии ќе се запишат 14% од децата кои ги исполнуваат старосните ограничувања за во иднина да можат да се запишат на постдипломски студии.

14. Долгорочни резервации за отпремнини (продолжува)

Користените финансиски претпоставки се како што следи:

Номинален годишен пораст на просечна републичка нето плата: 2,00%. Сепак, со цел да се аплицира најновото искуство, основицата на која се применува овој процент е пресметана како просек од месечните нето плати исплатени по работник во Македонија за периодот јануари - октомври 2018.

Дисконтна стапка: 3,8%. За целите на проценка на дисконтната стапка, анализирани се приносите од обврзниците и записите издадени во Република Македонија во 2018 година, поделени по рочност. Избрана е дисконтната стапка која одговара на рочност од 17 години, бидејќи просечното време на доспевање на вкупните обврски на Групацијата по основ на сите типа користи за вработените е 17 години.

15. Обврски спрема добавувачи и останати обврски

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
Обврски спрема добавувачи	415.302	349.329
Добавувачи за основни средства	65.762	49.771
Примени аванси од купувачи	33.910	29.662
Останати тековни обврски	31.573	25.559
	546.547	454.321

16. Превземени и потенцијални обврски

Потенцијални обврски

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
Банкарски гаранции	33.481	26.804
	33.481	26.804

Заклучно со 31 декември 2018 година, Групацијата има обезбедено банкарски гаранции од:

- Халк Банка во корист на Макпетрол АД Скопје во износ од 12.000 илјади денари за набавка на природен гас со важност до 31 јануари 2020, во корист на Царинска Управа на Р. Македонија во износ од 15.000 илјади со важност до 1 ноември 2019 година и во корист на ОКТА АД Скопје во износ од 4.000 илјади денари за набавка на нафта со важност до 31 јануари 2019 година
- Охридска Банка во корист на МЕПСО АД Македонија во износ од 2.481 илјади денари за пренос на електрична енергија со важност до 31 јануари 2019 година.

16. Превземени и потенцијални обврски (продолжува)

Превземени обврски

Оперативен наем - групацијата како закупец

Групацијата зема под наем возила со склучување на договори за оперативен наем. Истите имаат различни услови и клаузули. Трошокот се признава во добивката или загубата во текот на периодот.

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
До 1 година	6.333	4.316
Подолго од 1 година но не подолго од 5 години	11.031	6.916
	17.364	11.232

Во 2018 година, Групацијата регистрирање два терминали (Охрид и Струмица) со склучување на договори за оперативен наем. Во 2017 година беа (Охрид и Битола). Терминалот во Битола беше откажен во јануари 2018 година. Истите имаат различни услови и клаузули.

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
До 1 година	849	2.472
Подолго од 1 година но не подолго од 5 години	1.089	7.416
	1.938	9.888

Групацијата зема под наем Хоризонтален млин од МИЛЛКО со склучување на договори за оперативен наем.

	2018 МКД'000	2017 МКД'000
До 1 година	16.110	16.110
Подолго од 1 година но не подолго од 5 години	16.110	32.221
	32.220	48.331

Законски постапки

Од време на време и во нормалниот тек на работењето, против Групацијата можат да бидат поднесени тужби. Врз основа на сопствени проценки, како и на интерни и надворешни консултантски совети, раководството на Групацијата е на мислење дека никаква материјална штета нема да произлезе од тие спорови и следствено на истото нема потреба од обелоденување на резервации по тој основ во финансиските извештаи на Групацијата.

17. Трансакции со поврзани страни

Titan Cement Netherlands B.V. поседува 94,84% од акционерскиот капитал на Групацијата.

Следните трансакции се извршени со поврзаните страни:

а) Продажби на добра и услуги

	2018 MKD'000	2017 MKD'000
<i>Правни лица под заедничка контрола:</i>		
Cement Plus Ltd - цемент, песок и бел цемент	279.306	276.620
Cement Plus Ltd - превоз	43.952	37.954
Cement Plus Ltd - материјали	112	-
SHARRCEM SH.P.K - петрол кокс	370.904	374.599
SHARRCEM SH.P.K - клинкер	113.950	200.716
SHARRCEM SH.P.K - бел цемент	-	2.780
SHARRCEM SH.P.K - превоз	12.138	16.666
SHARRCEM SH.P.K - опеки	9.258	4.491
SHARRCEM SH.P.K - материјали и услуги	22.859	39.172
SHARRCEM SH.P.K- варовник и цемент	4.461	-
Titan Cementara Kosjeric - клинкер	16.249	-
Titan Cementara Kosjeric - превоз	2.598	-
Antea Cement SHA - клинкер	-	2.674
Antea Cement SHA - превоз	-	1.469
МИЛЈКО – ПЦМ Дооел Скопје - рента	2.530	2.534
МИЛЈКО – ПЦМ Дооел Скопје - останато	598	-
	878.915	959.675

Останати трансакции

	2018 MKD'000	2017 MKD'000
SHARRCEM SH.P.K – краткорочен заем (главница)	123.116	246.376
SHARRCEM SH.P.K -камата	1.175	5.749
	124.291	252.125

17. Трансакции со поврзани страни (продолжува)

Салдата кои произлегуваат од горе наведените трансакции се прикажани подолу:

Побарувања од поврзаните страни

	2018 MKD'000	2017 MKD'000
<i>Правни лица под заедничка контрола:</i>		
Cement Plus Ltd - цемент, песок и бел цемент	10.594	-
SHARRCEM SH.P.K - петрол кокс	88.816	133.541
SHARRCEM SH.P.K - бел цемент	-	280
SHARRCEM SH.P.K - клинкер	122.289	89.294
SHARRCEM SH.P.K – варовник и цемент	2.068	-
SHARRCEM SH.P.K - останато	19.586	23.169
МИЛЈКО - ПЦМ Дооел Скопје - наем	705	249
	244.058	246.533

б) Набавка на добра и услуги

	2018 MKD'000	2017 MKD'000
<i>Контролирано од:</i>		
Titan Cement Company - бел цемент и петрол кокс	103,635	384.718
Titan Cement Company - менаџмент помош	75,052	82.803
Titan Cement Company - силоси	2.583	1.502
<i>Правни лица под заедничка контрола:</i>		
Cement Plus Ltd - агенциска провизија	63.806	62.718
SHARRCEM SH.P.K - клинкер	2.555	-
SHARRCEM SH.P.K - останато	4,359	173
МИЛЈКО ПЦМ Дооел Скопје - услуга	16.115	16.132
Antea Cement SHA - клинкер	1.602	-
Titan Zlatna Panega - бетонска база	9.224	-
Titan Zlatna Panega - клинкер	7.647	19.736
Titan Zlatna Panega - останато	-	138
Titan Zlatna Panega - сив цемент (трговска стока)	9.048	16.966
	295.626	584.886

Салда кои произлегуваат од горе наведените трансакции се прикажани подолу:

17. Трансакции со поврзани страни (продолжува)

Обврски спрема поврзаните страни

	2018 MKD'000	2017 MKD'000
<i>Контролирано од:</i>		
Titan Cement Company - надомест за менаџмент поддршка	11.850	21.196
Titan Cement Company - капитални инвестиции	17.168	20.337
Titan Cement Company - бел цемент, петрол кокс и услуги	13.244	9.257
Titan Cement Company - силоси	750	-
<i>Правни лица под заедничка контрола:</i>		
Cement Plus Ltd. - агенциска провизија	19.930	3.616
Cement Plus Ltd. - претплата	-	5.106
МИЛКО ПЦМ Доол Скопје - услуга	7.774	7.340
Titan Zlatna Panega - клинкер	1.904	-
Titan Zlatna Panega - сив цемент	-	503
SHARR CEM SH.P.K - останато	757	173
	73.377	67.528

Групацијата остваруваат трансакции со горенаведените поврзани страни според заеднични договорени услови.

Надоместоци на клучното раководство

	2018 MKD'000	2017 MKD'000
Плата и други лични примања	82.426	83.400
	82.426	83.400

Надоместоци на клучното раководство во износ од 82.426 илјади денари се однесува на плати и други лични примања на менаџерите и на останатите членови на клучниот персонал на Групацијата за 2018 година .

18. Трошоци според природа

	2018 MKD '000	2017 MKD '000
Суровини и материјали	1.093.327	1.022.256
Набавна вредност на продадени стоки и услуги	549.420	504.840
Електрична енергија	388.516	325.643
Трошоци за вработени	292.835	293.395
Останати материјални трошоци и услуги	254.074	267.931
Амортизаицја	155.776	162.586
Трошоци за дистрибуција	127.130	109.893
Надомест за менаџмент поддршка и други услуги	75.052	82.803
Одржување	63.398	67.344
Движење на залихи,нето	(10.816)	61.745
Реклама и пропаганда	20.012	16.857
Патни трошоци	16.812	12.999
Компјутерски услуги, трошоци и телефонија	7.833	7.332
Надоместоци кон трети страни	3.038	5.626
Останати трошоци	40.074	36.396
Вкупно трошоци на продадени производи, трошоци на продажба и маркетинг и административни трошоци	3.076.481	2.977.646

19. Управување со финансискиот ризик

Основните финансиски обврски на Групацијата ги сочинуваат обврски спрема добавувачите и останати обврски. Групацијата располага со разновидни финансиски средства како што се: побарувања од купувачите, пари и парични средства и краткорочни заеми и депозити кои произлегуваат директно од работењето на Групацијата.

Групацијата во своето работење се изложени на повеќе финансиски ризици. Главните ризици се: ризик на ликвидност, девизен ризик и кредитен ризик. Управувањето со секој од овие ризици се одвива во согласност со политиките одобрени од Одборот на директори кој воедно е и одговорен за ревидирање на истите.

а) Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како „ризик од флукуација на пазарната вредност или идните парични текови на финансиските инструменти како резултат на промена на пазарните цени, и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици. Најголемиот дел од приходите на Групацијата се остварени од домашен пазар во македонски денари, а преостанатиот дел на странски пазар во ЕУР.

Најголемиот дел од трошоците на Групацијата се остварени од набавки на домашниот и странскиот пазар.

Раководството верува дека ги презема сите неопходни мерки за поддршка на одржливост и раст на бизнисот на компанијата во сегашните околности. Сепак, идните флукуации на пазарот не може да се предвидат со точност и прецизност.

19. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

б) Каматен ризик

Приходите и оперативните парични текови на Групацијата се во голема мера независни од промената на пазарните каматни стапки.

Промена на каматните стапки и каматните маргини можат да влијаат врз финансиските трошоци и повратот на финансиските инвестиции.

Промените на пазарните каматни стапки влијаат на приходите од камати на орочени депозити во банки. На 31 декември 2018 година, Групацијата има орочени депозити во банките во износ од 822.875 илјади денари (2017: 759.382 илјади денари). Поради тоа, 1% пораст на каматната стапка на пазарот би предизвикало (*ceteris paribus*) каматата да се зголеми со приближно 8.228 илјади денари на годишно ниво (2017: 7.594 илјади денари на годишно ниво), додека слично намалување би предизвикало исто намалување на каматата.

в) Девизен ризик

Изложеноста на Групацијата на девизен ризик е минимална со оглед на факот дека најголемиот дел од договорите поврзани со меѓународните трансакции (продажбите и набавките) се номинирани во ЕУРО, чијшто курс беше стабилен во текот на целата 2018 година. Исто така, договорите за продажба на домашниот пазар се номинирани во ЕУРО.

За потребите на анализа на чувствителност од девизниот ризик, Раководството користи претпоставка од 1% зголемување на девизниот курс на ЕУР, што се смета за разумно со оглед на стабилната домашна валута во однос на ЕУР во текот на изминатите години. На 31 декември 2018 година, доколку ЕУР би било 1% (2017: 1%) послабо или посилено во споредба со МКД, добивката после оданочување во нето билансот би била 6.513 илјади денари (2017: 8.278 илјади денари) повисока или пониска, соодветно.

Во Извештајот за финансиска состојба, салдата се како што следува:

2018	Вкупно	Домашни	Странски МКД противвредност
Средства			
Пари и парични средства	931.271	353.090	578.181
Побарувања од купувачи и останати тековни побарувања	504.729	250.605	249.872
Вкупно средства	1.436.000	607.947	828.053
Обврски			
Обврски спрема добавувачи	415.302	274.153	141.149
Останати тековни обврски	131.245	87.617	43.628
Вкупно обврски	546.547	361.770	184.777
Нето изложеност	889.453	246.177	643.276

19. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

2017	Вкупно	Домашни	Странски МКД противвредн ост
Средства			
Пари и парични средства	829.932	101.106	728.826
Побарувања од купувачи и останати тековни побарувања	506.682	220.551	286.131
Вкупно средства	1.336.614	321.657	1.014.957
Обврски			
Обврски спрема добавувачи	349.329	199.956	149.373
Останати тековни обврски	104.992	67.304	37.688
Вкупно обврски	454.321	267.260	187.061
Нето изложеност	882.293	54.397	827.896

г) Ризик на ликвидност

Управувањето со ризикот на ликвидност подразбира располагање со доволни количества на готовина, како и можност за финансирање преку користење на договорни кредитни аранжмани.

Табелата подолу дава приказ на роковите на плаќање на финансиските обврски на Групацијата со состојба на 31 декември 2018 и 2017 година заснивани на договорените недисконтирани плаќања:

На 31 декември 2018 година

	На барање	До 3 месеци	3 до 12 месеци	1 до 5 години	> 5 години	Вкупно
Обврски спрема добавувачи	-	341.925	-	-	-	341.925
Останати обврски	-	131.245	-	-	-	131.245
Поврзани субјекти	-	73.377	-	-	-	73.377

19. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

г) Ризик на ликвидност (продолжува)

На 31 декември 2017 година

	На барање	До 3 месеци	3 до 12 месеци	1 до 5 години	> 5 години	Вкупно
Обврски спрема добавувачи	-	281.801	-	-	-	281.801
Останати обврски	-	104.992	-	-	-	104.992
Поврзани субјекти	-	67.528	-	-	-	67.528

д) Кредитен ризик

Групацијата немаат значајна концентрација на кредитен ризик. Групацијата имаат воспоставено таква политика која што предвидува продажба на своите производи на клиенти со соодветна кредитна историја. Исто така, Групацијата има воспоставено таква политика која предвидува лимитирање на износот на кредитна изложеност на поединечните клиенти. Посебно, за да се намали овој ризик Групацијата бара обезбедувања како што се: банкарски гаранции и депозити. На 31 декември 2018 година не постојат отворени сомнителни значајни кредитни ризици кои веќе не се покриени со резервација за сомнителни побарувања.

Во врска со кредитниот ризик којшто произлегува од другите финансиски средства на Групацијата, кои се состојат од пари и парични средства, и краткорочни побарувања за позајмица, максималната изложеност на Групацијата на кредитен ризик поради неплаќање на договорната страна е еднаква на сметководствената вредност на овие инструменти. На 31 декември 2018 година, паричните средства и паричните еквиваленти на Групацијата се чуваат како краткорочни депозити и тековни сметки во високо оценети финансиски институции.

Управување со капиталот

Примарната цел на управувањето со капиталот на Групацијата е да се обезбеди и одржува стабилен кредитен рејтинг и соодветни показатели на капиталот со цел да се поддржи работењето и да се максимизира вредноста на акционерите.

Групацијата управува со својата структура на капитал и прави корекции на истиот, кои се во согласност со проемените на економските фактори. За да ја одржува и да ја корегира структурата на капиталот, Групацијата може да ја корегира дивидендата исплатена на акционерите, да врати капитал на акционерите или пак да издаде дополнителни нови акции, врз основа на претходна одлука на акционерите. Во текот на годините што завршуваат на 31 декември 2018 година и 31 декември 2017 година не беа направени промени во целите, политиките или процесите на Групацијата.

19. Управување со финансискиот ризик (продолжува)**Управување со капиталот (продолжува)**

Групацијата го следи својот акционерски капитал преку добивката пред камата, даноци, амортизација и депрецијација (ЕБИТДА) за годината.

	<i>2018</i>	<i>2017</i>
	<i>МКД'000</i>	<i>МКД'000</i>
ЕБИТДА	<u>1.287.453</u>	<u>1.348.618</u>

Групацијата не е предмет на никакви надворешно наметнати барања. Структурата и управувањето на капиталот е одредено на Групациско ниво.

20. Последователни настани

Нема последователни настани после периодот на известување кои би влијаеле на Извештајот на сеопфатната добивка, на Извештајот на финансиската состојба како и на Извештајот за паричните текови за 2018 година.

--	--	--

--	--

Контролор

Период

			0	4	0	5	3	3	9	7	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3	9	0	3	0	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	
									0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	6

Вид
работаИдентификационен број
(ЕМБС)

Резервни кодекси

Назив на друштвото ЦЕМЕНТАРНИЦА УСЈЕ АД-СКОПЈЕАдреса, седиште и телефон Борис Трајковски 94, Скопје, 02/2786-151

Адреса за е-пошта _____

Единствен даночен број 4030954259677

ЅЏЉ ЊЏЈ РЃ РЃ ФЉ БИЛАНС НА СОСТОЈБАТА
(ЅЏЉ ЊЏЈ РЃ РЃ ФЉ ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКАТА СОСТОЈБА)
на ден 31.12 20 18 година

(во денари)

Ред. бр.	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
1.	АКТИВА: А.НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА (002+009+020+021+031)	001		2.615.415.928	2.462.619.934
2.	I. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (003+004+005+006+007+008)	002		4.182.860	4.182.860
3.	Издатоци за развој	003		0	0
4.	Концесии, патенти, лиценци, заштитни знаци и слични права	004		4.182.860	4.182.860
5.	Гудвил	005		0	0
6.	Аванси за набавка на нематеријални средства	006		0	0
7.	Нематеријални средства во подготовка	007		0	0
8.	Останати нематеријални средства	008		0	0
9.	II. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (010+013+014+015+016+017+018+019)	009		2.423.836.688	2.289.938.694
10.	Недвижности (011+012)	010		1.338.423.002	1.258.043.049
10.a.	Земјиште	011		874.691.142	871.750.918

10.б.	Градежни објекти	012		463,731,860	386,292,131
Ред. бр.	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
11.	Постројки и опрема	013		740,962,227	723.542.579
12.	Транспортни средства	014		4,421,795	1.677.089
13.	Алат, погонски и канцелариски инвентар и мебел	015		14,136,429	10.254.056
14.	Биолошки средства	016		0	0
15.	Аванси за набавка на материјални средства	017		0	0
16.	Материјални средства во подготовка	018		313,494,891	286.994.647
17.	Останати материјални средства	019		12,398,344	9.427.274
18.	III.ВЛОЖУВАЊА ВО НЕДВИЖНОСТИ	020		187,396,380	168.498.380
19.	IV. ДОЛГОРОЧНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА (022+023+024+025+026+030)	021		0	0
20.	Вложувања во подружници	022		0	0
21.	Вложувања во придружени друштва и учества во заеднички вложувања	023		0	0
22.	Побарувања по дадени долгорочни заеми на поврзани друштва	024		0	0
23.	Побарувања по дадени долгорочни заеми	025		0	0
24.	Вложувања во долгорочни хартии од вредност (027+028+029)	026		0	0
24.а.	Вложувања во хартии од вредност кои се чуваат до доспевање	027		0	0
24.б.	Вложувања во хартии од вредност расположиви за продажба	028		0	0
24.в.	Вложувања во хартии од вредност според објективната вредност преку добивката или загубата	029		0	0
25.	Останати долгорочни финансиски средства	030		0	0
26.	V. ДОЛГОРОЧНИ ПОБАРУВАЊА (032+033+034)	031		0	0
27.	Побарувања од поврзани друштва	032		0	0
28.	Побарувања од купувачи	033		0	0
29.	Останати долгорочни побарувања	034		0	0

30.	VI. ОДЛОЖЕНИ ДАНОЧНИ СРЕДСТВА	035		6.580	0
Ред. бр.	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
31.	Б. ТЕКОВНИ СРЕДСТВА (037+045+052+059)	036		2.153.762.628	2.020.104.571
32.	I. ЗАЛИХИ (038+039+040+041+042+043)	037		707.383.664	672.199.771
33.	Залихи на сировини и материјали	038		301.594.651	286.902.404
34.	Залихи на резервни делови, ситен инвентар, амбалажа и автогуми	039		317.021.072	316.101.525
35.	Залихи на недовршени производи и полупроизводи	040		43.126.191	50.470.354
36.	Залихи на готови производи	041		44.864.992	18.570.742
37.	Залихи на трговски стоки	042		776.758	154.746
38.	Залихи на биолошки средства	043		0	0
39.	II. СРЕДСТВА (ИЛИ ГРУПИ ЗА ОТУЃУВАЊЕ НАМЕНЕТИ ЗА ПРОДАЖБА И ПРЕКИНАТИ РАБОТЕЊА	044		0	0
40.	III. КРАТКОРОЧНИ ПОБАРУВАЊА (046+047+048+049+050+051)	045		515.107.555	517.973.052
41.	Побарувања од поврзани друштва	046		244.058.721	246.533.833
42.	Побарувања од купувачи	047		235.137.494	224.514.051
43.	Побарувања за дадени аванси на добавувачи	048		14.259.260	11.501.344
44.	Побарувања од државата по основ на даноци, придонеси, царина, акцизи и за останати давачки кон државата (претплати)	049		20.711.596	34.509.610
45.	Побарувања од вработените	050		940.484	914.214
46.	Останати краткорочни побарувања	051		0	0
47.	IV. КРАТКОРОЧНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА (053+056+057+058)	052		0	0
48.	Вложувања во хартии од вредност (054+055)	053		0	0
48.а.	Вложувања кои се чуваат до доспевање	054		0	0
48.б.	Вложувања според објективната вредност преку добивката или загубата	055		0	0
49.	Побарувања по дадени заеми на поврзани друштва	056		0	0
50.	Побарувања по дадени заеми	057		0	0

51.	Останати краткорочни финансиски средства	058		0	0
Ред. бр.	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
52.	V. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ (060+061)	059		931.271.409	829.931.748
52.а.	Парични средства	060		108.396.333	70.549.667
52.б.	Парични еквиваленти	061		822.875.076	759.382.081
53.	VI.ПЛАТЕНИ ТРОШОЦИ ЗА ИДНИТЕ ПЕРИОДИ И ПРЕСМЕТАНИ ПРИХОДИ (ABP)	062		5.738.266	13.812.277
54.	ВКУПНА АКТИВА: СРЕДСТВА (001+035+036+044+062)	063		4.774.923.402	4.496.536.782
55.	В. ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА – АКТИВА	064		10.697.818.989	7.607.466.204
56.	ПАСИВА: А. ГЛАВНИНА И РЕЗЕРВИ (066+067-068-069+070+071+075-076+ 077-078)	065		4.145.008.528	3.948.977.983
57.	I. ОСНОВНА ГЛАВНИНА	066		1.747.729.749	1.747.729.749
58.	II.ПРЕМИИ НА ЕМИТИРАНИ АКЦИИ	067		0	0
59.	III.СОПСТВЕНИ АКЦИИ (-)	068		0	0
60.	IV. ЗАПИШАН, НЕУПЛАТЕН КАПИТАЛ (-)	069		0	0
61.	V. РЕВАЛОРИЗАЦИСКА РЕЗЕРВА И РАЗЛИКИ ОД ВРЕДНУВАЊЕ НА КОМПОНЕНТИ НА ОСТАНАТА СЕОПФАТНА ДОБИВКА	070		128.934.451	119.090.451
62.	XIV. РЕЗЕРВИ (072+073+074)	071		1.220.062.107	987.663.324
63.	Законски резерви	072		174.772.975	174.772.975
64.	Статутарни резерви	073		0	0
65.	Останати резерви	074		1.045.289.132	812.890.349
66.	XV. АКУМУЛИРАНА ДОБИВКА	075		1.122.522	1.075.510
67.	XVI. ПРЕНЕСЕНА ЗАГУБА (-)	076		0	0
68.	XVII. ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА	077		1.047.159.699	1.093.418.949
69.	XVIII. ЗАГУБА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА	078		0	0
70.	XIX. ГЛАВНИНА НА СОПСТВЕНИЦИТЕ НА МАТИЧНОТО ДРУШТВО	079		0	0

71.	XX. НЕКОНТРОЛИРАНО УЧЕСТВО	080		0	0
Ред. бр.	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
72.	Б. ОБВРСКИ (082+085+095)	081		605.748.967	487.776.244
73.	I. ДОЛГОРОЧНИ РЕЗЕРВИРАЊА ЗА РИЗИЦИ И ТРОШОЦИ (083+084)	082		56.789.021	64.723.632
74.	Резервирања за пензии, отпремнини и слични обврски кон вработените	083		46.176.648	54.111.259
75.	Останати долгорочни резервирања за ризици и трошоци	084		10.612.373	10.612.373
76.	II. ДОЛГОРОЧНИ ОБВРСКИ (од 086 до 093)	085		0	0
77.	Обврски спрема поврзани друштва	086		0	0
78.	Обврски спрема добавувачи	087		0	0
79.	Обврски за аванси, депозити и кауции	088		0	0
80.	Обврски по заеми и кредити спрема поврзани друштва	089		0	0
81.	Обврски по заеми и кредити	090		0	0
82.	Обврски по хартии од вредност	091		0	0
83.	Останати финансиски обврски	092		0	0
84.	Останати долгорочни обврски	093		0	0
85.	III.ОДЛОЖЕНИ ДАНОЧНИ ОБВРСКИ	094		0	0
86.	IV. КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ (од 096 до108)	095		548.959.946	423.052.612
87.	Обврски спрема поврзани друштва	096		74.696.588	69.883.245
88.	Обврски спрема добавувачи	097		386.199.115	277.912.098
89.	Обврски за аванси, депозити и кауции	098		33.909.585	24.556.067
90.	Обврски за даноци и придонеси на плата и на надомести на плата	099		4.368.385	4.556.196
91.	Обврски кон вработените	100		9.271.034	10.455.163
92.	Тековни даночни обврски	101		16.160.635	10.909.415
93.	Краткорочни резервирања за ризици и трошоци	102		16.845.540	15.619.016

94.	Обврски по заеми и кредити спрема поврзани друштва	103		0	0
Ред. бр.	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
95.	Обврски по заеми и кредити	104		0	1.887.150
96.	Обврски по хартии од вредност	105		0	0
97.	Обврски по основ на учество во резултатот	106		865.131	254.331
98.	Останати финансиски обврски	107		0	0
99.	Останати краткорочни обврски	108		6.643.933	7.019.931
100.	V. ОДЛОЖЕНО ПЛАЌАЊЕ НА ТРОШОЦИ И ПРИХОДИ НА ИДНИТЕ ПЕРИОДИ (ПВР)	109		24.165.907	59.782.555
101.	VI. ОБВРСКИ ПО ОСНОВ НА НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА(ИЛИ ГРУПИ ЗА ОТУЃУВАЊЕ) КОИ СЕ ЧУВААТ ЗА ПРОДАЖБА И ПРЕКИНАТИ РАБОТЕЊА	110		0	0
102.	ВКУПНА ПАСИВА: ГЛАВНИНА И РЕЗЕРВИ И ОБВРСКИ (065+081+094+109+110)	111		4.774.923.402	4.496.536.782
103.	V. ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА ПАСИВА	112		10.697.818.989	7.607.466.204

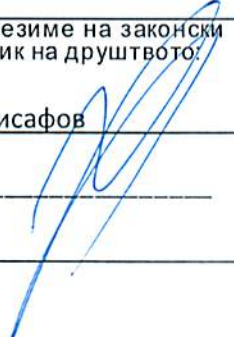
Лице одговорно за составување на образецот:

Име и презиме Габриела Барлакоска

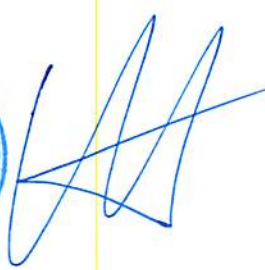
Број од регистарот на Институтот на сметководители и овластени сметководители на Република Македонија: 0102613

Потпис

Во Скопје
На ден 28.02.2019

Во <u>Скопје</u>	Име и презиме на законски застапник на друштвото:
На ден <u>28.02.2019</u>	<u>Борис Хрисафов</u>
	Потпис <u></u>

			Период							Контролор														
1	2	3	0	4	5	3	3	9	7	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3	9	0	3	0	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	
								0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	
Вид работа			Идентификационен број (ЕМБС)							Резервни кодекси														

Назив на друштвото ЦЕМЕНТАРНИЦА УСЈЕ АД-СКОПЈЕАдреса, седиште и телефон Борис Трајковски 94, Скопје, 02/2786-151

Адреса за е-пошта _____

Единствен даночен број 4030954259677

КОНСОЛИДИРАН БИЛАНС НА УСПЕХ
КОНСОЛИДИРАН (ИЗВЕШТАЈ ЗА ДОБИВКА ИЛИ ЗАГУБА)

за периодот од 01.01 до 31.12 2018

(во денари)

Ред. број	П О З И Ц И Ј А	Ознака на АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
1.	I. ПРИХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (202+203+206)	201		4.594.295.749	4.576.462.047
2.	Приходи од продажба	202		4.422.828.734	4.398.452.893
3.	Останати приходи	203		66.906.758	53.856.916
4.	Промена на вредноста на залихи на готови производи и на недовршено производство	XXX	XXX	XXX	XXX
4.a.	Залихи на готови производи и на недовршено производство на почетокот на годината	204		69.041.096	128.988.767
4.b.	Залихи на готовите производи и на недовршено производство на крајот на годината	205		79.857.012	67.244.160
5.	Капитализирано сопствено производство и услуги	206		104.560.257	124.152.238
6.	II. РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (208+209+210+211+212+213+218+219+220+221+222)	207		3.474.483.474	3.329.783.593
7.	Трошоци за сировини и други материјали	208		1.581.964.699	1.489.527.598
8.	Набавна вредност на продадени стоки	209		558.406.790	509.832.993
9.	Набавна вредност на продадени материјали, резервни делови, ситен инвентар, амбалажа и автогуми	210		28.295.399	44.758.985
10.	Услуги со карактер на материјални трошоци	211		539.842.201	512.921.039
11.	Останати трошоци од работењето	212		144.321.972	133.404.062
12.	Трошоци за вработени (214+215+216+217)	213		309.315.668	311.172.880

12.а.	Плати и надоместоци на плата (нето)	214		179.507.081	182.107.941
Ред. број	П О З И Ц И Ј А	Ознака на АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
12.б.	Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата	215		17.328.173	17.513.178
12.в.	Придонеси од задолжително социјално осигурување	216		71.585.933	71.692.956
12.г.	Останати трошоци за вработените	217		40.894.481	39.858.805
13.	Амортизација на материјалните и нематеријалните средства	218		155.775.231	162.585.361
14.	Вредносно усогласување (обезвреднување) на нетековни средства	219		0	4.488.000
15.	Вредносно усогласување (обезвреднување) на тековни средства	220		4.805.494	25.356.945
16.	Резервирања за трошоци и ризици	221		31.803.909	36.021.254
17.	Останати расходи од работењето	222		119.952.111	99.714.476
18.	III. ФИНАНСИСКИ ПРИХОДИ (224+229+230+231+232+233)	223		17.924.281	20.519.166
19.	Финансиски приходи од односи со поврзани друштва(225+226+227+228)	224		1.682.095	6.991.549
19.а.	Приходи од вложувања во поврзани друштва	225		0	0
19.б.	Приходи по основ на камати од работење со поврзани друштва	226		1.175.109	6.388.459
19.в.	Приходи по основ на курсни разлики од работење со поврзани друштва	227		506.986	603.090
19.г.	Останати финансиски приходи од работење со поврзани друштва	228		0	0
20.	Приходи од вложувања во неповрзани друштва	229		0	0
21.	Приходи по основ на камати од работење со неповрзани друштва	230		4.522.512	402.891
22.	Приходи по основ на курсни разлики од работење со неповрзани друштва	231		11.719.674	13.124.726
23.	Нереализирани добивки (приходи) од финансиски средства	232		0	0
24.	Останати финансиски приходи	233		0	0
25.	IV. ФИНАНСИСКИ РАСХОДИ (235+239+240+241+242+243)	234		9.026.340	8.396.397
26.	Финансиски расходи од односи со поврзани друштва (236+237+238)	235		576.690	997.382
26.а.	Расходи по основ на камати од работење со поврзани друштва	236		0	0
26.б.	Расходи по основ на курсни разлики од работење со поврзани друштва	237		576.690	997.382
26.в.	Останати финансиски расходи од поврзани друштва	238		0	0
27.	Расходи по основ на камати од работење со неповрзани друштва	239		21.164	155.959

28.	Расходи по основ на курсни разлики од работење со неповрзани друштва	240		8.428.486	7.243.056
Ред. број	П О З И Ц И Ј А	Ознака на АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
29.	Нереализирани загуби (расходи) од финансиски средства	241		0	0
30.	Вредносно усогласување на финансиски средства и вложувања	242		0	0
31.	Останати финансиски расходи	243		0	0
32.	Удел во добивката на придружените друштва	244		0	0
33.	Удел во загубата на придружените друштва	245		0	0
34.	Добивка од редовното работење (201+ 223+244) – (204-205+207+234+245)	246		1.139.526.132	1.197.056.616
35.	Загуба од редовното работење (204-205+207+234+245) – (201+ 223+244)	247		0	0
36.	Нето добивка од прекинати работења	248		0	0
37.	Нето загуба од прекинати работења	249		0	0
38.	Добивка пред оданочување (246+248) или (246-249)	250		1.139.526.132	1.197.056.616
39.	Загуба пред оданочување (247+249) или (247-248)	251		0	0
40.	Данок на добивка	252		92.366.433	103.637.667
41.	Одложени даночни приходи	253		0	0
42.	Одложени даночни расходи	254		0	0
43.	НЕТО ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА (250-252+253-254)	255		1.047.159.699	1.093.418.949
44.	НЕТО ЗАГУБА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА (251+252-253+254)	256		0	0
45.	Просечен број на вработени врз основа на часови на работа во пресметковниот период (во апсолутен износ)	257		267	280
46.	Број на месеци на работење (во апсолутен износ)	258		12	12
47.	ДОБИВКА/ЗАГУБА ЗА ПЕРИОДОТ	259		1.047.159.699	1.093.418.949
47.а.	Добивка која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	260		1.047.159.699	1.093.418.949
47.б.	Добивка која припаѓа на неконтролираното учество	261		0	0
47.в.	Загуба која се однесува на имателите на акции на матичното друштво	262		0	0
47.г.	Загуба која се однесува на неконтролираното учество	263		0	0
48.	ЗАРАБОТУВАЧКА ПО АКЦИЈА	264		1.857	1.939
48.а.	Вкупна основна заработувачка по акција	265		1.857	1.939
48.б.	Вкупна разводната заработувачка по акција	266		0	0
48.в.	Основна заработувачка по акција од прекинато работење	267		0	0
48.г.	Разводната заработувачка по акција од прекинато работење	268		0	0

ИЗВЕШТАЈ ЗА ОСТАНАТА СЕОФАТНА ДОБИВКА

за периодот од 01.01 до 31.12 2018

Ред. број	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
1.	Добивка за годината	269		1.047.159.699	1.093.418.949
2.	Загуба за годината	270		0	0
3.	Останата сеопфатна добивка (273+275+277+279+281+283) - (274+276+278+280+282+284)	271		9.844.000	0
4.	Останата сеопфатна загуба (274+276+278+280+282+284) - (273+275+277+279+281+283)	272		0	0
5.	Добивки кои произлегуваат од преведување на странско работење	273		0	0
6.	Загуби кои произлегуваат од преведување на странско работење	274		0	0
7.	Добивки од повторно мерење на финансиски средства расположиви за продажба	275		0	0
8.	Загуби од повторно мерење на финансиски средства расположиви за продажба	276		0	0
9.	Ефективен дел од добивки од хеџинг инструменти за хеџирање на парични текови	277		0	0
10.	Ефективен дел од загуби од хеџинг инструменти за хеџирање на парични текови	278		0	0
11.	Промени на ревалоризациските резерви за нетековни средства (+)	279		9.844.000	0
12.	Промени на ревалоризациските резерви за нетековни средства (-)	280		0	0
13.	Актуарски добивки на дефинирани планови за користи на вработените	281		0	0
14.	Актуарски загуби на дефинирани планови за користи на вработените	282		0	0
15.	Удел во останата сеопфатна добивка на придружни друштва (само за потреби на консолидација)	283		0	0
16.	Удел во останата сеопфатна загуба на придружни друштва (само за потреби на консолидација)	284		0	0
17.	Данок на добивка на компоненти на останата сеопфатна добивка	285		0	0
18.	Нето останата сеопфатна добивка (271-285)	286		9.844.000	0
19.	Нето останата сеопфатна загуба (285-271) или (272+285)	287		0	0
20.	Вкупна сеопфатна добивка за годината (269+286) или (286-270)	288		1.057.003.699	1.093.418.949
20.а.	Сеопфатна добивка која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	289		1.057.003.699	1.093.418.949
20.б.	Сеопфатна добивка која припаѓа на неконтролираното учество	290		0	0
21.	Вкупна сеопфатна загуба за годината (270+287) или (270-286) или (287-269)	291		0	0
21.а.	Сеопфатна загуба која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	292		0	0
21.б.	Сеопфатна загуба која припаѓа на неконтролираното учество	293		0	0

ОСТВАРЕНИ ПРИХОДИ ПРЕТЕЖНО ОД Производство на цемент ДЕЈНОСТ-

2	3	5	1
---	---	---	---

(Се назначува главна приходна шифра на дејноста утврдена со НКД согласно член 9 од Законот за едношалтрески систем-Службен весник на Република Македонија бр.84/05, 13/07,150/07, 140/08,17/11, 53/11 и 70/13).

Лице одговорно за составување на образецот.

Име и презиме Габриела Барлакоска

Број од регистарот на Институтот на сметководители и овластени сметководители на Република Македонија: 0102613

Потпис

Во Скопје

На ден 28.02.2019

Во Скопје На ден <u>28.02.2019</u>	Име и презиме на законски застапник на друштвото:
	<u>Борис Хрисафов</u>
	Потпис ----- <u></u>

Период

Контролор

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
0	4	0	5	3	3	9	7	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	9	0	3	0							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
0																													

Вид работа Идентификационен број (ЕМБС) Резервни кодекси

Назив на субјектот ЦЕМЕНТАРНИЦА УСЈЕ АД-СКОПЈЕ
 Адреса, седиште и телефон Борис Трајковски 94, Скопје, 02/2786-151
 Адреса за е-пошта _____
 Единствен даночен број 4030954259677

ПОСЕБНИ ПОДАТОЦИ
 за државна евиденција за субјектите кои
 не применуваат посебни сметковни планови
 (големи, средни, мали и микро субјекти)

(во денари)

Ред. бр.	Група на сметки, сметка	Позиција	Ознака на АОП	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
		А.НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА			
1.	000	Набавна вредност на издатоци за развој за сопствени цели (интерен проект)	601	0	0
1.1		Плата и надоместоци на плата на вработените кои директно работат на развојот на интерен проект	602	0	0
1.2		Трошоци за материјали и услуги ¹ користени или потрошени при развојот на интерен проект	603	0	0
1.3		Амортизација на недвижности, постројки и опрема користени при развојот на интерен проект	604	0	0
1.4		Амортизација на патенти и лиценци користени при развојот на интерен проект	605	0	0
2.	008д	Вредносно усогласување на издатоци за развој за сопствени цели	606	0	0

¹ Трошоци за сировини и материјал, трошоци за енергија, трошоци за ситен инвентар, трошоци за амбалажа, трошоци за резервни делови и материјали за одржување на објектите и опремата, интелектуални услуги и други услуги кои се услов за развојот на интерен проект.

Ред. бр.	Група на сметки, сметка	Позиција	Ознака на АОП	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
3.	009д	Акумулирана амортизација на издатоци за развој за сопствени цели	607	0	0
4.		Сегашна вредност на издатоци за развој за сопствени цели (< или = АОП 003 од БС)	608	0	0
5.	003д	Набавна вредност на софтвер со лиценца	609	0	0
6.	008д	Вредносно усогласување на софтвер со лиценца	610	0	0
7.	009д	Акумулирана амортизација на софтвер со лиценца	611	0	0
8.		Сегашна вредност на софтвер со лиценца (< или = АОП 004 од БС)	612	0	0
9.		Набавна вредност на компјутерскиот софтвер развиен за сопствена употреба	613	0	0
10.	008д	Вредносно усогласување на компјутерскиот софтвер развиен за сопствена употреба	614	0	0
11.	009д	Акумулирана амортизација на компјутерскиот софтвер развиен за сопствена употреба	615	0	0
12.		Сегашна вредност на компјутерскиот софтвер развиен за сопствена употреба (< или = АОП 004 од БС)	616	0	0
13.	003д	Набавна вредност на купени бази на податоци	617	0	0
14.	008д	Вредносно усогласување на набавени бази на податоци	618	0	0
15.	009д	Акумулирана амортизација на набавени бази на податоци	619	0	0
16.		Сегашна вредност на набавени бази на податоци (< или = АОП 004 од БС)	620	0	0
17.	003д	Набавна вредност на бази на податоци развиени за сопствена употреба	621	0	0
18.	008д	Вредносно усогласување на бази на податоци развиени за сопствена употреба	622	0	0
19.	009д	Акумулирана амортизација на бази на податоци развиени за сопствена употреба	623	0	0
20.		Сегашна вредност на бази на податоци развиени за сопствена употреба (< или = АОП 004 од БС)	624	0	0
		Б.МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА			
21.	010д	Земјишта	625	874.691.142	871.750.918
22.	014д	Шуми	626	0	0

Ред. бр.	Група на сметки, сметка	Позиција	Ознака на АОП	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
23.	011д	Набавна вредност на станови и станбени згради	627	0	0
24.	018д	Вредносно усогласување на станови и станбени згради	628	0	0
25.	019д	Акумулирана амортизација на станови и станбени згради	629	0	0
26.		Сегашна вредност на станови и станбени згради (< или = АОП 012 од БС)	630	0	0
27.	011д	Набавна вредност на градежни објекти од високоградба кои се користат за вршење на дејност	631	2.306.444.727	2.223.111.993
28.	018 д	Вредносно усогласување на градежни објекти од високоградба кои се користат за вршење на дејност	632	0	0
29.	019д	Акумулирана амортизација на градежни објекти од високоградба кои се користат за вршење на дејност	633	1.884.103.076	1.870.272.068
30.		Сегашна вредност на градежни објекти од високоградба кои се користат за вршење на дејност ² (< или = АОП 012 од БС)	634	422.341.651	352.839.925
31.	011д	Набавна вредност на објекти од нискоградба ³	635	232.084.597	222.660.544
32.	018 д	Вредносно усогласување на објекти од нискоградба	636	0	0
33.	019д	Акумулирана амортизација на објекти од нискоградба	637	190.694.388	189.208.338
34.		Сегашна вредност на објекти од нискоградба (< или = АОП 012 од БС)	638	41.390.209	33.452.206
35.	012д	Набавна вредност на информациска и телекомуникациска опрема ⁴	639	9.290.575	9.543.322
36.	018 д	Вредносно усогласување на информациска и телекомуникациска опрема	640	0	0

2 Објекти кои со својот поголем дел се наоѓаат над површината на земјата, односно одат во висина, како: административни згради, фабрички згради, хали, работилници, складишта, силоси, сушални, продавници, мотели, ресторани, одмаралишта, градежни објекти за земјоделие и сточарство, градежни објекти за рудници итн.

3 Објекти коишто претежно, односно со својот главен дел се наоѓаат на површината на земјата или во земјата, како: патишта, железнички пруги, мостови, тунели, брани, насипи, мелиоративни системи, каптажни градби итн.

4 Уреди со електронска контрола, како и електронски компоненти кои претставуваат дел од овие уреди (радио, телевизиска и комуникациона опрема и апарати).

Ред. бр.	Група на сметки, сметка	Позиција	Ознака на АОП	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
37.	019д	Акумулирана амортизација на информациска и телекомуникациска опрема	641	8.566.772	8.751.927
38.		Сегашна вредност на информациска и телекомуникациска опрема (< или = АОП 012 од БС)	642	723.803	791.395
39.	012д	Набавна вредност на компјутерска опрема ⁵	643	93.781.751	89.249.245
40.	018 д	Вредносно усогласување на компјутерска опрема	644	0	0
41.	019д	Акумулирана амортизација на компјутерска опрема	645	81.596.654	80.960.399
42.		Сегашна вредност на компјутерска опрема (< или = АОП 012 од БС)	646	12.185.097	8.288.846
43.	014д	Набавна вредност на повеќегодишните насади	647	0	0
44.	018д	Вредносно усогласување на повеќегодишните насади	648	0	0
45.	019-д	Акумулирана амортизација на повеќегодишните насади	649	0	0
46.		Сегашна вредност на повеќегодишните насади (< или = АОП 016 од БС)	650	0	0
47.	014д	Набавна вредност на основното стадо	651	0	0
48.	018д	Вредносно усогласување на основното стадо	652	0	0
49.	019д	Акумулирана амортизација на основното стадо	653	0	0
50.		Сегашна вредност на основното стадо (< или = АОП 016 од БС)	654	0	0
51.	015д	Оригинални уметнички и литературни дела за вршење на дејности од културата и уметноста	655	0	0
52.	015д	Книги, слики, вајарски дела, музејски експонати, предмети од архивска граѓа и слично	656	0	0
53.	015д	Драгоцени метали и камења	657	0	0
54.	015д	Антиквитети и други уметнички дела	658	0	0
55.	015д	Други скапоцености	659	0	0
56.	016 д	Вложувања во природни богатства во подготовка	660	0	0
57.	016 д	Подобрување на земјиштето	661	0	0

⁵ Хардвер и периферни единици, машини за обработка на податоци, печатари, скенери и слично.

Ред. бр.	Група на сметки, сметка	Позиција	Ознака на АОП	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
		В.СРЕДСТВА ВО ЗАЕМИ И КРЕДИТИ			
58.	160, 162, 168д	Краткорочни заеми и кредити дадени на трговски друштва ⁶ во приватна и државна сопственост и јавни претпријатија, во земјата ⁷ (< или = АОП 052 од БС)	662	0	0
59.	162, 168д	Краткорочни заеми и кредити дадени на физички лица, трговци-поединци, занаетчии, земјоделци, самостојни вршители на дејност и непрофитни организации ⁸ во земјата ⁷ (< или = АОП 052 од БС)	663	0	0
60.	032д(во земјата), 033д (во земјата), 041д (во земјата), 042д, 044д	Долгорочни заеми и кредити дадени на трговски друштва ⁶ во приватна и државна сопственост и јавни претпријатија, во земјата ⁷	664	0	0
61.	032д (во земјата), 041д, 042д, 044д	Долгорочни заеми и кредити дадени на физички лица, трговци-поединци, занаетчии, земјоделци, самостојни вршители на дејност и непрофитни организации ⁸ во земјата ⁷	665	0	0
		Г. СРЕДСТВА ВО АКЦИИ И УДЕЛИ			
62.	030д, 031д, 035д, 036д, 165д	Вложувања во акции издадени од трговски друштва ⁶ во приватна и државна сопственост и јавни претпријатија, во земјата ⁷ (< или = АОП 021 од БС)	666	0	0
63.	030д, 031д	Вложувања во удели во трговски друштва ⁶ во приватна и државна сопственост и јавни претпријатија, во земјата ⁷	667	0	0
		Д. ОСТАНАТИ СРЕДСТВА			

6 Се однесува на сите трговски друштва, освен на трговските друштва од финансискиот сектор (банки, лизинг друштва, пензиски и инвестициски фондови, осигурителни друштва, брокерски друштва и т.н.).

7 Финансиските релации со физичките и правните лица од странство не се предмет на известување.

8 Стопанска интересна заедница, здруженија и фондации, други облици на здружување, политички партии, верски заедници, религиозни групи, Црвен крст на Република Македонија, странски и меѓународни организации, хуманитарни организации и здруженија, синдикати и други правни лица основани со посебни прописи од кои произлегува дека се непрофитни организации.

Ред. бр.	Група на сметки, сметка	Позиција	Ознака на АОП	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
64.	005, 017, 027, 037д (во земјата), 040д (во земјата), 044д, 046д, 110, 112, 116д (во земјата), 120д, 122д, 124д (во земјата)	Трговски кредити и аванси дадени на трговски друштва ⁶ во приватна и државна сопственост и јавни претпријатија, во земјата ⁷	668	13.501.175	11.670.631
65.	037д, 044д, 046д, 120д, 122д, 138д	Трговски кредити и аванси дадени на органи на законодавна, извршна и судска власт, ФПИОМ, ФЗОМ, АВРМ, единици на локална самоуправа и други правни лица финансирани од буџет	669	0	0
66.	037д, 038д (во земјата), 044д, 046д, 120д, 122д	Трговски кредити и аванси дадени на физички лица, трговци-поединци, занаетчии, земјоделци, самостојни вршители на дејност и непрофитни организации ⁸ во земјата ⁷	670	0	0
67.	045д, 047д, 114д, 118, 125д, 126д, 127д, 151д, 152д, 153д, 154, 157д, 158д, 168д, 19д, 030д (побарувања за дивиденди), 031д (побарувања за дивиденди)	Останати побарувања од трговски друштва ⁶ во приватна и државна сопственост и јавни претпријатија, во земјата ⁷	671	3.410.708	2.391.886
68.	045д, 047д, 05, 125д, 126д, 127д, 13 (без 138 и 139), 151д, 152д, 158д, 168д, 19д	Останати побарувања од органи на законодавна, извршна и судска власт, ФПИОМ, ФЗОМ, АВРМ, единици на локална самоуправа и други правни лица финансирани од буџет	672	0	0
69	045д, 047д, 114д, 125д, 126д, 127д, 14 (без 149), 151д, 152д, 153д, 154д, 157д, 158д, 168д, 19д	Останати побарувања од физички лица, трговци-поединци, занаетчии, земјоделци, самостојни вршители на дејност и непрофитни организации ⁸ во земјата ⁷	673	0	0
		Г. ОБВРСКИ ПО ЗАЕМИ И КРЕДИТИ			
70.	260, 262д, 266д	Краткорочни обврски по земи и кредити кон трговски друштва ⁶ во приватна и државна сопственост и јавни претпријатија, во земјата ⁷ (< или = АОП 095 од БС)	674	0	0
71.	262д, 266д	Краткорочни обврски по заеми и кредити кон физички лица, трговци-	675	0	0

Ред. бр.	Група на сметки, сметка	Позиција	Ознака на АОП	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
		поединци, занаетчии, земјоделци, самостојни вршители на дејност и непрофитни организации ⁸ во земјата ⁷ (< или = АОП 095 од БС)			
72.	285д (во земјата), 286д(во земјата)	Долгорочни обврски по заеми и кредити кон трговски друштва ⁶ во приватна и државна сопственост и јавни претпријатија, во земјата ⁷ (< или = АОП 085 од БС)	676	0	0
73.	286д (во земјата)	Долгорочни обврски по заеми и кредити кон физички лица, трговци-поединци, занаетчии, земјоделци, самостојни вршители на дејност и непрофитни организации ⁸ во земјата ⁷ (< или = АОП 085 од БС)	677	0	0
		Е. СОПСТВЕНИЧКИ КАПИТАЛ			
74.	90д ⁹ + 91д	Основна главнина (сопственички капитал) во акции поседувани од други трговски друштва ⁶ во приватна и државна сопственост и јавни претпријатија регистрирани во земјата ⁷ (< од АОП 065 од БС)	678	5.753.600	4.712.000
75.	90д ⁹ + 91д	Основна главнина (сопственички капитал) во акции поседувани од физички лица, трговци-поединци, занаетчии, земјоделци, самостојни вршители на дејност и непрофитни организации ⁸ регистрирани во земјата ⁷ (< од АОП 065 од БС)	679	84.465.700	85.501.100
76.	90д ⁹ + 91д	Основна главнина (сопственички капитал) во акции поседувани од Владата на Република Македонија, ФПИОМ, ФЗОМ, АВРМ, единици на локална самоуправа и други правни лица финансирани од буџет (< од АОП 065 од БС)	680	0	0
77.	90д ⁹	Основна главнина (сопственички капитал) во удели поседувани од други трговски друштва ⁶ во приватна и државна сопственост и јавни претпријатија регистрирани во земјата ⁷ (< од АОП 065 од БС)	681	0	0

⁹ Нето вредност на основна главнина = запишана уплатена основна главнина минус запишана, а неуплатена основна главнина минус сопствени акции и удели т.е. 90д = (900д - 901д - 902д)

Ред. бр.	Група на сметки, сметка	Позиција	Ознака на АОП	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
78.	90д ⁹	Основна главнина (сопственички капитал) во удели поседувани од физички лица, трговци-поединци, занаетчии, земјоделци, самостојни вршители на дејност и непрофитни организации ⁸ регистрирани во земјата ⁷ (< од АОП 065 од БС)	682	0	0
79.	90д ⁹	Основна главнина (сопственички капитал) во удели поседувани од Владата на Република Македонија, ФПИОМ, ФЗОМ, АВРМ, единици на локална самоуправа и други правни лица финансирани од буџет (< од АОП 065 од БС)	683	0	0
		Ж. ОСТАНАТИ ОБВРСКИ			
80.	210д, 212, 220д, 222д, 224д, 262, 280д (во земјата), 281д (во земјата), 282д, 284д (во земјата), 216д (во земјата)	Трговски кредити и аванси од трговски друштва ⁶ во приватна и државна сопственост и јавни претпријатија, во земјата ⁷	684	12.490.248	10.917.593
81.	220д, 222д, 224д, 282д, 284д (во земјата)	Трговски кредити и аванси од органи на законодавна, извршна и судска власт, ФПИОМ, ФЗОМ, АВРМ, единици на локална самоуправа и други правни лица финансирани од буџет	685	0	0
82.	220д, 222д, 224д, 282д, 284д (во земјата)	Трговски кредити и аванси од физички лица, трговци-поединци, занаетчии, земјоделци, самостојни вршители на дејност и непрофитни организации ⁸ во земјата ⁷	686	0	0
83.	214, 216, 218, 225д, 229д, 253д, 254д, 255д, 259д, 262д, 269д, 285д (во земјата), 286д (во земјата), 288д, 29д	Останати обврски кон трговски друштва ⁶ во приватна и државна сопственост и јавни претпријатија, во земјата ⁷	687	27.570.637	36.300.988
84.	225д, 229д, 23, 253д, 259д, 269д, 288д, 289, 29д	Останати обврски кон органи на законодавна, извршна и судска власт, ФПИОМ, ФЗОМ, АВРМ, единици на локална самоуправа и други правни лица финансирани од буџет	688	0	0

Ред. бр.	Група на сметки, сметка	Позиција	Ознака на АОП	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
85.	225д, 229д, 24, 251, 252, 253д, 254д, 255д, 259д, 262д, 265д (во земјата), 269д, 286д (во земјата), 288д, 29д	Останати обврски кон физички лица, трговци-поединци, занаетчии, земјоделци, самостојни вршители на дејност и непрофитни организации ⁸ во земјата ⁷	689	865.131	254.331
		3. ПРИХОДИ			
		I. Приходи од продажба			
86.	73д и 74 д	Приходи од продажба на стоки (< или = АОП 202 од БУ)	690	0	0
87.	73д и 74д	Приходи од продажба на услуги (< или = АОП 202 од БУ)	691	0	0
88.	730, 740 и 741	Приходи од продажба на производи, стоки и услуги на домашен пазар (< или = АОП 202 од БУ)	692	2.896.204.669	2.821.543.303
89.	731 и 742	Приходи од продажба на производи, стоки и услуги на странски пазар (< или = АОП 202 од БУ)	693	1.504.665.484	1.556.380.183
90.	731д и 742д	Приходи од продажба на производи, стоки и услуги во земјите членки на ЕУ ¹⁰ (< или = АОП 202 од БУ)	694	0	0
91.	745д	Приходи по основ на употреба на компјутерски софтвер развиен за сопствена употреба (< или = АОП 206 од БУ)	695	0	0
92.	747	Приходи од наемнина (< или = АОП 202 од БУ)	696	16.610.433	15.775.378
93.	747д	Приходи од наемнина на земјиште (< или = АОП 202 од БУ)	697	5.348.148	4.754.029
94.	748	Приходи од продажба на добра врз основа на финансиски наем (лизинг) (< или = АОП 202 од БУ)	698	0	0
		II. Останати приходи			
95.	760	Добивки од продажба на нематеријални и материјални средства (< или = АОП 203 од БУ)	699	4.925.874	0
96.	761	Добивки од продажба на биолошки средства (< или = АОП 203 од БУ)	700	0	0
97.	762	Добивки од продажба на учество во капитал и хартии од вредност	701	0	0

¹⁰ Белгија, Германија, Италија, Луксембург, Франција, Холандија, Данска, Ирска, Велика Британија, Грција, Португалија, Шпанија, Австрија, Финска, Шведска, Кипар, Естонија, Унгарија, Чешка, Летонија, Литванија, Латвија, Малта, Полска, Словачка, Словенија, Бугарија, Романија, Хрватска.

Ред. бр.	Група на сметки, сметка	Позиција	Ознака на АОП	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
		(< или = АОП 203од БУ)			
98.	763	Добивки од продажба на материјали (< или = АОП 203 од БУ)	702	5.590.880	7.444.480
99.	764	Приходи од вишоци (< или = АОП 203 од БУ)	703	13.079.198	7.506.806
100.	765	Наплатени отпишани побарувања и приходи од отпис на обврски (< или = АОП 203 од БУ)	704	0	0
101.	766	Приходи врз основа на ефекти од договорена заштита од ризик (< или = АОП 203 од БУ)	705	0	0
102.	767	Приходи од премии, субвенции, дотации и донации (< или = АОП 203 од БУ)	706	0	0
103.	767д	Приходи од субвенции (< или = АОП 203 од БУ)	707	0	0
104.	767д	Приходи по основ на донации и спонзорства (< или = АОП 203 од БУ)	708	0	0
105.	768	Приходи од укинување на долгорочни резервирања (< или = АОП 203 од БУ)	709	0	3.626.102
106.	769	Останати приходи од работењето (< или = АОП 203 од БУ)	710	43.310.806	35.240.764
107.	769д	Приходи од наплатени пенали, неподигнати капари, отстапнини, награди и слично (< или = АОП 203 од БУ)	711	0	38.764
108.	769д	Приходи од поранешни години (< или = АОП 203 од БУ)	712	0	0
109.	769д	Приходи од даноци и придонеси (< или = АОП 203 од БУ)	713	0	0
110.	769д	Приходи од оперативен наем-лизинг (< или = АОП 203 од БУ)	714	0	0
		III. Финансиски приходи			
111.	773д и 776д	Приходи од дивиденди	715	0	0
		S. РАСХОДИ			
112.	700	Расходи на продадени производи и услуги	716	0	0
		I. Трошоци за сировини, материјали, енергија, резервни делови и ситен инвентар			
113.	400д	Трошоци за сировини и материјали (< или = АОП 208 од БУ)	717	940.430.262	916.154.786
114.	400д	Огрев, гориво и мазива (< или = АОП 208 од БУ)	718	11.071.956	8.382.914
115.	400д	Прехранбени артикли (< или = АОП 208 од БУ)	719	0	0

Ред. бр.	Група на сметки, сметка	Позиција	Ознака на АОП	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
116.	400д	Канцелариски материјали (< или = АОП 208 од БУ)	720	1.389.340	1.416.409
117.	400д	Трошоци за амбалажа (< или = АОП 208 од БУ)	721	95.561.930	111.564.499
118.	400д	Униформи-заштитна облека и обувки (< или = АОП 208 од БУ)	722	4.288.518	3.204.354
119.	400д	Материјал за чистење и одржување (< или = АОП 208 од БУ)	723	645.455	563.243
120.	400д	Вода (< или = АОП 208 од БУ)	724	0	0
121.	402д и 403д	Потрошена електрична енергија (< или = АОП 208 од БУ)	725	394.434.835	330.248.629
122.	402д и 403д	Потрошени енергетски горива (< или = АОП 208 од БУ)	726	90.886.882	63.729.375
123.	404	Потрошени резервни делови и материјали за одржување (< или = АОП 208 од БУ)	727	42.259.392	53.244.292
124.	407	Отпис на ситен инвентар, амбалажа и автогуми (во производство) (< или = АОП 208 од БУ)	728	996.129	1.019.097
		II. Трошоци за услуги			
125.	410д	Транспортни услуги во земјата (< или = АОП 211 од БУ)	729	99.301.065	81.931.773
126.	410д	Транспортни услуги во странство (< или = АОП 211 од БУ)	730	63.354.808	59.289.257
127.	411д	ПТТ услуги во земјата (< или = АОП 211 од БУ)	731	2.990.476	2.818.362
128.	411д	ПТТ услуги во странство (< или = АОП 211 од БУ)	732	0	0
129.	412д	Надворешни услуги за изработка на производи (лон производство) (< или = АОП 211 од БУ)	733	0	0
130.	412д	Производствени и занаетчиски услуги (< или = АОП 211 од БУ)	734	168.083.680	152.698.250
131.	414д	Наемнини за деловни простории во земјата (< или = АОП 211 од БУ)	735	0	0
132.	414д	Наемнини за опрема (< или = АОП 211 од БУ)	736	7.000.721	6.156.597
133.	414д	Наемнина за земјиште (< или = АОП 211 од БУ)	737	0	0
134.	416д	Трошоци за истражување (< или = АОП 211 од БУ)	738	0	0
135.	416д	Трошоци за развој (< или = АОП 211 од БУ)	739	0	0

Ред. бр.	Група на сметки, сметка	Позиција	Ознака на АОП	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
		III. Надомести на трошоците за вработените *			
136.	420д, 421д	Вкалкулирани надомести за време на боледување	740	0	0
137.	422д	Надоместоци за отпремнина при заминување во пензија (< или = АОП 217 од БУ)	741	0	0
138.	422д	Еднократен надоместок во вид на испратнина заради трајно работно ангажирање под услови утврдени со закон (< или = АОП 217 од БУ)	742	9.778.123	13.628.202
139.	422д	Јубилејни награди (< или = АОП 217 од БУ)	743	0	0
140.	422д	Регрес за годишен одмор (< или = АОП 217 од БУ)	744	6.974.520	6.921.676
141.	422д	Помошти (< или = АОП 217 од БУ)	745	698.511	540.605
142.	441д	Појачана исхрана (< или = АОП 217 од БУ)	746	1.779.005	1.735.632
		IV. Останати трошоци од работењето *			
143.	440	Дневници за службени патувања, ноќевања и патни трошоци (< или = АОП 217 од БУ)	747	9.337.755	6.445.995
144.	440д	Дневници за службени патувања (< или = АОП 217 од БУ)	748	0	0
145.	441	Надомести на трошоците на вработените и подароци (< или = АОП 217 од БУ)	749	8.742.466	6.870.408
146.	441д	Надоместок за сместување и исхрана на терен (< или = АОП 217 од БУ)	750	0	0
147.	441д	Надомести за одвоен живот (< или = АОП 217 од БУ)	751	1.184.040	1.141.110
148.	441д	Подароци на вработените (< или = АОП 217 од БУ)	752	1.709.241	1.833.253
149.	441д	Трошоци за организирана исхрана во текот на работа (< или = АОП 217 од БУ)	753	0	0
150.	441д	Трошоци за организиран превоз до и од работа (< или = АОП 217 од БУ)	754	0	0
151.	441д	Надомести на име авторски хонорари (< или = АОП 217 од БУ)	755	0	0
152.	441д	Надомести за повремени и привремени работи (< или = АОП 217 од БУ)	756	0	0
153.	442	Трошоци за надомест и други примања на надворешни членови на управен и надзорен одбор, одбор на директори и	757	0	0

* Износите во позициите од поглавјата III. Надомести на трошоците за вработените и IV. Останати трошоци од работењето се прикажуваат со платениот персонален данок на доход.

Ред. бр.	Група на сметки, сметка	Позиција	Ознака на АОП	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
		управители			
154.	443	Трошоци за спонзорства (< или = АОП 212 од БУ)	758	8.010.150	6.027.175
155.	444	Репрезентација (< или = АОП 212 од БУ)	759	8.609.884	8.286.219
156.	445д	Премии за осигурување на имот (< или = АОП 212 од БУ)	760	5.696.932	5.415.706
157.	446	Надомест за банкарски услуги (< или = АОП 212 од БУ)	761	1.048.990	1.099.740
158.	447д	Даноци кои не зависат од резултатот (< или = АОП 212 од БУ)	762	788.985	686.013
159.	447д	Придонеси кои не зависат од резултатот (< или = АОП 212 од БУ)	763	0	0
160.	447д	Членарини на здруженијата во земјата и странство (< или = АОП 212 од БУ)	764	345.645	237.087
161.	449	Останати трошоци на работењето (< или = АОП 212 од БУ)	765	119.821.387	111.629.452
		V. Останати расходи			
162.	468	Казни, пенали надоместоци за штети и друго (< или = АОП 222 од БУ)	766	7.500	22.670
163.	468д	Надоместоци за штети (< или = АОП 222 од БУ)	767	0	0
		VI. Вредносно усогласување на финансиски средства и вложувања			
164.	476	Вредносно усогласување на долгорочни финансиски пласмани и други хартии од вредност расположиви за продажба (= АОП 242 од БУ)	768	0	0
		VII. Дивиденди и други надоместоци на вложувачите и реинвестирана добивка			
165.		Исплатени дивиденди	769	860.287.368	941.505.920
166.		Реинвестирана добивка	770	263.210.364	216.886.455
		И. ПОСЕБНИ ПОДАТОЦИ			
167.		Просечен број на вработени врз основа на состојбата на крајот на месецот	771	264	277

Во Скопје _____

На ден 28.02.2019 _____

Лице одговорно за составување на образецот _____

Габриела Барлакоска _____

Овластен застапник на друштвото _____

Борис Хрисафов _____

Дата на приемот во ЦРМ _____

Контролата ја извршиле: _____

--	--	--

--	--

Контролор

Период

--	--	--

Вид
работа

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Идентификационен број
(ЕМБС)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Резервни кодекси

Назив на субјектот ЦЕМЕНТАРНИЦА УСЈЕ АД - СКОПЈЕАдреса, седиште и телефон Борис Трајковски 94, Скопје, 02/2786-151

Адреса за е-пошта _____

Единствен даночен број 4030954259677

КОНСОЛИДИРАНА СТРУКТУРА НА ПРИХОДИ ПО ДЕЈНОСТИ (СПД-РЕКАПИТУЛАР)
во периодот од 01.01. до 31.12.2018 година

НКД (Национална класификација на дејности)			Остварени приходи (во денари) ³
Ред. бр.	Класа ¹	Назив ²	
1.	23,51	Производство на цемент	3.595.261.101
2.	46,71	Трговија на големо со цврсти, гасовити горива и сл.производи	552.992.052
3.	46,73	Трговија на големо со дрва, градежен материјал и сан.опрема	113.957.529
4.	08,11	Вадење на дек.камен, варовник, суров гипс, креда и шкрилци	106.159.841
5.	52,21	Услужни дејности поврзани со копнениот превоз	96.995.412
6.	82,99	Останати деловни помошни услужни дејности, неспоманти на друго место	64.878.554
7.	23,63	Производство на готова бетонска смеса	35.286.979
8.	68,20	Издавање и управување со сопствен недвижен имот или недвижен имот земен под закуп (лизинг)	21.360.738
9.	64,99	Други финансиски-услужни дејности, освен осигурување и пензиски фондови, неспомнати на друго место	17.924.281
10.	68,10	Купување и продажба на сопствен недвижен имот	4.925.874
11.	46,77	Трговија на големо со отпадоци и остатоци	2.477.669
12.			
13.			

НКД (Национална класификација на дејности)			Остварени приходи (во денари) ³
Ред. бр.	Класа ¹	Назив ²	
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			

1) Во колоната за „Класа“ се внесува нумеричка ознака за класа согласно НКД за дејноста од која субјектот остварува приход.

2) Во колоната „Назив“ се внесува описно називот на дејноста според НКД од која субјектот остварува приход.

3) Во колоната „Остварени приходи“ се внесува износот на остварени приходи по дејности.

РЕГИСТРИРАНА ПРЕТЕЖНА ДЕЈНОСТ (Со назначување на шифра и назив на класа на дејноста утврдена со НКД)

2 3 5 1

Производство на цемент

ОСТВАРЕНИ ПРИХОДИ ПРЕТЕЖНО ОД _____ Производство на цемент _____ ДЕЈНОСТ-

2 3 5 1

(Со назначување на шифра и назив на класа на дејноста утврдена со НКД)

Лице одговорно за составување на образецот:

Име и презиме Габриела Барлакоска

Потпис _____

Во Скопје

На ден 28.02.2019

Име и презиме на законскиот застапник

Борис Хрисафов

Потпис _____

* За трговските друштва не е задолжителна употреба на официјалниот печат согласно Законот за трговските друштва.

КОНСОЛИДИРАНИ ОБЈАСНУВАЧКИ БЕЛЕШКИ

1. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ ЗА ДРУШТВОТО

Цементарница “Усје” АД - Скопје (“Друштвото”) е основано во Република Македонија, со регистрирано седиште на Борис Трајковски бр.94, Скопје.

Основната дејност на Друштвото е производство и трговија со цемент, усјемал, готов бетон, клинкер и други производи од цемент. Основната дејност на подружницата во Бугарија е услуги за поддршка на продажбата во Бугарија.

Друштвото е контролирано од Titan Cement Netherlands B.V. со седиште во Холандија, кој поседува 94,84% од акциите на Друштвото. Крајната матична компанија на Друштвото е Titan Cement Company S.A. - Greece.

Официјално од 1 јули 2013 година, Цементарница “Усје” АД - Скопје стана котирачко друштво на Македонската берза (под оддел Задолжителна котација). Со цел да не се создаде лажна слика на пазарот за хартии од вредност, котираните друштва имаат постојано обврски да ги објавуваат сите ценовно чувствителни информации, информации потребни за проценка на моменталната состојба на друштвата.

Бројот на вработени на Групацијата на 31 декември 2018 година е 258 (2017: 275 вработени).

Финансиските извештаи на Групацијата за годината што завршува на 31 декември 2018 година се одобрени од страна на Одборот на директори на 27 февруари 2019 година.

2. ОСНОВА ЗА ПОДГОТОВКА НА КОНСОЛИДИРАНА ГОДИШНА СМЕТКА

Консолидираната годишна сметка на Цементарница Усје А.Д. - Скопје и нејзината подружница (“Групацијата”) беа подготвени во согласност со Законот за трговски друштва (Службен весник на Република Македонија број 28/04 со измените 84/05, 25/07, 87/08, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/2013, 119/2013 и 187/2013, 38/2014, 41/2014, 138/2014, 88/2015, 192/2015, 6/2016, 30/2016 и 61/2016) и сметководствените принципи (“македонски ОПСП”), кои се во согласност со новиот Правилник за водење на сметководство објавен на 29 декември 2009 година (Службен весник на Република Македонија 159/09 и 164/10) применлив од 1 јануари 2010 година. Овој Правилник ги содржи ажурираните и соодветно преведените Меѓународни стандарди за финансиско известување т.е. основниот текст на Меѓународните стандарди за финансиско известување вклучувајќи ги и ПКТ и КТМФИ како што се објавени од страна на ИАСБ заклучно со 1 јануари 2009 година.

Во периодот заклучно со 31 декември 2009 година во примена беа меѓународните сметководствени стандарди објавени во Службен весник на Република Македонија како што следи:

- Ревидираните меѓународни сметководствени стандарди, МСС 1 до МСС 39 беа објавени на 30 декември 2004 година, претходните со важност од 5 ноември 1999 година. Датумот на стапување во сила на сите ревидирани стандарди е 1 јануари 2005 година. Меѓународните сметководствени стандарди, МСС 40 и МСС 41 се објавени и стапуваат во сила на 1 јануари 2005 година.
- На 10 февруари 2005 година е објавен меѓународниот стандард за финансиско известување 1. Датата на стапување во сила е 17 февруари 2005 година.
- На 29 декември 2005 година се објавени Меѓународните стандарди за финансиско известување, МСФИ 2 до МСФИ 7. Датумот на стапување во сила е 30 декември 2005 година.

МСФИ 9, МСФИ 10, МСФИ 11, МСФИ 12, МСФИ 13, МСФИ 15, МСФИ 16, КТМФИ 18, КТМФИ 19, КТМФИ 20 и КТМФИ 21 не се вклучени во Правилникот за сметководство и не се применети од страна на Групацијата.

Консолидираната годишна сметка на Групацијата беше подготвена врз основа на историска набавна вредност. Консолидираната годишна сметка на Групацијата се презентирани во македонски денари (МКД) и сите износи се во илјади ('000) освен ако не е поинаку наведено.

Основи за консолидација

Консолидираната годишна сметка се состојат од финансиските извештаи на Друштвото и неговата подружница TROJAN CEM EOOD Бугарија во 100% сопственост на Групацијата. Годишната сметка на подружницата е подготвена за истата година на известување како и извештаите на матичната компанија, користејќи конзистентни сметководствени политики.

Исто така, на 28 јули 2015 година Групацијата регистрира склад во село Оровник (во близина на градот Охрид) за стратешко присуство на своите производи во југозападниот дел на земјата. За истата цел, на 3 Август 2017 година Групацијата регистрира склад во Битола, а на 11 јуни 2018 година регистрира склад и во Струмица. Складот во Битола беше затворен во јануари 2018 година.

Сите меѓукомпаниски салда, трансакции, приходи и трошоци и добивки и загуби кои произлегуваат од трансакциите во рамките на Групацијата, а кои се евидентираат како средства целосно се елиминирани за TROJAN CEM EOOD Бугарија заклучно со 31 декември 2018 година. Подружницата е целосно консолидирана од датумот на превземањето, кој всушност е датум на кој Групацијата ја стекнала контролата, и продолжува да се консолидира се до датумот до кој таквата контрола ќе постои.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

а. Вложувања во подружници

Подружници се сите ентитети во кои Друштвото има моќ да владее со финансиските и оперативните политики, главно пропратена со сопственост на повеќе од една половина од гласачките права. Постоенето и ефектот од потенцијалните гласачки права кои што во моментот се на располагање или пак можат да се конвертираат се земаат во предвид при утврдување дали Друштвото има контрола над ентитетот.

б. Конзистентност

За 2017 година Групацијата направи промена во презентацијата на одредени ставки од Извештајот за сеопфатна добивка во Забелешките кон Финансиските Извештаи. Имено, истите беа скратени во нивното обелоденување како порепрезентативно. Со цел да се одржи конзистентност со тековната презентација, споредбените податоци беа презентирани соодветно.

в. Оперативни сегменти

Оперативните сегменти се компоненти кои се ангажираат во деловното работење кои можат да заработат приходи и кои предизвикуваат трошоци, кои оперативни резултати се редовно следени од страна на раководството и за кои финансиски информации се достапни. Раководството е лице или група на лица кои алоцираат ресурси и кои ги проценуваат перформансите на Групацијата.

Функциите на раководството се извршуваат од страна на Бордот на директори на Групацијата. Интерното известување во рамките на Групацијата кое се презентира на Раководството е на ниво на Групацијата како еден оперативен сегмент. Одлуките донесени од страна на Раководството се базирани на примени извештаи презентирани како еден оперативен сегмент.

г. Преведување на странски валути

Групацијата ги подготвува финансиските извештаи во македонски денари, кои се функционална и презентирачка валута на Групацијата за локални законски потреби. Секој ентитет во Групацијата определува сопствена функционална валута и елементите на финансиските извештаи за секој ентитет се мерат користејќи ја таа валута.

Трансакциите во странски валути иницијално се евидентираат во функционална валута по курсот кој е важечки на денот на трансакцијата. Монетарните и немонетарните средства и обврски деноминирани во странски валути се сведени во функционалната валута по курс кој е важечки на датумот на известување. Сите разлики се пренесени во билансот на успех.

Функционалните валути на странските операции, Тројан Цем - Бугарија е евро. На секој датум на известување, средствата и обврските на оваа подружница се сведени преку конверзија на евра во валутата на презентирање на Цементарница УСЈЕ АД (македонски денар) по курс кој важи на датумот на известување (2017: МКД 61,4907 за 1 EUR; 2016: МКД 61,4812 за 1 EUR), а неговиот биланс на успех е сведен по пондериран просечен годишен курс (2017: МКД 61,6039 за 1 EUR; 2016: МКД 61,5996 за 1 EUR). Курсните разлики кои произлегуваат од ова сведување се пренесени директно во останата сеопфатна добивка. При продажба на странскиот ентитет кумулативот од овие разлики признати во останата сеопфатна добивка кој се однесува на соодветниот странски ентитет се признава во билансот на успех.

д. Недвижности, постројки и опрема

Недвижности, постројки и опрема, се евидентираат како што следи:

- За средствата набавени до 31 декември 1998 година, ревалоризацијата направена во согласност со претходните ОПСП, на датумот на прифаќање на МСФР од страна на Групацијата (1 јануари 2004 година) е прифатена како претпоставен трошок бидејќи ревалоризацијата беше приближно еднаква на трошокот за амортизација според МСФР коригиран за порастот на индексот на цени на индустриските производители.
- Средствата набавени по 31 декември 1998 година се евидентираат по набавна вредност намалени за акумулираната амортизација и последователните акумулирани загуби поради обезвредување.

Набавките се евидентираат по набавна вредност. Набавната вредност претставува набавна цена од добавувачот заедно со сите трошоци настанати при ставање во употреба на новата недвижност, постројка и опрема.

Ставките на недвижности, постројки и опрема кои се отпишуваат или отуѓуваат се елиминираат од извештајот за финансиска состојба, заедно со соодветната акумулирана амортизација. Добивките или загубите од отуѓувањето се определуваат со споредување на приходот со сметководствената вредност. Тие се вклучуваат во добивката или загубата.

Амортизацијата на недвижностите, постројките и опремата е утврдена за да се отпише набавната вредност или проценетата вредност на недвижностите, постројките и опремата врз основа на право-пропорционална метода во текот на проценетиот корисен век на употреба на средствата.

Основните амортизациони стапки се следните:

Згради	2,5 -10%
Опрема	5 - 25%

Земјата се евидентира во извештајот за финансиска состојба по набавната вредност намалена за исправките поради обезвреднување и не се амортизира, бидејќи се претпоставува дека има неограничен век на траење, освен за рудниците кои се амортизираат врз основа на степенот на исцрпеност. Исцрпеноста се евидентира како процес на материјално извлекување, а се користи методот на единица на производство.

Методите на амортизација, корисниот век на употреба и резидуалната вредност на средствата се преценуваат на секој датум на известување.

ѓ. Вложувања во недвижности

Вложувањата во недвижности, главно се состои од земјиште, производни објекти со деловни канцеларии и градежен објект - ресторан и кафекуварница кои немаат своја намена, и се чуваат за долгорочно изнајмување и не се користат од страна на Групацијата. Вложувањата во недвижности се водат по фер вредност, односно пазарна, која ги одразува пазарните услови на денот на известување. Добивките или загубите кои произлегуваат од промените во фер вредноста на вложувањата во недвижности се составен дел на билансот на успех во периодот во кој истите настануваат, вклучувајќи ги и соодветните даночни ефекти. Пазарната вредност се одредува на основа на проценка спроведена од независни проценители кои го користат методот на приходи и моделот на пазарни услови како основни модели на проценки кои се општо прифатени во Европската пракса.

Вложувањата во недвижности се депризнаваат кога ќе бидат оттуѓени или кога тие трајно ќе бидат повлечени од употреба, а идна економска корист не се очекува од нивната продажба. Разликата помеѓу нето приливите од продажба и сметководствената вредност на средството се признава во билансот на успех во периодот кога средството е депризнаено.

Преносот во или од вложувања во недвижности се прави кога има промена во употребата на средството. За пренос од вложување во недвижност во средство кое се користи од страна на Групацијата, набавната вредност во последователната евиденција на средството е објективната вредност на тоа средство на датумот кога е направен преносот.

Доколку средство кое се користи од страна на Групацијата се пренесе во вложувања во недвижности, вредноста на тоа средство се утврдува во согласност со политиката за недвижности, постројки и опрема до датумот кога е направен преносот. Групацијата треба да ја третира секоја разлика на датумот помеѓу сметководствената вредност на недвижностите во согласност со МСС 16 и нивната објективна вредност, на ист начин како и ревалоризацијата во согласност со МСС 16.

е. Средства за истражување и вреднување

Издатоците за истражување и вреднување (географски врзано за концесијата, дозволата или одобрената рударска лиценца) се капитализираат и се признаваат како средство доколку е одлучено од страна на раководството дека рударските активности економски се оправдани и може да се развијат за комерцијално производство. На крајот на периодот на известување, овие трошоци ги вклучуваат трошоците за стекнување на концесии за детални геолошки истражувања. Сите други издатоци за истражување и вреднување се признаваат како трошок во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

Административните и општи трошоци поврзани со истражувањата и вреднувањата се признаваат како трошоци во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

ж. Финансиски инструменти - иницијално признавање и последователно мерење

Финансиски средства

Иницијално признавање

Според МСС 39, финансиските средства се класифицираат како финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата, заеми и побарувања, инвестиции кои се чуваат до доспевање, финансиски средства расположливи за продажба или деривативи определени како хеџинг инструменти во ефективен хеџинг, соодветно. Групацијата ја утврдува класификацијата на финансиските средства при иницијалното признавање. Финансиските средства иницијално се признаваат по објективна вредност плус директно поврзаните трансакциони трошоци, во случај кога вложувањата се вреднуваат по вредност која е различна од објективната вредност преку добивка или загуба. Набавката или продажбата на финансиските средства кои подразбираат испорака на средства во временски период утврден со правна регулатива или пазарна спогодба (редовен начин на набавка) се признаваат на датумот на трансакцијата т.е. датумот на кој Групацијата се обврзува да купи или продаде средство.

Финансиските средства на Групацијата вклучуваат пари и парични средства и краткорочни депозити, побарувања од купувачи и останати побарувања.

Последователни мерења

Последователните мерења на финансиските средства зависат од нивната класификација, како што следи:

Финансиски средства евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба

Финансиски средства евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба вклучуваат финансиски средства расположливи за тргување и финансиски средства утврдени при иницијалното признавање по објективна вредност преку добивка или загуба. Финансиските средства се класифицирани како расположливи за тргување доколку се набават со цел продажба во блиска иднина. Оваа категорија ги вклучува финансиските инструменти - деривативи кои не ги исполнуваат критериумите за употреба во сметководство на хеџинг како што е дефинирано во МСС 39. Групацијата нема определено финансиски средства по објективна вредност преку добивка или загуба.

Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се недеривативни финансиски средства со фиксни или утврдливи плаќања, кои не котираат на активниот пазар. Овие финансиски средства се сведуваат по амортизирана набавна вредност со користење на метод на ефективна каматна стапка. Добивките и загубите се признаваат во билансот на успех во моментот кога заемите и побарувањата се анулираат или им се намалува вредноста поради обезвреднување, како и преку процесот на амортизација.

Вложувања кои се чуваат до доспевање

Недеривативните финансиски средства со фиксни или определени плаќања и со фиксен датум на доспевање се класифицираат како вложувања кои се чуваат до доспевање, доколку Групацијата има намера и можност да ги чува до доспевање. По иницијалното мерење, вложувањата кои се чуваат до доспевање се вреднуваат по амортизирана набавна вредност со користење на методата на ефективна каматна стапка. Овој метод користи ефективна каматна стапка која прецизно ги дисконтира проценетите идни парични приливи низ очекуваниот век на финансиското средство до нето сметководствената вредност на финансиското средство. Добивките и загубите се евидентираат во билансот на успех во моментот кога вложувањата се анулираат или им се намалува вредноста поради обезвреднување, како и низ процесот на амортизација.

Групацијата нема вложувања кои ги чува до доспевање во годините што завршуваат на 31 декември 2018 година и 2017 година.

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се недеривативни финансиски средства кои се определени како расположливи за продажба или не се класифицирани во претходните три категории. По иницијалното мерење, финансиските средства расположливи за продажба се мерат по објективна вредност со евидентирање на нереализираните добивки или загуби евидентирани директно во капиталот се додека вложувањето е анулирано, кога кумулативната добивка или загуба евидентирана во капиталот се признава во билансот на успех, или е утврдено обезвреднување, кога кумулативната загуба евидентирана во капиталот се признава во билансот на успех.

Групацијата нема вложувања расположливи за продажба во годините што завршуваат на 31 декември 2018 година и 2017 година.

Депризнавање

Финансиските средства (или, доколку е соодветно дел од финансиско средство или дел од група на слични финансиски средства) се депризнаваат доколку:

- правото за прием на парични приливи од средството е истечено; или
- Групацијата ги има префрлено своите права за прием на парични приливи во целосен износ без значајно одложување на трето лице преку „аранжмани на посредник” и или (а) Групацијата има префрлено значителен дел од сите ризици и користи од средството, или (б) Групацијата нема префрлено ниту задржано значителен дел од сите ризици и користи од средството, но ја има префрлено контролата на средството.

Намалување на вредноста поради обезвреднување

Групацијата на секој датум на известување утврдува дали постои објективен доказ дека финансиското средство или група на финансиски средства се обезвреднети. Финансиското средство или група на финансиски средства се смета за обезвреднето ако, и само ако, постои објективен доказ за намалување на вредноста поради обезвреднување како резултат на еден или повеќе настани кои настануваат по иницијалното признавање на средството („настан на загуба”) и тој настан за загуба има влијание на проценетите идни парични приливи на финансиското средство или на група на финансиски средства кои може со сигурност да се проценат. Доказот за обезвреднување може да вклучува индикатори дека должниците или група на должници се соочуваат со значителни финансиски проблеми, неисполнување на обврските за исплата на камата или враќање на главницата, веројатноста дека ќе објават стечај или друга финансиска реорганизација и каде што постојат видливи индикации за мерливо намалување на проценетите идни парични текови, како што се промени во областа на економските услови кои доведуваат до неуспех.

Загуба поради обезвреднување во однос на финансиските средства вреднувани по амортизационен трошок се пресметуваат како разлика помеѓу нивната сметководствена вредност и сегашната вредност на проценетите идни парични приливи дисконтирана по оригинална ефективна каматна стапка. Поединечните значителни финансиски средства се тестираат за намалување на вредноста поради обезвреднување поединечно. Останатите финансиски средства се проценуваат заедно во групи кои имаат слични карактеристики во врска со кредитниот ризик.

Сите загуби поради обезвреднување се признаваат во билансот на успех. Загубата поради обезвреднување може да се анулира доколку може објективно да се поврзе со настанот по признавањето на загубата поради обезвреднување. За финансиските средства кои се вреднуваат по амортизирана набавна вредност, анулирањето се признава во добивката или загубата.

Финансиски обврски

Иницијално признавање

Според МСС 39, финансиските обврски се класифицираат како финансиски обврски по објективна вредност преку добивка или загуба, како заеми и позајмици или како деривативи кои служат како хеџинг инструменти со ефективен хеџинг, соодветно. Групацијата ја определува класификацијата на финансиските обврски при иницијалното признавање. Финансиските обврски иницијално се признаваат по објективна вредност, плус директно поврзаните трошоци на трансакцијата доколку се класифицираат како заеми и позајмици.

Финансиските обврски на Групацијата вклучуваат обврски спрема добавувачите и други обврски.

Последователно мерење

Мерењето на финансиските обврски зависи од нивната класификација како што следи:

Финансиски обврски евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба

Финансиските обврски евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба вклучуваат финансиски обврски расположливи за тргување и финансиски обврски одредени по објективна вредност преку добивка или загуба при иницијалното признавање. Финансиските обврски се класифицираат како расположливи за тргување доколку се набавени со цел продажба во блиска иднина. Оваа категорија вклучува деривативни финансиски инструменти кои не ги исполнуваат сметководствените услови за хеџинг определени според МСС 39. Добивките и загубите од обврските кои се чуваат за тргување се признаваат во билансот на успех. Групацијата нема одредено финансиски обврски по објективна вредност преку добивка или загуба.

Заеми и позајмици

По иницијалното признавање, каматоносните заеми и позајмици последователно се мерат низ процесот на нивна амортизација со користење на метод на ефективна каматна стапка. Добивките и загубите се признаваат во билансот на успех кога обврските се анулираат, како и низ процесот на нивна амортизација.

Де-признавање

Финансиската обврска се де-признава кога задолжението за обврската е подмирено, поништено или престанува да важи.

Кога постоечка финансиска обврска е заменета со друга од ист заемодавател по значително поразлични услови, или пак условите на постоечката обврска значително се променети, таква размена или измена се третира како де-признавање на оригиналната обврска и признавање на новата обврска, а разликата на соодветните сметководствени износи се признава во билансот на успех.

Нетирање на финансиските инструменти

Финансиските средства и финансиските обврски се нетираат и нето износот е презентираан во консолидираниот извештајот за финансиската состојба, ако и само ако, постои применливо законско право за нетирање на евидентираниите износи и постои намера да се порамни на нето основа, или да се признаат средствата или да се порамнат обврските истовремено.

з. Залихи

Залихите се вреднуваат според пониската вредност од набавната и нето реализационата вредност. Набавната вредност се утврдува според методот на просечни цени. Цената на чинење на готовите производи и производството во тек вклучува сировини, директна работна сила, останати директни трошоци и поврзани производствени режиски трошоци, исклучувајќи ги продажните и административните трошоци. Нето реализационата вредност е проценетата продажна цена во редовниот тек на работењето, намалена за предвидените трошоци за довршување и предвидените трошоци за да се изврши продажбата.

Ситниот инвентар се отпишува 100% при ставање во употреба.

с. Пари и парични средства

Парите и паричните средства вклучуваат готовина во благајна, парични средства во банки и депозити со рок на доспевање до три месеци или помалку.

и. Акционерски капитал

Обични акции се класифицирани во капитал.

ј. Даноци

Данок на добивка

Данокот на добивка за периодот се состои од тековен и одложен данок. Данокот се признава со добивката или загубата, освен за делот кој се однесува на ставки прикажани во останати сеопфатни приходи или директно во капиталот. Во тој случај, данокот се признава во останати сеопфатни приходи или директно во капиталот, соодветно.

Тековен Данок на добивка

Тековниот данок на добивка е пресметан врз основа на даночните закони усвоени пред или по датумот на извештајот за финансиската состојба, во земјите каде што Групацијата и неговите подружници работат и генерираат оданочлив приход. Раководството периодично ги проценува заземените позиции во однос на даночни поврати, земајќи ги предвид деловите од даночната регулатива кои што се подложни на толкување. Како резултат на истите, каде што е соодветно, се утврдуваат резервации врз основа на износите кои се очекуваат да бидат платени на даночните власти.

Одложен данок на добивка

Одложениот данок на добивка се признава на привремените разлики кои произлегуваат помеѓу даночната основица на средствата и обврските и нивните нето сегашни вредности во консолидираните финансиски извештаи. Меѓутоа, обврските за одложениот данок на добивка не се признаени ако произлегуваат од иницијалното признавање на гудвил; одложен данок на добивка сметководствено не се прикажува, доколку произлегуваат од иницијално признавање на средство или обврска во трансакција надвор од бизнис комбинација која во времето на трансакцијата не влијае ниту на сметководствената, ниту на оданочливата добивка или загуба.

Одложениот данок на добивка се утврдува користејќи даночни стапки (и закони) кои што биле донесени до, или последователно донесени по датумот на издавање на извештајот за финансиска состојба и се очекува да се употребат кога поврзаното средство или обврска на одложен данок на добивка ќе се подмирени.

Одложени даночни средства се признаваат само до нивото до кое е веројатно дека идни даночни добивки ќе бидат расположливи, во однос на кои, привремените разлики ќе може да бидат искористени. Одложените даночни средства и обврски се нетираат кога за тоа има правно применливо право за нетирање на тековни даночни средства во однос на тековни даночни обврски и кога одложените даночни средства и обврски се однесуваат на данок на добивка спрема ист даночен регулатор за истиот даночен ентитет или различни даночни ентитети каде има интенција да се подмират салдата на нето основа.

к. Користи за вработените

Пензии

Групацијата, во нормалниот тек на работењето, врши уплата на придонесите на вработените за пензии, здравство, вработување и персонален данок на доход кои се пресметани со примена на законските стапки кои се важечки во земјата во текот на годината на бруто платите. Групацијата ги врши овие уплати во владините здравствени и пензиски фондови.

Трошокот за овие уплати се прикажува во билансот на успех во истиот период во кој е прикажан и поврзаниот трошок за платите.

Групацијата не работи според било каква друга пензиска шема или план за надоместоци од пензионирање и поради тоа нема никакви дополнителни обврски по овие основи.

Надоместоци за престанок на работен однос и надоместоци од пензии

Надоместоците за престанок на работен однос на вработениот ќе престане пред нормалниот рок за пензионирање или кога вработениот ќе прифати доброволно да замине во замена за овој надоместок. Групацијата признава надоместок за престанок на работен однос во случај кога има одлука за престанок на работниот однос на одредени вработени без можност за повлекување на одлуката или кога постои доброволно пријавување од вработените за престанок на нивниот работен однос.

Според потпишаниот колективен договор, Групацијата е обврзана да исплати отпремнини во износ кој е еднаков на шест просечни републички плати и помеѓу една и три просечни републички плати да бидат исплатени како јубилејни награди. Бројот на просечните републички плати за јубилејните награди одговара на вкупниот број на години на служба од страна на вработените како што е презентирано во табелата подолу:

Вкупно број на години служба	Број на плати
10	1
20	3
30	3
35 (жени)	3
40 (мажи)	3

Дефинираните користи се пресметуваат годишно од страна на независни актуари со примена на кредитната метода за проектирана единица. Согласно моделот, веројатноста дека паричниот одлив ќе се реализира, е изведена со користење на три декременти и тоа: смрт, инвалидитет и прекин на работен однос. Таблицата на веројатност е конструирана со помош на користење претпоставки за: веројатноста за смрт на вработениот до датумот на кој треба да се пензионира, веројатноста дека вработениот предвремено ќе се пензионира како последица на инвалидитет и веројатноста дека вработениот ќе го прекине работниот однос во Компанијата пред датумот на пензионирање. Сегашната вредност на обврската за дефинирани користи се утврдува со дисконтирање на проценетите идни парични одливи со користење на есконтната стапка од приносите на државните обврзници издадени во Македонија во 2018 година и класифицирани по рочност.

Надоместоци за стипендии на деца на вработени

Почнувајќи од 31 декември 2009 година, во актуарската пресметка е вклучена и пресметката на надоместоците за стипендии кои ги обезбедува Групацјата на децата на вработените кои се на редовни додипломски и последипломски студии, како и на децата на починатите вработени додека се средношколци.

Дополнителни користи при пензионирање

Почнувајќи од 31 декември 2013 година, актуарската пресметка беше дополнета со пресметка на сегашната вредност на идните користи за ново воведената долгорочна корист за одредена категорија на вработени - дополнителни користи при пензионирање. Пресметката е направена врз основа на просечни параметри на споменатата популација и вкупно очекуваниот износ за исплата, доставен од страна на Групацјата.

Актуарските добивки и загуби кои произлегуваат како резултат на искусни проценки и промени во актуарските претпоставки се признаваат како приходи или трошоци во периодот кога истите настанале.

л. Резервации

Резервирањата се признаваат и пресметуваат кога Групацјата има сегашна законска или договорена обврска како резултат на минати настани, и кога е веројатно дека ќе биде потребен одлив на средства за да се подмири обврската; и кога може да биде направена реална проценка на износот. Резервациите на Групацјата се состојат од резервации за отпремнини, јубилејни награди, стипендии и ревитализација на рудниците. Резервациите не се признаваат за идни оперативни загуби.

Онаму каде што постојат голем број на слични обврски, веројатноста дека ќе биде потребен одлив на средства за да се подмират обврските, се одредува со земање во предвид на класата на обврските како една целина. Резервации се признаваат дури и кога веројатноста дека одлив на средства ќе биде потребно е многу мала, а се однесува на било која ставка вклучена во истата класа на обврски.

Резервациите се вреднуваат по сегашната вредност на очекуваните издатоци кои се потребни да настанат со цел да се подмири обврската со употреба на pre-tax стапка која ги отсликува тековно пазарните проценки на временската вредност на парите и поврзаните специфични ризици на дадените обврски. Зголемувањето на резервациите како резултат на временските растојанија се признаваат како трошоци по камати.

љ. Признавање на приходите

Приходите се признаваат до степенот до кој е веројатно дека Групацјата ќе има прилив на идни економски користи и тие користи можат веродостојно да се измерат. Приходот се вреднува според објективната вредност на примениот надомест или побарувањето за продадени добра и услуги намален за одобрените дисконти, рабати и данокот на додадена вредност. Следниве специфични критериуми исто така треба да бидат задоволени пред приходот да биде признат:

Продажба на стоки

Приходите се признаваат кога значајниот ризик од доделување на сопственоста на стоките ќе се пренесе на купувачот.

Давање на услуги

Надоместоци од обезбедени услуги се признаваат за периодот во кој услугите се дадени и прифатени од купувачот.

Приходи од камати

Каматите по депозити се пресметуваат по истекување на орочувањето на истите.

Приходи од закупнина

Приходи од закупнина се однесуваат на приходите остварени од оперативен наем од вложувањата во недвижности и се признаваат на праволиниска основа во текот на целиот период на наемот.

м. Наеми

Наемите со кои значаен дел од ризикот и наградите од сопственоста се задржани од страна на наемодавачот се класифицира како оперативен наем. Плаќањата направени по основ на оперативниот наем (нето од било какви поттикнувања од страна на наемодавачот) се признаваат во билансот на успех на праволиниска основа во текот на периодот на наемот.

н. Распределба на дивиденди

Распределбата на дивидендите на акционерите на Групацијата се признава како обврска во финансиските извештаи во периодот во кој се одобрени дивидендите од страна на акционерите на Групацијата.

њ. Настаните после датумот на известување

Настаните после датумот на известување, кои обезбедуваат евиденција за состојбата која постои на датумот на известување, се третираат како корективни настани во овие финансиски извештаи. Оние кои се индикативни на состојбата која произлегува после датумот на известување имаат третман на некорективни настани.

4. КОРИСТЕНИ ПРОЦЕНКИ

Групацијата прави проценки и претпоставки кои се однесуваат на иднината. Резултираките сметководствени проценки, по дефиниција многу ретко се идентични со актуелните резултати. Проценките и претпоставките кои влијаат значително на предизвикување материјални корекции до сегашните вредности на средствата и обврските во рамките на наредната финансиска година се презентирани подолу.

Резервација за ревитализација на рудниците

Друштвата што вршат експлоатација на минерални сировини од рудниците потребно е истите на крајот од нивниот век на експлоатација да ги вратат во првобитна состојба, односно во состојба во која биле на почетокот пред да бидат експлоатирани, што е во согласност со законската регулатива за заштита на животната средина применлива во земјата во која Групацијата работи (да се врати земјиштето во првобитна состојба после три години откако ќе се затвори рудникот и откако ќе заврши неговата експлоатација), и тоа до ниво кое е во законските рамки и до ниво кое е во согласност со политиката и праксата која се води за заштита на животната средина.

Резервацијата за ревитализација на рудниците ја одразува сегашната вредност на очекуваните идни трошоци за рекултивизација кои се очекува да настанат за оние делови од рудниците кои биле експлоатирани со датумот на известување. Резервацијата претставува сегашна вредност на очекувани идни одливи на пари кои се очекува дека ќе настанат за ревитализација на рудниците. Ова вклучува и одредување на вредноста на основа на проектот за ревитализација, дисконтните стапки и очекувани инфлационски стапки. Резервациите се преоценуваат на секој известувачки датум и се корегира со цел да ја одрази сегашната вредност на идните трошоци потребни за да се исполни обврската.

Сегашната вредност на очекуваните трошоци за реставрирање (тоа е оригиналната проценка како и промените во сметководствените проценки) се признава во извештајот за сеопфатна добивка освен ако не се поврзани со основните средства кои се наоѓаат и се поврзани со рудниците, при нивното првично признавање во кој случај, трошоците се капитализираат и амортизираат во текот на нивниот век на употреба.

Секоја промена во нето сегашната вредност на исправката за ревитализација на рудниците во текот на временското растојание се признава како финасиски трошоци во извештајот за сеопфатна добивка.

Користи за вработените

Сегашната вредност на обврската за пензионирање зависи од голем број на фактори кои се одредуваат на годишна основа со употреба на голем број на претпоставки. Употребените претпоставки во одредувањето на нето ефектот (трошок или приход) за пензионирање вклучува дисконтни стапки. Било какви промени во овие претпоставки ќе се одразат на сегашната вредност на обврската за пензионирање и другите бенефиции за вработените.

Групацијата користи претпоставена годишна дисконтна стапка. Тоа е каматна стапка која би требало да се употребува со цел да ја одрази сегашната вредност на претпоставените идни парични одливи кои се очекува да настанат со цел да се подмират обврските за дефинираните користи. Во одредувањето на соодветна дисконтна стапка, Групацијата ја употребува дисконтна стапка на Народна Банка на Република Македонија во отсуство на пазар на висококвалитетни корпоративни обврзници или државни обврзници кои се деноминирани во валута во која бенефициите ќе бидат исплатени, и кои имаат услови за доспевање приближни на условите на поврзани обврски за пензионирање.

Останатите клучни претпоставки за пресметка на обврската за пензионирање во еден дел се засниваат на тековните пазарни услови.

Објективна вредност

Номиналната вредност намалена за проценетите загуби поради оштетување на средствата и обврските со рок на доспевање помалку од една година е приближна на нивната објективна вредност.

Голем број на сметководствени политики и обелоденувања бараат определување на објективната вредност, како за финансиските и нефинансиските средства така и за обврските. Објективните вредности се определуваат за мерење и/или за обелоденувачки цели на основа на повеќе методи. Онаму каде што е возможно, понатамошни информации во делот на претпоставките земени при одредување на објективната вредност се обелоденуваат во забелешките поврзани со конкретните средства или обврски.

5. ПРОМЕНА НА СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ И КОРЕКЦИИ НА ГРЕШКИ

Сметководствените политики на Групацијата се применуваат од период до период на конзистентна основа. Сметководствените политики се менуваат доколку тоа е условено со измена или донесување на нови МСФИ.

Групацијата прави проценки и претпоставки за во иднина. Проценките постојано се следат, а се базираат врз основа на минати искуства и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идните настани. Најзначајните проценки и претпоставки се прикажани подолу.

Корисен век на средствата

Корисниот век на средствата се утврдува врз основа на минато искуство со слични средства, како и идниот технолошки развој и промени на економските и индустриските фактори. Покрај тоа, како основен водич се користат сметководствените политики за амортизациони стапки пропишани од страна на даночната регулатива. Соодветноста на проценетиот корисен век се оценува годишно, или кога постојат индикации за значителни промени на проценките.

Поради значителното учество на средствата кои се амортизираат во вкупните средства, влијанието на евентуални промени во овие претпоставки може да биде материјално за финансиската позиција и резултатот од активностите. Доколку трошокот за депрецијација се намали/ зголеми за 1% ова ќе резултира со промена во годишниот трошок за амортизација во износ од приближни 1.554 илјади денари (2017: 1.626 илјади денари).

Потенцијално оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Групацијата ја проценува потребата од оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства секогаш кога постои причина дека сметководствената вредност може значително да ја надминува надоместливата вредност и кога оштетувањето е предвидено. Надоместливата вредност се утврдува со помош на пресметки на употребната вредност, при што се користат широк обем на проценки и фактори кои влијаат врз неа.

Покрај тоа, Групацијата ги зема во предвид идните приходи и трошоци, макроекономските индикации, технолошката застареност, прекин на активностите и други промени на факторите кои можат да доведат до оштетување. Доколку се идентификува оштетување со калкулацијата на употребната вредност, исто така се утврдува разликата меѓу објективната вредност и трошоците за продажба, со цел да се пресмета точниот износ на оштетување. Бидејќи оваа пресметка е субјективна, износот на потенцијалното оштетување може значително да се разликува од резултатите од овие калкулации.

Исправка на вредноста на побарувањата од купувачите и останати побарувања

Калкулацијата за исправка на спорни побарувања се пресметува врз основа на проценетите загуби од неспособноста на купувачите да ги исплатат бараните износи.

Резервации

Резервациите генерално се субјективни, посебно во случај на судски спорови. Групацијата ја проценува можноста за негативен настан, како резултат на минати настани и доколку таа изнесува над педесет проценти, Групацијата во целост ја прикажува обврската. Групацијата вообичаено извршува разумна проценка, но поради високото ниво на несигурност, во некои случаи евалуацијата можно е да се разликува од крајниот ефект на судскиот спор.

6. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИК

Основните финансиски обврски на Групацијата ги сочинуваат обврски спрема добавувачите и останати обврски. Групацијата располага со разновидни финансиски средства како што се: побарувања од купувачите, пари и парични средства и краткорочни заеми и депозити кои произлегуваат директно од работењето на Групацијата.

Групацијата во своето работење се изложени на повеќе финансиски ризици. Главните ризици се: ризик на ликвидност, девизен ризик и кредитен ризик. Управувањето со секој од овие ризици се одвива во согласност со политиките одобрени од Одборот на директори кој воедно е и одговорен за ревидирање на истите.

а) Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како „ризик од флукуација на пазарната вредност или идните парични текови на финансиските инструменти како резултат на промена на пазарните цени, и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици. Најголемиот дел од приходите на Групацијата се остварени од домашен пазар во македонски денари, а преостанатиот дел на странски пазар во ЕУР.

Најголемиот дел од трошоците на Групацијата се остварени од набавки на домашниот и странскиот пазар.

Раководството верува дека ги презема сите неопходни мерки за поддршка на одржливост и раст на бизнисот на компанијата во сегашните околности. Сепак, идните флукуации на пазарот не може да се предвидат со точност и прецизност.

б) Каматен ризик

Приходите и оперативните парични текови на Групацијата се во голема мера независни од промената на пазарните каматни стапки.

Промена на каматните стапки и каматните маргини можат да влијаат врз финансиските трошоци и повратот на финансиските инвестиции.

Промените на пазарните каматни стапки влијаат на приходите од камати на орочени депозити во банки. На 31 декември 2018 година, Групацијата има орочени депозити во банките во износ од 822.875 илјади денари (2017: 759.382 илјади денари).

в) Девизен ризик

Изложеноста на Групацијата на девизен ризик е минимална со оглед на факот дека најголемиот дел од договорите поврзани со меѓународните трансакции (продажбите и набавките) се номинирани во ЕУРО, чијшто курс беше стабилен во текот на целата 2018 година. Исто така, договорите за продажба на домашниот пазар се номинирани во ЕУРО.

За потребите на анализа на чувствителност од девизниот ризик, Раководството користи претпоставка од 1% зголемување на девизниот курс на ЕУР, што се смета за разумно со оглед на стабилната домашна валута во однос на ЕУР во текот на изминатите години. На 31 декември 2018 година, доколку ЕУР би било 1% (2017: 1%) послабо или посилено во споредба со МКД, добивката после оданочување во нето билансот би била 6.513 илјади денари (2017: 8.278 илјади денари) повисока или пониска, соодветно.

г) Ризик на ликвидност

Управувањето со ризикот на ликвидност подразбира располагање со доволни количества на готовина, како и можност за финансирање преку користење на договорни кредитни аранжмани.

д) Кредитен ризик

Групацијата немаат значајна концентрација на кредитен ризик. Групацијата имаат воспоставено таква политика која што предвидува продажба на своите производи на клиенти со соодветна кредитна историја. Исто така, Групацијата има воспоставено таква политика која предвидува лимитирање на износот на кредитна изложеност на поединечните клиенти. Посебно, за да се намали овој ризик Групацијата бара обезбедувања како што се: банкарски гаранции и депозити.

Во врска со кредитниот ризик којшто произлегува од другите финансиски средства на Групацијата, кои се состојат од пари и парични средства, и краткорочни побарувања за позајмица, максималната изложеност на Групацијата на кредитен ризик поради неплаќање на договорната страна е еднаква на сметководствената вредност на овие инструменти.

Управување со капиталот

Примарната цел на управувањето со капиталот на Групацијата е да се обезбеди и одржува стабилен кредитен рејтинг и соодветни показатели на капиталот со цел да се поддржи работењето и да се максимизира вредноста на акционерите.

Групацијата управува со својата структура на капитал и прави корекции на истиот, кои се во согласност со проемените на економските фактори. За да ја одржува и да ја корегира структурата на капиталот, Групацијата може да ја корегира дивидендата исплатена на акционерите, да врати капитал на акционерите или пак да издаде дополнителни нови акции, врз основа на претходна одлука на акционерите. Во текот на годините што завршуваат на 31 декември 2018 година и 31 декември 2017 година не беа направени промени во целите, политиките или процесите на Групацијата.

7. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

	Патенти и лиценци	Гудвил	Софтвер	Останати средства	Средства во подготовка	Вкупно
Набавна вредност						
Салдо на 1 Јануари 2018	17.796.460	-	-	-	-	17.796.460
Зголемување	-	-	-	-	-	-
Намалување	-	-	-	-	-	-
Салдо на 31 Декември 2018	17.796.460	-	-	-	-	17.796.460
Исправка на вредноста						
Салдо на 1 Јануари 2018	13.613.600	-	-	-	-	13.613.600
Амортизација	-	-	-	-	-	-
Намалување	-	-	-	-	-	-
Салдо на 31 Декември 2018	13.613.600	-	-	-	-	13.613.600
Нето сметководствена вредност на 31 Декември 2018	4.182.860	-	-	-	-	4.182.860
Нето сметководствена вредност на 1 Јануари 2018	4.182.860	-	-	-	-	4.182.860
Набавна вредност						
Салдо на 1 Јануари 2017	41.393.558	-	-	-	-	41.393.558
Зголемување	6.251.035	-	-	-	-	6.251.035
Намалување	(29.848.133)	-	-	-	-	(29.848.133)
Салдо на 31 Декември 2017	17.796.460	-	-	-	-	17.796.460
Исправка на вредноста						
Салдо на 1 Јануари 2017	22.041.150	-	-	-	-	22.041.150
Амортизација	-	-	-	-	-	-
Намалување	(8.427.550)	-	-	-	-	(8.427.550)
Салдо на 31 Декември 2017	13.613.600	-	-	-	-	13.613.600
Нето сметководствена вредност на 31 Декември 2017	4.182.860	-	-	-	-	4.182.860
Нето сметководствена вредност на 1 Јануари 2017	19.352.408	-	-	-	-	19.352.408

8. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

	Земјиште	Градежни објекти	Опрема	Инвестици во тек	ВКУПНО
Набавна вредност					
Салдо на 1 Јануари 2018	993.261.042	2.445.772.537	4.538.815.429	286.994.647	8.264.843.655
Зголемување	18.021.559	93.007.845	151.625.287	265.304.915	527.959.606
Намалување	-	(249.041)	(44.106.194)	(238.804.671)	(283.159.906)
Курсни разлики	-	(2.017)	(1.806)	-	(3.823)
Салдо на 31 Декември 2018	1.011.282.601	2.538.529.324	4.646.332.716	313.494.891	8.509.639.532
Исправка на вредноста					
Салдо на 1 Јануари 2018	112.082.850	2.059.480.406	3.803.341.705	-	5.974.904.961
Амортизација	12.110.265	15.317.097	127.558.249	-	154.985.611
Намалување	-	-	(44.087.608)	-	(44.087.608)
Курсни разлики	-	(39)	(81)	-	(120)
Салдо на 31 Декември 2018	124.193.115	2.074.797.464	3.886.812.265	-	6.085.802.844
Нето сметководствена вредност на 31 Декември 2018	887.089.486	463.731.860	759.520.451	313.494.891	2.423.836.688
Нето сметководствена вредност на 1 Јануари 2018	881.178.192	386.292.131	735.473.724	286.994.647	2.289.938.694
Набавна вредност					
Салдо на 1 Јануари 2017	929.889.256	2.414.120.774	4.411.637.471	236.105.352	7.991.752.853
Зголемување	63.371.786	35.762.213	127.177.958	238.947.978	465.259.935
Намалување	-	(4.110.450)	-	(188.058.683)	(192.169.133)
Курсни разлики	-	-	-	-	-
Салдо на 31 Декември 2017	993.261.042	2.445.772.537	4.538.815.429	286.994.647	8.264.843.655
Исправка на вредноста					
Салдо на 1 Јануари 2017	99.182.747	2.045.733.117	3.667.403.736	-	5.812.319.600
Амортизација	12.900.103	13.747.289	135.937.969	-	162.585.361
Намалување	-	-	-	-	-
Курсни разлики	-	-	-	-	-
Салдо на 31 Декември 2017	112.082.850	2.059.480.406	3.803.341.705	-	5.974.904.961
Нето сметководствена вредност на 31 Декември 2017	881.178.192	386.292.131	735.473.724	286.994.647	2.289.938.694
Нето сметководствена вредност на 1 Јануари 2017	830.706.509	368.387.657	744.233.735	236.105.352	2.179.433.253

9. БИОЛОШКИ СРЕДСТВА

2018	Недовршени земјоделски производи	Основно стадо	Обртно стадо	Повеќе- годишни насади	Средства во подготовка	ВКУПНО
Состојба на 1 Јануари 2018	-	-	-	-	-	-
Зголемување како резултат на набавки	-	-	-	-	-	-
Намалување како резултат на продажби	-	-	-	-	-	-
Ожнеани земјоделски производи пренесени во залихи	-	-	-	-	-	-
Промена на вредноста на биолошките средства	-	-	-	-	-	-
Трошоци на амортизација на биолошките средства	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 Декември 2018	-	-	-	-	-	-
<i>Нетековни средства</i>						
<i>Тековни средства</i>						
Вкупно биолошки средства 2018	-	-	-	-	-	-
2017						
Состојба на 1 Јануари 2017	-	-	-	-	-	-
Зголемување како резултат на набавки	-	-	-	-	-	-
Намалување како резултат на продажби	-	-	-	-	-	-
Ожнеани земјоделски производи пренесени во залихи	-	-	-	-	-	-
Промена на вредноста на биолошките средства	-	-	-	-	-	-
Трошоци на амортизација на биолошките средства	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 Декември 2017	-	-	-	-	-	-
<i>Нетековни средства</i>						
<i>Тековни средства</i>						
Вкупно биолошки средства 2017	-	-	-	-	-	-

10. ДОЛГОРОЧНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

	Тековна година	Претходна година
Вложувања во конвертибилни обврзници	-	-
Вкупно:	-	-

Број на конвертибилни обврзници:

Права кои ги носат конвертибилните обврзници:

11. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ

	Тековна година	Претходна година
Побарувања од купувачи во земјата	234.822.341	188.015.024
Побарувања од купувачи во странство	244.373.874	283.032.860
Застарени, сомнителни и спорни побарувања	1.920.601	1.050.557
Вредносно усогласување на побарувања	(1.920.601)	(1.050.557)
Вкупно:	479.196.215	471.047.884

12. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА

	Тековна година	Претходна година
Парични средства на денарски сметки	352.376.826	100.493.886
Парични средства во денарска благајна	6.124	4.333
Девизна сметка	578.888.459	729.433.529
Девизна благајна	-	-
Вкупно:	931.271.409	829.931.748

13. ОСНОВНА ГЛАВНИНА

Родови на акции	Во сопственост на	Состојба					
		01.01.2018	%	зголем.	намал.	31.12.2018	%
Обични акции	Физички лица	90.263.305	5,16	-	-	90.263.305	5,16
	Правни лица	1.657.466.444	94,84	-	-	1.657.466.444	94,84
	Откупени сопствени акции	-	-	-	-	-	-
Приоритетни акции	ФПИО	-	-	-	-	-	-
Вкупно		1.747.729.749	100	-	-	1.747.729.749	100

Родови на акции	Во сопственост на	Состојба					
		01.01.2017	%	зголем.	намал.	31.12.2017	%
Обични акции	Физички лица	90.263.305	5,16	-	-	90.263.305	5,16
	Правни лица	1.657.466.444	94,84	-	-	1.657.466.444	94,84
	Откупени сопствени акции	-	-	-	-	-	-
Приоритетни акции	ФПИО	-	-	-	-	-	-
Вкупно		1.747.729.749	100	-	-	1.747.729.749	100

14. ДОЛГОРОЧНИ ОБВРСКИ

Обврски со рок на достасување над 5 години:

Тековна година

Претходна година

Вид на обврска:

Вид на обезбедување:

Обврски спрема поврзани друштва

Обврски кон добавувачи

Обврски спрема поврзани друштва по основ на заеми

Обврски по основ на кредити

Обврски по основ на заеми

Останати долгорочни обврски:

Вкупно:

-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-

15. КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ СПРЕМА ДОБАВУВАЧИ

	Тековна година	Претходна година
Добавувачи во земјата	300.738.583	197.329.779
Добавувачи во странство	137.020.182	109.643.074
Добавувачи за нефактурирани стоки	23.136.938	40.822.490
Вкупно:	460.895.703	347.795.343

16. КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ ПО ЗАЕМИ И КРЕДИТИ

	Тековна година	Претходна година
Краткорочни обврски по заеми и кредити спрема поврзани друштва	-	-
Краткорочни кредити во земјата	-	-
Краткорочни кредити во странство	-	-
Вкупно:	-	-

17. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЖБА

	Тековна година	Претходна година
Приходи од продажба во земјата	2.896.204.669	2.821.543.303
Приходи од продажба во странство	1.504.665.484	1.556.380.183
Вкупно:	4.400.870.153	4.377.923.486

18. ОСТАНАТИ ПРИХОДИ

	Тековна година	Претходна година
Приходи од наемнини	21.958.581	20.529.407
Приходи од наплатени отпишани побарувања	-	-
Приходи од државни поддршки	-	-
Вкупно:	21.958.581	20.529.407

19. ОСТАНАТИ РАСХОДИ

	Тековна година	Претходна година
Транспортни услуги	162.655.873	141.221.030
Трошоци за саеми	-	-
Наемнина	7.000.721	6.156.597
Дневници за службени патувања и патни трошоци	9.337.755	6.445.995
Трошоци за членови на органот на управување, надзорниот одбор и за членовите на останатите органи	-	-
Трошоци за промоција, пропаганда и реклама	3.293.750	3.082.206
Премии за осигурување	6.387.752	6.157.630
Банкарски услуги и трошоци за платен промет	1.048.990	1.099.740
Трошоци за ревизија	1.599.710	1.538.586
Трошоци за останати интелектуални услуги	17.172.649	19.797.388
Вредносно усогласување на краткорочни побарувања	1.653.778	608.299
Загуби од отуѓување на нетековни средства	18.586	-
Останати расходи	26.634.935	16.712.585
Вкупно останати оперативни расходи	236.804.499	202.820.056

20. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ ДРУШТВА

	Тековна година	Претходна година
Побарувања по основ на купопродажни односи	244.058.721	246.533.833
Обврски по основ на купопродажни односи	74.696.588	69.883.245
Приходи од продажба на готови производи	436.520.891	454.438.611
Приходи од продажба на стоки	403.707.165	468.994.590

Цементарница УСЈЕ АД Скопје

